

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Feria III. Hebdomadæ sanctæ: Homilia Qvadragesimatertia. De negatione & lacrymis D. Petri. Et conuersus Dominus respexit Petrum: & recordatus est Petrus verbi Domini &c. & egressus foras fleuit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

SUMMARIUM

HOMILIÆ XLIII. SEQUENTI.

NTER alias grauiore penas, quibus Saluator noster in Passione contristatus ingemuit, trina fuit D. Petri negatio. Illam atamen ad multorum permisit bonorum intentionem, quæ ex illa colligeret: et atamque de causa solet Deus mala permittere. *a* Primum: pro peccatoribus elicit fiduciam indulgentiæ criminum suorum, quantum

a §. 1. liber graui censentur. *b* Secundum: ad D. Petri utilitatem: etenim postmodum blandus fuit & misericors erga peccatores, propriis edoctus infirmitatibus: *c* Tertium nobis conducit, ut occasiones peccatorum timeamus, in quibus peccati constantes inueniuntur. *d* Quartum: patet experientiam perseverantiam in bono nostris non adscribendam viribus, sed dono Dei gratuito, quod nobis incumbit ab illo flagitare. *e* Quintum: in Petro penitente magistrum nobis veræ penitentia assignat. *f* Reducitur hæc historia ad tria puncta. Primò, declaratur causa lapsus D. Petri: nimia scilicet de se & propriis viribus præsumptio: quatenus nostris diffidamus, diuinis verò fidamus. *g* Nec non quod à Christo procul abscesserit, locumque cesserit timori: hic etenim in ruinam te ager, si ingressum alicui tribueris. *h* Secundum; casum nobis exponit grauisimum, tertio Christum abnegando, idque semper in domo Cayphæ. *i* Primò ad inquisitionem ancille ostiariz. Secundò: ad eorum instantiam quibuscum ad ignem assidebit. Tertio ad aliorum, nominatim autem cognati Malchi coarctationem. *k* Quomodo autem crimen hoc circumstantias habeat extenuantes, in specie tamen sua & circumstantiis grauisimum fuit. *l* Christum afflixit non minime. *m* Duravit verò negatio illa à mediâ nocte vsque ad secundum galli cantum, id est paulo ante autantum incœpit, & Christi Saluatoris oculorum intuitus, quibus Petrus in se reuersus crimen suum agnouit. *n* Loco illo egressus est, & veræ lacrymis penitentia crimen deplorauit: sunt etenim illæ aquæ, de Christi procedunt oculis. *p* & habemus in illo securum agenda. *q* Penitentia prototypum. *q* Resurrexit Petrus ab illo casu gloriose, ut ita illud nunquam denuo crimen committeret, ut Christus morte nunquam denuo mortuus. *r*

- §. 1. Mala permittit Deus ad multorum frugem bonorum, messimque colligit de semine diaboli: nunc bene dicimus, quod de petra oleum eduxerit.
- §. 2. Posuit Christus D. Petrum & D. Paulum sicut Salomon columnas Iachin & Booz, quibus in peccatoribus spem exciet indulgentia.
- §. 3. Duo Summi Pontifices Aaron & Petrus graues fuerunt peccatores: ut eorum magno miserationum, blandos eos redderet & misericordes.
- §. 4. Passus est Dominus cadere Petrum, et Zelum eius irigare, & alios eadem mensurâ metiretur, quâ ipse mensus fuerat.
- §. 5. Enge occasiones, in quibus nec ipse Petrus Pontifex vniuersali, nec ipse Deus Magister generalis sumi permanserunt.
- §. 6. pet.

- §. 6. Perseuerantia in bono dorum est Dei, & magis cades, quam D. Petrus, si ille manam sufficit.
- §. 7. Merito timent sancti tantationes: vigilare & orare, ut non intretis in illas.
- §. 8. Hanc attendas historiam, ut ex panitentiis D. Petri tuam addiscas cum qua desponsatus, sicut David contra Abisag.
- §. 9. Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire. Animam meam pro te ponam, &c. Et si omnes scandalizati fuerint in te, &c. Tripliciter sua promissa Petrus: sed his omnibus contradixit Christus, & clare patet, quomodo nobis nobis ipsi mentiamur.
- §. 10. Etsi omnes scandalizati fuerint in te, &c. Inducunt primo Evangelicam causam lapsus Petri: fiduciam scilicet animam de se, & quod ceteros antecederet.
- §. 11. Quando quis distinctius naturalem suam agnoscat infirmitatem, tunc se fortius ad gratiam disponit, & res ipsa est dispositum, quando se claudum videt, ut Iacob.
- §. 12. Sequatur Petrus à longè. Eo ipso quo se Petrus à Domino eloquit, deseruit eius animus, intravitque paupertas, quam Deus dicit se ceteri precursorum.
- §. 13. A longè. Timuit Petrus, & lapsus est, ut miles pusillimum, & tu quoque corrueris, si timori cedas.
- §. 14. Stabat Petrus foris, &c. & dixit autem discipulus ancillæ ostiaris & introduxit Petrum. Secundo: declarant Evangelicam lapsum Petri trina negatione in palatio contigisse Caipha, loco proprio ad negandam veritatem.
- §. 15. Dixit Petro ancilla ostiaria, &c. Prima negatio facta in ipso ingressu ad simplex ancillæ verbum. Time tu tantationem, quomodo levis videatur.
- §. 16. Videbat Petrus ad prunas. Negatio secunda fuit eum interrogantibus ministris inter quos Petrus in atrio sedebat: indignus
- tanto Prælo locus.
- §. 17. Rursum qui adstabant, &c. Intervallo facto quasi horæ vnus, &c. & vnus ex seruis Pontificis: Nonne ego te vidi, &c. Tertia negatio facta est in eodem atrio, tandemque grauior, quia iuramento & anathematizationis confirmabatur.
- §. 18. Negavit: Non sum; Nescio hominem istum, &c. Licet peccatum illud circumstantias habeat diminutius sui tamen in sua specie, & in multiplicatione grauisimum: nam ad trium ancillarum inquisitionem, tertio negavit.
- §. 19. Negavit eum iuramento, &c. Ccepit anathematizare, & iurare, &c. Negationem perjurii & excommunicationis aggressus, ex quo Christus eandem penam pertulit, quam Iob de suo Præsule, potuitque de illo, sicut de Cyro, conqueri.
- §. 20. Contristauerunt Christum hæc negationes vsque ad mortem & videtur de Petro timere potuisse, quod Daniel de Rege Nabuchodonosor.
- §. 21. Conuersus Dominus respexit Petrum: Tertium declaratur, qualiter Petrum in se reuersus sit ex secundo galli cantu, & conspectu Domini illum inueniens.
- §. 22. Respexit Petrum. Respexit Dominus Petrum spiritualiter & corporaliter, operatus est id quod sol in luna passa Eclypsim, & anigma à Salomone propositum.
- §. 23. Recordatus est Petrus, &c. Erat Petrus ita obliuiscus, qualem illum describit Spiritus S. in nauisero vi tempestatis deuelto.
- §. 24. Et egressus Petrus foras, fleuit amare. Ille lacrymæ verius fluit de oculis Christi, quam Petri, qui creatus in illo Arcturum & Orionem.
- §. 25. Fleuit amare. Ecce quod alter Deus aquas vocet maris superfasciculum suum, & time ut hoc in te non operetur, sicut

tinuit Petrus de Simōe Mago.
 §. 26. Egressus foras Petrus. Attende in Petro exemplar penitentiæ: fuerunt eius lacrymæ aquæ Iordanis, & gallus id quod auferet Romæ.
 §. 27. Cœpit flere. Non desistit Petrus à ploratu ut faciunt peccatores: similes

canibus, & loti denno cadaver conu-
 gunt.
 §. 28. Quod aduertimus in Christo mar-
 te, & resurgente quo humanam prole
 infirmitatem, & virtutem restatit diu-
 nam: idem in D. Petro insigni mysterio
 considerandum.

HOMILIA XLIII.

DE NEGATIONE

ET LACRYMIS D. PETRI.

Feria tertia Hebdomadæ Sanctæ.

Et conuersus Dominus respexit Petrum & recordatus est Petrus verbi Domini sicut dice-
 rat, quia priusquam gallus cantet, ter me negabis, & egressus foras
 Petrus fleuit amare. Luc. 22.

¶ I

RESPONSIONI hoc ad-
 scribendum diuine, quod
 Christo Domino nostro
 toto Passionis suæ decur-
 su, cum immanis adeo
 tamen esset, ut nec una
 sanctissimi corporis sui
 pars intacta illæsaque re-
 liqueretur, tamque frequenter & grauius ipse
 collapsus fuerit, verbera ferocia durosque petu-
 lerit clauos: illi tamen nec minimum quidem
 os comminueretur; & hæc adeo conuenienter
 decreta fuerint ut notatore D. Ioan. illa Deus his
 millenis annis preueniret, & prædecreuerit, man-
 dando ne agno Paschali, qui Christi figuram
 præferebat, os aliquod confringeretur: Os non
 comminuitur ex eo: Quo ostenderet ne atollo
 quidam distractam, vel diminuatam fuisse in Chri-
 sto diuinam suam virtutem & fortitudinem, per
 os designatam; sed quod tam potens Deus fue-
 rit, fortissimis hostium suorum funibus con-
 frictus, imò manibus, pedibusque clavis in cruce
 confixis, ut modo regnat in cælo fortissimus.
 Ad huius confirmationem nonnulla opera edi-
 dit, ut ea quæ notat appositè noster Cardina-

Eccl. 11.
 46.

Caietan. cum enim iam caperetur, imò capite
 esset, manusque haberet ligatas, & D. Petrus auri-
 culam Malcho præcidisset, illas tamen exten-
 derit, & præcisam arripens auriculam, illam re-
 parauerit solo suo contactu, sic ut cum nec qua-
 libet vincula, funesque poterint impellere: Cum
 tetigisset auriculam eius sanauit eam. Quibus
 annectit Caietan. Talem autem sanas, ne potero
 carnem eius perdidisse virtutem curandi tempore
 passionis. Hoc clare probant in Apostolo Petrus
 cum enim in præceptis tueret negationibus, petu-
 ruriis, maledictionibus, execrationibus, & ana-
 thematibus, vsque dum in miseriam cadere
 abyssum tenebrarum: solo oculorum intuitu il-
 lum ita collustrauit, ut de illis eduxerit; & po-
 tiori iure dicere potuerit quàm Dauid: Eduxit
 me de lacu miseria, & de luto fœcis.
 Cum autem hoc inter cetera suæ Passionis
 acta maiori sit consideratione dignum, omnes
 quatuor Evangelistæ sitetis illud commen-
 tati, & rationi consonum esset, ut illud quoque
 nos in particulari perspenderemus, & modo de
 illo tractaremur. Diuinus ille sol clarum alio
 diffudit lucem, ut in terra exortus, & iam ter-
 mentis Eclipsim pallis saluus spotique ob-
 scures.

Murus, unico oculorum suorum intuitu cordi
decem subsiderit illos qui timore mortis nimio
accensus obsecrationibus illud tenebris mesforat,
quæ Ægyptus adeo refraga perculerat: nunc
ferat, utaque lucis suæ præfulgent, regnans in
caelo, illam nobis misericors communicet, qui-
bus oculi nobis illuminentur; hoc autem indu-
tauer efficiet, si illam mediante Mâre Virgi-
ne Manâ possidemus, eam salutâtes. *Aus Maria.*

§. 1. *Mala permittit Deus ad mulierum fru-
gem bonorum, messisq;e colligit de semen-
te diabolî: nunc bene dicimus, quod de pe-
tra oleum eduxerit.*

Dispicitur D. August. & ingenij sui acumine
quandam venientiam difficultatem, quàm ali-
quo cœturis animo omni illo prior obsec-
ratione D. Petrus infanti illi prædicatori Simoni
Magi referretur D. Clemente: quare Deus si
mali habens moderetur tantâ permittit in
obsequio peccati que mala? Quilibet guberna-
tor ex officio tenetur quantum potest omnia
Reipublice dâna dicerere, quæ destruant illam
laque perniciosa bono communi eiusdem spi-
rituali vel temporalî: quod si hoc minimè fa-
ciat, illi vel vitiatæ deest vel possibilitas: si qua
non potest, sedicit illi potentia; si quia non vult,
deest illi bonitas: Deo nec potentia deest, est
eum omnipotens omniaque potest mundi
mala damnare auertere, & impedire ne fiant:
sed nec illi bonitas deest: est etenim infinitè
bonus: quid igitur illa minimè præpedit? Imo
potius hoc tanquam quilibet videmus occasione,
vel aliâ non tangimus, aliis non occurrant,
nec aliud experiamur quàm mala temporalia,
peccata, fames, bella, quibus mûdus consumitur:
Et non nisi damna lugeamus spiritualia, homi-
cidia, adulteria, furta, sibi inuicem occurrentia, vt
in vices Olee: *Maledictum & manducium, &
homicidium & furtum & adulterium inundant.*
nisi illi Simon Magus *unde malum?* Quia si vo-
luntati non secundet potestas, vt solet terreis
hisce Gubernatoribus, non est omnipotens: si
vero potestati refragetur voluntas, deficit in eo
quod minus est præclari Gubernatoris, & po-
tenti omniumq; foecordiz, vt hortulanus merito re-
prehenditur, si cum noxias malasque possit her-
bas extirpare, eorumque de horro radices euell-
ere, non tamen facere conatur:
Ratio hæc Manichæis hæreticis ita fortis &
Hieron. Bap. de la Nuxa. Tom. IV.

irrefragabilis visa est, vt legimus apud August. *Li. de na-
ut nullam huic inuenientes solutionem, ne Dei turabom-
negarent omnipotentiam, nec bonitati derogâ. cont. Ma-
rent, nec negligentiam in illo concederet & nich. 2. 3.*
foecordiam: in hoc tam graue corruerunt insi-
pientia præcipitum, vt Deo mundi huius ne-
gatiur gubernationem, illam vero libentius dia-
bolo assignant, quod ita iudicarent eo quod
omnia sic in illo succedant & disponantur tanta
rerum perturbatione & confusione; vt bene de
illo dixerit, qui consideratis omnibus veridi-
cam hanc effatus est propositionem: *Totus mun-
dus in maligno posuit est. Verget argumentis for- 18.*
tius D. Aug. additq; aliam difficultatem. Vt quid I I.
pâtitur Deus Sanctorum multos in peccata ruc- Argum-
te grauiora, & enormiora? Quis patet inuenitur, tum obii-
qui filium manu ducens, per scopulos & præct. cit.
pitia, per loca lutosâ & periculosa, cum possit D. A. v.
illum, ne cadat, sustinere, patitur illum in præ-
ceps labi & in gyrum deortum ita volui, vt illi
membra luxentur, vel luto coenone ad os vsque
immergatur, licet illi facile foret inde saluum il-
lum eripere? Sancti filij sunt Dei, sua deducit il-
los manu, per hæc vana mundi itinera, plena
præcipitiis, & laqueis vitiorum, scelerumq; tech-
nis: hinc singuli eorum, qui beatitudine per-
fruntur, æterna cum Davide Deo, laudes con-
ciunt gratiarum. *Tenuisti manus dextera meam. Ps. 72. 24.*
& *in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria
suscepisti me.* Quia igitur ex ratione multos corû
labi sunt in præcipitia peccatorum; de vno in
aliud; & in lutosâ, fetida, execranda loca vitio-
rum? David sit nobis exemplo, quomodo uere
permisit illum in præcepta culpatum, vt de vna
in alteram laberetur? ex parua in videndo im-
prudencia, quâ mulierem admauit illicitè alie-
nam, in adulterium quod cum illa scortator ad-
misit, exinde in fraudem quâ conatus est irreti-
re, & reipsa irretuit. Vitiam, ficto illum aduo-
cans stratagemate: post hæc desiderans cum in-
terficere, necemque machinatos, fraudulentam:
vicerius, preditorie nimis mittens illum dolosis
circumuentum litteris, velut agnum ad laniandâ,
& propria mortis creans executores: huic disci-
pulum totum, exponens exercitum, vt realiter
eadem perulit non contemendam, prætermi-
to populi scandalum, nec hic pedem fixit, donec
in profundum corruerit præcipitum, quod ipse
semet locum vocat miseratum, lutumque foeti-
dissimum. *Lacum miseria, & lutum factu: & qui-
dem tantum, vt nisi Deus brachium extendisset,
manumque porrexisset omnipotentem, man-
set illic perditus in æternum: Nisi quia Dominus Ps. 39. 17.*
G g admissis,

Handwritten initials or markings on the right page.

adiunxit: paulo minus habitasset in inferno anima mea;

In quem lacum tam obscuro infidelitatis adeo petreus lapsi permittit Apostolus D. Thomam, ut affirmantibus fidem non adhibeat qui Christum viderant resuscitatum, nec ipsi Apostolus velut testibus oculatis idem assertoribus: imò & ipsi cœlestium Regine, & SS. Mariæ fidem suadentibus respondit contumax se non crediturum, licet ipsum oculis suis intueretur, nisi pariter manuum digitos foraminibus imponeret, propriæque manu lateris tangeret aperitur: adeo ut si Dominus ipse in propria persona non venisset, seque illi spectandum obtulisset illi quantum poterat indulgens, nullum fuisset salutis animæ eius remedium? An ergo Domine potentissime congruentius non fuisset manus illos filios tuos suffulcites, ne in tam horrendos mortalesque calis promi laberentur.

III. Alio obiecto de casu D. Petri.

Et autem citius ad nostrum revertamur intentum: quamobrem permisisti ut dilectus tuus Apostolus, collegij tui primicerius electus ad fundamentalem Ecclesiæ tuæ lapidem, cui paulo ante commensurasti, ut sustineret & confirmaret vacillantes, expositusque periculo lapsus rueret adeo enormi, & in lubricum tunc negationis laberetur de viâ ad aliam, de timore ad negationem, de negatione ad perituro, inde ad anathematismum, tanto sui detrimento, tantæ tuæ dignitatis ignominia: Architecte sapientissime qui veram tantam sustulisti soliditatem, ut quia homines in eâ pedes suos erant fixuri, non lueres, ut fundamentum, super quo illam fundaret, vel puto quidem moueretur aut vacillaret: nam identico tuos egerit psalmographus: *Fundasti terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculum factus, Quomodo tuam fundus constantiori soliditate Ecclesiam, in qua secuti fuerunt fidelium pedes, quorum nomine idem canebat Psalmissa: Stantes erant pedes nostri in atris tuis Hierusalem, permisisti ut lapis fundamentalis de fundamento tuæ confessionis turissimo, in quo illi fundati, collisus laberetur? Et vni & alteri respondet D. Aug. dicens summa Deus gubernans mundum providentiâ sicut illum moderatur, patitur in eo mala ad ipsius mundi utilitatem: etenim cum omnia posset tollere, atque impedire, est tamen talis eius vis omnipotentis, ut de illis malis insigniora eliciat bona ipsi mundo, quàm si ea minime fieri pateretur: *Neque enim Deus omnipotens (sic ipse) cum summâ bonitâ sit, vltimo modo fieret mali esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens & bonus, ut bene-**

IV. Respondet D. Augusti.

faceret etiam de malo. Eandem doctrinam confirmat D. Hieron. et in exemplis, argumentum sumens ex Epistola D. Pauli scripta familiari suo Philemoni, quem in duobus salutat honorificè titulis, quos exponit D. Chrysostomus illum inscribens: *Dilectus & cooperatori nostra*, & Appia, quam oportuit D. Chrysol. præfati fuisse cognomen, eamque sic compellat: *Et Appia sorori charissima*, de qua ab illis seruis effugisset Onesimus, qui quòd si dignus Romanæ venerat, ubi D. Paulus tenebatur in vinculis, & Deo sic cuncta disponente factus est, ut eius audiens doctrinam, ad fidem conversus sit Catholicam, tantaque ceteris præfatus vitz sanctitate, ut Apostolus eum sibi locum esse adoptare voluerit, quatenus illi in prius seruitur promptè misisset: *Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te ministraret mihi in vobis solo Evangelij*. Voluit etiam magis debito satisfacere iustitiæ, illum Domino suo remittendo cui seruiet. Literas illi scribit, veniam rogans quòd ab eo fugisset: præcipuum autem pro eo hoc profert argumentum expendens, si quidem iudicium male fecerit fugam incepto, & seipsum Domini sui potestati insultando, potè malum hoc permittere Deo sic factum, ut ex ipso & pro ipso bona eliceret non exigua: nam ex hoc talia produxit bona Onesimo, ut ipse iocæ fidei Evangelicæ illuminaretur, factus ex infideli fidelis, & Dominus, ut per hoc iam illi possent fidere securius vixit iam à Deo illuminato, & ab Apostolo plurimum dilectus. Dicit quamobrem Deus serui huius fugam permittenteum in more habet Deus, ut credo D. Hieronymo, mala permittere non exigua, ut inde bona eliciat insigniora: *Nonnumquam malum recipiunt bonorum. Et huiusmodi prava consilia Dei vertit ad rectum*.

faceret etiam de malo. Eandem doctrinam confirmat D. Hieron. et in exemplis, argumentum sumens ex Epistola D. Pauli scripta familiari suo Philemoni, quem in duobus salutat honorificè titulis, quos exponit D. Chrysostomus illum inscribens: Dilectus & cooperatori nostra, & Appia, quam oportuit D. Chrysol. præfati fuisse cognomen, eamque sic compellat: Et Appia sorori charissima, de qua ab illis seruis effugisset Onesimus, qui quòd si dignus Romanæ venerat, ubi D. Paulus tenebatur in vinculis, & Deo sic cuncta disponente factus est, ut eius audiens doctrinam, ad fidem conversus sit Catholicam, tantaque ceteris præfatus vitz sanctitate, ut Apostolus eum sibi locum esse adoptare voluerit, quatenus illi in prius seruitur promptè misisset: Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te ministraret mihi in vobis solo Evangelij. Voluit etiam magis debito satisfacere iustitiæ, illum Domino suo remittendo cui seruiet. Literas illi scribit, veniam rogans quòd ab eo fugisset: præcipuum autem pro eo hoc profert argumentum expendens, si quidem iudicium male fecerit fugam incepto, & seipsum Domini sui potestati insultando, potè malum hoc permittere Deo sic factum, ut ex ipso & pro ipso bona eliceret non exigua: nam ex hoc talia produxit bona Onesimo, ut ipse iocæ fidei Evangelicæ illuminaretur, factus ex infideli fidelis, & Dominus, ut per hoc iam illi possent fidere securius vixit iam à Deo illuminato, & ab Apostolo plurimum dilectus. Dicit quamobrem Deus serui huius fugam permittenteum in more habet Deus, ut credo D. Hieronymo, mala permittere non exigua, ut inde bona eliciat insigniora: Nonnumquam malum recipiunt bonorum. Et huiusmodi prava consilia Dei vertit ad rectum. Liqueo docet hoc nos (inquit) historia Ioseph. Vendiderunt illum fratres Ismaelici vi. Centum argenteis, à quibus ductus est in Agyptum, ubi falsò à propria domina vocatus in cœli habitum adulterij, conicitur in carcerem, vinculis. Adhuc ad eius honorem elicit, ut idem medicum, quo frater vsi sunt contra Ioseph, ut eum perderent, inuenerit Deus, præclaros inde educens eventus, ad insignem eiusdem Ioseph celsitudinem. Deique gloriam: sic isdem suis ipse exponit fortibus: Vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum. Tale namque est brachij illius robor ut eas ipsas improborum aduersas cogitationes & intentiones peruerfas, ut sanctificat

sanctas perficiat cogitationes, & decreta completa sapientissima.

Præfens occurrit nobis hæc hebdomada mors & Passio Redemptoris: permittit autem Deus ut tantum in hoc mundo fieret piaculum, et tamen etiam horrendum. facinus adeo detestandum qualem ipsius Filij Dei homicidium, ut nullus esse possit actus illi nequitiis comparandus: ceterum permittit hoc fieri Deus, quia inde omni boni sempiternæ salutis, hominis reconciliationem, mundique et diximus, die Veneris Redemptio nem. Eam ob causam graues in electis suis castus vitæque permittit: quia ex illis insigniores pro ipsi boni erat educendus totique Ecclesiæ suæ potentia, quam si conuulsam illos ita sanitate famularet, ut semper in illa stetit immobiles. Et quamvis ut verum credimus quod D. Paulus docet, non esse faciendâ mala ut coequant bona, nec etiam minimum peccatum veniale, ad salutem vitæ, totius vniuersi, sed nec quidem vni eum monachium officiosum ore profertendum, ut apponit probat D. Aug. in duobus libris pro multis confirmatione conscriptis: porro ad laudabilem speculat Gubernatorem aliquando itala etiam graua in Republicis permittere si de illis peccata pro eius incolumitate sit bona pro ducenda. Hoc agit Deus cuius conditione ele gauerit exprimit quidam illius œconomus vel arguatur, dicens eum ita lucro instare, ut metar deo non seminavit: *deus vobis non seminasti*: de ista dicitur. Quid ergo? furatur Deus ra tione alienum? Nequaquam, sed per hoc subli miter declarat Theologiam. Peccatum mortale semper est malorum, ædium temporalium, sed in super æternorum. Radix germinans *fel & ama rum* appellat illud Moyses. De eo loquitur spiritus S. quando te monet. *Fili non seminis mala solum in ista terra, sed non metes ea in septu agnam. Quæcumque penas & tormenta dam nari patiuntur, & in æternum patientur huius est mellis seminis maledictæ. Non illam Deus seminavit: quia nedom non facit peccatum, sed nec potest facere: Sine ipse factum est nihil, alle git Aquilarius Evangelista D. Ioan. Nihil, inter preatur D. August. est peccatum: Cum omnia conditio potens sui manus perficiat: Omnia per ipse facta sunt, non tamen eo loque se extridit, ut peccatum faciat, sed ipse homo hoc comitriti do cuius peruersa voluntate per diabolum exci tatur, suæque propria concupiscentia velut de cau sa propria & principio procedit. Nihilominus tunc est eius omnipotentia, ut ex hoc malo se*

mine, quod ipse non seminavit, messem colligat dicitur & abundantem: etenim de quâ pluri mis peccatis quæ morales commiserunt, bona collegit ipse bonus infinita.

Eccc, notat D. Gregor. quâ pernitiosam se minavit D. Thomas Apostolus infidelitatis circa Domini Resurrectionem, illi tam pertinaciter & obliquè recalcitrans ut nec ipsis oculatis testibus, aurem præbere voluerit, & coilibet quod illi dicebatur, resistebatur verbis his ut paucis ita contumacibus: *Non credam*. Grande malum, se mentis perditionis: hinc porro Dominus mes sem eduxit, quâ nulla copiosior confirmationis fidei suæ Resurrectionis, ut suâ in ea firmius so lidaret Ecclesiam, fidelesque omnes confirmaret: etenim per hoc luce claris manifestatur, quod hoc mysterium non creditum fuerit nisi prævia discussione, & confirmatione, sed quod ita eui dentem illam reddidit D. Thomas, ut oculos, di gitos, manisque illi iussit. Verba profert D. Gregorij: *Egit mira modo superna clementia ut discipulus ille dubitans illum in Magistro suo vul nera palparet carnis in nobis sanare vulnera infidelitatis plus enim nobis Thomas infidelitas ad fidem quam fides discipulorum credentium profuit, quia dum ille ad fidem palpando reducit, nostra menti omni dubitatione possessa in fide solidatur*. Et quamvis hoc alius licet ex exemplis profertur, si cutiamus illud quod præ manibus habemus, ite stemque D. Petri casum inspicimus, de quo D.

X.

Ambr. idem sentit quod D. Greg. de D. Thoma: *Item in Petri situatio nostra est fortitudo*: & congruenter D. Petro adduci potest hic Moyses potiori ratione de hæc D. A. M. A. petra profertens quâ de veteri Iudaicâ. *Eduxit tu e. 22. mel de petra oleumq; de saxo durissimo*. De hac scri.

X.

Luc. de nega gida, & timore cõgelata petra, quiniud trina ne gatione obdurata, mel eduxit Ecclesiæ suauissi tione Pe mû & oleum sanandis nostris vulneribus fractu. *iri 7.3. Dent. 32. rificacissimum*. Plurimas casq; insignes adducit D. 13.

X.

Amb. rationes: cur Deus permiserit Dauidem ita tam enorme labi peccatû adulterij, porro fugu lariter hanc expedit: *Ut nos doceret, quemadmodu admittum possimus operire peccatû, forte vitis iun qui se ausu alicui viderit, ut propter nostram cor. rectionem tamen erroris i. propheta* Qui sic opina tur, ignorat quâtopere Deus nostræ studeat vti litati, atq; desideret ut ad meliorem vitæ frugem Aspiciosi conuertantur. Quænam non acta legi mus in vet. testamento? Quot populi sui clades? Quot serpentes? Quot vulnera? Et aduertendum quod addit Apo. *Nac omnia in figura cõtingebant*

X.

1. Cor. 10. 16. illis scriptis suis autem ad correptionem nostrâ. Dixit hoc,

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

X.

G g a hoc,

hoc Apostolus historiam commemorans de ser-
 pentibus: qui veneno turgidi mordebant He-
 braeos: quorum ichibus demorsu praerabie mor-
 diebantur. Ad cuius infirmitatis remedium cre-
 dus est serpens venens: quo demonstratur nullum
 esse peccatoribus remedium, nisi Dei filium in
 similitudine serpentis: etenim ad peccatorum
 remissionem factus est Filius Dei peccatum, ut
 ait Apostolus, non quod ille peccaverit, sed quod
 figuram assumeret peccatoris, sibiq; cuncta im-
 poluerit peccata ipse innocens & impollutus;
 Hac autem in figura contingebat illi: scripta sunt
 autem ad corruptionem nostram. In figura enim
 serpentis: tamquam confusus cruci: quo verus ser-
 pens crucis: sicut generi annuntiatur humano,
 qui serpentis diaboli venena vacuaret, in figura
 malefactoris, in veritate autem qui totius mundi
 maledicta deletis. Permissit in se tantum calum-
 niam: non poterat cadere in pecca-
 tum, sed cecidit in figuram & maledictionem
 peccati, illam in se assumendo. & hoc ad cor-
 reptionem nostram. Quid miramur, quod electos
 in nos ad eandem inventionem cadere permittat?
 Ut nos ex eorum lapsibus maiores in eius amici-
 tia progressus faciamus.

§. 2. Posuit Christus D. Petrum & D. Pau-
 lum sicut Salomon cominus Iacobi &
 Boaz, quibus in peccatoribus spem excitet
 indulgentia.

Admiranda bona sunt & commoda, quae
 sancti reperit a Deo colligi ex ista hac
 Petri negatione. Primo D. Hieron. auer-
 nit ex hac petra Deum eduxit inel fiduciae
 peccatoribus suavissimum, nam per illam intel-
 ligunt, quod quantumvis grana sint & enormia
 malaque sua scelera, remedium habeant effica-
 cissimum per lacrymas veramque poenitentiam:
 ut nedum illorum integram obtinuerint remissio-
 nem, offensarum indulgentiam, sed insuper amif-
 sam recipiant gratiam, imo ad gradum meriti
 conscendant altiorum, quam ex quo per pecca-
 tum deciderant. Hanc Christus Dominus fidu-
 ciam dederat, & verbis hisce perfuserat. *Poeni-
 tentiam agite: appropinquavit enim regnum cae-
 lorum.* Confirmavit, autem hoc apposite para-
 bola filij prodigi: qui licet patris contumax
 excessisset latibus Patri iniurius, opum dilapida-
 tor, reversus tamen domum, veniamque certius
 deprecatus, ab eo in veterem receptus fuit amici-
 tiam, pretiosis novisque indutus vestimentis,

convivio exceptus opiparo, tantaque meritis
 corporis alacritate ac musica, ut nullam se offer-
 disset, si obediens Patri domi remansisset, si-
 nec obedienti in-rogatoque praestitit filio, patris
 nis & debus nunquam egresso, sic ad nunquam
 ferrenti, ut verè dicere potest: Numquam
 mandatum tuum praeterit. Quis vero licet
 obicere, ait D. Chrysol., hanc, solam esse para-
 bolam factamque historiam: cuius acclamatam
 auribus: exempla subiecit oculis tuis speculati-
 lia, peccatoribus receptos in gratiam, & deinde
 gratia sublimatos eminentissimos. *Uide Lazarum
 in paradiso, publicanum scilicet Evangelistam, bla-
 phemum Paulum orbis Apostolum, Nominatum
 autem exemplum atende praesens, inquit D. Hie-
 rolym. Ut exemplo Petri intelligeremus, quantum sit
 virtus poenitentiae per quam non solum veniam co-
 sequi, sed etiam maiore dignitatem recipere, aut
 obtinere possimus. Ne te scelestum tuorum magnitudo
 perterreat: quae Petrus gratia comiserit, atque
 Iudicavit David ut Iopremam contra se ef-
 fensam, negationem seu detractionem illius quam
 ut amicum habuerat, fouerat, mensurae: hoc con-
 vivium adhibuerat: *Si inimicus meus maledixit
 mihi, sustinui: utique. Et si in qui dicitur me
 super me magna locutus fuisse, abscondi non
 forsitan ab eo. Tu vero homo venimus dux meus
 & pater meus, qui simul mecum dulces capivi
 cibos, in domo Dei amicum animas eum con-
 versus.* Verba sunt haec quae Christus, Dominus nolite
 ut Iuda praedictoris sacrilegam exaggerate in-
 quitatem, repetitis: & si quis, veritatem potius
 potest, atque de D. Petro has quae tales expro-
 re: Quod me negaverint inimici, necque nomi-
 ni iniuriore detraherent, & confiteri me dicit
 suam esse recolaverint: unum fuit: potius non
 hoc ita moleste sero: erant enim factales mihi
 inimici: *Quis habuerunt me pro peccato. Tu vero, Dux
 meus, amicus mihi autem & pater meus, inri exco-
 lus Dux generalis, & totius populi autem signatus mi-
 hi. Vicarius: *Notus meus: si cognovit mihi &
 ego tibi: ut non modice effertis quod me co-
 gnoscere, diceretis mihi: *Ego dico tibi: quia tu
 es Christus Filius Dei vivi.* Ego tibi recipio.
 Ego dico tibi: quia tu es petrus. Tu ille meo per-
 petuus mensurae cominus: *Dulces mecum capivi
 cibos: quando ipsum tibi corpus meum in cibis
 dedi, & sanguinem meum in potum ferculum il-
 lud omni manna lapidus. Tu ille mihi collate-
 ralis, mei nominis confessor inclinus, & ego tui
 nominis exaltator illustissimus: cum enim mihi
 diceretis meo prece divinitatis: *Ego dico tibi quia
 tu es Christus Filius Dei vivi: Ego tibi & pater:*****

Epist. 149.
 ad Mar-
 cel.
 I.
 Casus D.
 Petri si-
 duciam
 excitat
 indul-
 gentia.

Matt. 4.7

Ego dico tibi et Petrus, & super hanc petram &c.
Ego ille qui mori mecum tam alacriter posse de
vite pollicetur. *Testim. paravit sum. & in carcere*
& in carcere : nihilominus negare vna &
altera vice, neque in tantam meam omnium igno-
rantiam, quando iam honoris mei maximum
potebat detrimentum : Graue peccatum, & ni-
hilominus obliuiscere illud : vnicui momento vi-
uentie reparatum, dum amare desinet, facti-
que cum peccator ex animo

Et his addeat tuis hoc remedium esse flagi-
tium, licet eo vique sacrilegus accesseris, vt Deum
interum iterumque negaueris, etiam execran-
dis hominem sceleribus irritaueris. Ad hoc,
suarante D. Chryso. tantos habet Deus in Ec-
clesia sua Sanctos meritis insignes, qui peccato-
res fuisse infandissimi celo terra que execra-
biles, et omnigenis statibus, omnibus crimi-
num generibus inquinati, homines vnumdati
vt facerent malum, vt nemo distidat. Num-
quid vltis sequentia? Mattheum intueri.
Numquid multo luero pecunias auerit? Con-
fiteor Zachariam. Numquid vile carnis suibi
possibilem? Magdalenam attende. Numquid
lucroscio vitam posuisti? Perpende. Dismam
Cathilo collatorem. Numquid Rex qui pro-
depre inuoluit fecerit feminas, vitam, opesque
solutorum? Propone tibi Deand. Numquid
sacerdotio inuoluit scapulam dedit, & ne-
dum peruersus, es, sed & alia vt tales sint, fa-
ctus lapis offensionis? Memento Aaron po-
puli scandalum idiomem erigens quod ille vt
dum inuoluit adorant

In particulari vero, vt notant D. Basil. a &
D. Bern. ad hoc preclarissimos Ecclesie sue
Sanctos statuit Petrum & Paulum: Petrus sin-
gulus D. Basil. *tertio negavit. & collocatus est*
in fundamentum. Paulus in persecutore praeceptor
factus &c. Notant hoc D. Ignatius, teste D.
Hieron. ea de causa a Deo petruissim; vt A-
postolus, quos elegerat, qui ceteris in vitam me-
ritis palmam erigunt, & primogenita floren-
que Dei gratiarum, peccatores essent; nostram
viam tanto fortius amaret: Ignatius *vsq.*
Apostolus (sic D. Hieron.) *scribit audacter,*
Epist. Dominicus Apostolus, qui super omnes homi-
no peccatores erant, de quorum ceteri conuersio-
rum, & postea accelerauerunt. Foritan ait hoc
D. Ignatius propter duo; illos Apostolici col-
legi Principes Petrum & Paulum, quos porri-
stram omnium proponit oculis, velut duas
illas columnas quas Salomon ante portam

templi in sublime erexit: quæ quia singulare duæ
denotant mysterium, eas nobis specialiter S. Inimæ
Scriptura describit. Extruxit Salomon templum
illud magnificentum, & quale nouimus toto orbe
notissimum: & siquidem admiranda fuerint 1. Reg. 7.
illa, quæ inuoluit Deo consecrauit, non mi-
notem tamen habere admirationem illa quæ
posuit extrinsecus, vt ilico accedentium oculis
spectanda occurrerent. Inter hæc, duas statuit
columnas ante porticum vni a dextris, alteram
a sinistris: altitudine triginta quinque
cubitum, spissas, elaboratas a summo vique
deorsum, & fortissimas vt pote æreas, nec machi-
nam tamen aliquam sustentabant. In quem ex-
go finem illas erexit? Nonnulli credunt, ad si-
gnificandam templi constantiam, ideo no-
men vni posuit *Ioachim* id est firmitas: alteri
Booz id est fortitudo. Opinatur alii ad deco-
rem ornatumque frontispicii Templi illius, vt
quicumque eo accessisset, ilico oculos suos in
illas conijceret columnas adeo pulchras: vnde
super singulas, quasi capitellum collocavit, vt
eo foret spectabiliores globum maximum qui
in parte superioris lilium præferret adeo formo-
sum & altum, vt statim spectantium oculis ir-
radiaret.

Porro veritas crediderim a Salomone consti-
tutas in magis mysterii symbolum, & ea omnia
quæ in templo illo compoluit, quia Christum
in eo voluit figurari, qui templum edificauit
Ecclesie sue, veræ salutis domum, & remis-
sionis peccatorum certum hominibus refugium
cuius illud templum vmbra tantum erat &
figura: & siquidem, admiranda sunt ea quæ
Salomon noluit in templo hoc constituit: por-
ro singulariter eminenti duæ illæ columnæ, quas
statuit ante fores & ingressum templi: illas di-
cimus S. S. Apostolos Petrum & Paulum, & co-
lumnas æreas firmas, atque securas, vt super
illas mundi globum statuat sustinendum, distul-
sum inter Iudæos & Gentiles: eorum hec
D. Petrus solus totius sit fundamentum Ecclē-
siae, super illum tamen quantum ad ministē-
rium prædicationis, specialiter imposuit Iudæis-
mum, & super D. Paulum Gentilitatem, eo
modo quo idem D. Paulus dixit: *Qui operatus*

est vtro in circumcissionem, operatus est mihi in
ter Gentis. Et taliter eos statuit, vt illud quod
desiderat præ ceteris esset legat, clarisque mi-
cer, sit illum, cuique columnæ superpositum.
Flores omnes spei referunt symbolum vt osten-
dit Pictus: quia vltis floribus, spes fructuum
oritur abundantium: porro dicit hic omnibus
caput

Galat. 2.8
Lib. 5.
Caput

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

I. V. caput extollere liliū, singulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

I. V. caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

I. V. caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

I. V. caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

I. V. caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

I. V. caput extollere liliū, ſingulare ſpei ſecuræ, ſim-
ma, cordiſque confortatiuæ ſymbolū: quo-
ſpem de-
ſignat.

mos ſecurè turōque ſperare poſſe quōd accedat
tes opatam conſecutor ſunt ſalutem. An certam
habere vis, quærit D. Paulus informationem ſi-
ſcerum Dei erga peccatores? Meiſum intare
qui in illum blaſphemus fui, contumeliōſus,
perſecutor eius acerrimus, & implacabilis iniu-
cus: qui non tantum meæ vitæ ſudebam reu-
luntati, quantum eius, cuiſque memoriæ ex-
terpationi: atque ad hoc voluiſſem ſe omnia
Chriſtiani non niſi vnum habuiſſent collum, vt
vnicō cunctos iētū gladio cadente trucidarem:
his non obſtantibus ipſe in cælo glorioſus po-
me ſolo deſcendit in terram, me quaſiturus, me
illuminaturus, mihiſque miſericordiam præſti-
turus: qui veſique declarabat tæce ſe vnicō
peccatorem affectu proſequi, vt ſi neceſſarium
fuiffet, ipſius ſolius gratiā deſcenderet iterum in-
carnandus, paſſurus aliaſque in cruce moriturus.
O diuinam columnam, quā eleganter in ca-
lilium emicat! quantam nobis talis ingerit in-
foratio ſiduciam. Hanc ab vna parte colum-
nam erigit.

Aliam quoque extollit D. Petrus Apoſt. quem
præſtat Paulus columnam appellat, & talem vt
ſupra illam fundare voluerit. Eccleſiæ ſue ſolida-
tatem, eamque tanta ſecuritate conſtantem, vt
omnes inferni vires nihil in illam oſſant effice-
re. Heu quale fuit illud D. Petri peccatum, quā
gravis offenſa! ſic de eo D. Be. n. peccatum gran-
de & fortiffi quo grandius nullum. & D. Chryſ.
Poſt exultem illum tæcem: nam nullum reſta-
tioni par malum: Et idcirco vocat illud vbiſdem
Maximum peccatum: & alio loco: Terrum &
inſolentem crimen: & nihilominus ſuo Saluatori
illum quærit intenu, ſua luce ex-citatem eius
illuminaat, de profundo lethargo dormientem ex-
citat, quod gallus non effecit, veniamque qua
breui concedi intervallo, tamque perfectam, vt
illum in caput, partem & vicarium ſuum vniuer-
ſalem conſtituet Eccleſiæ, liberè ac plena pote-
ſtate claves cæli, manibus eius & auctoritati
commendet.

Idcirco meritō inter ſanctos eligit Petrum
quem ſtatuit columnam, omnibus planè conſpi-
cuam in porticu Eccleſiæ ſuæ, lilio cœlestium,
quo ſpes noſtra foueatur: etenim vt vocat D. Chryſ.
Chryſoſtomus ſiquidem nobis illam Nimis præ-
beant, quorum tanta fuit vitæ peruerſitas,
vt ad cælum viſque pertingeret, tot anſis obſi-
mata, & nihilominus in eriduo remiſſa: peccata
replicare poſſes, inquit, illos fuiſſe ignorantem, ſed
in rebus ſpiritualibus de vitis & peccatis non ita
apprimè inſtitutos: hoc enim Dominus locum
iudicauit.

7

in Ser. de
carb.
Apoſt.
b in hunc
locum,

inducit, datus ei rationem cur tanta illis cele-
 stia misericors conuoluerit: & tam ipse Saluator
 anserum qui neci voluntatem dicitur. paucis
 rapitate, si quando illa fuerit prauitatus. Por-
 ro iam ego Christianus, optime iambutus & edo-
 cyus, nullam possum allegare ignorantiam, pra-
 ceptis à Christo mille misericordis: unde me
 non solent Ninuitarum exemplum, nec aliorum
 talium peccatorum. etenim ex ore habeo Christi
 seruum Dni voluntatem transgredientem, cum
 illam probe noueris, seueritissime fore castigandam,
 & ut fallor omnem in mihi fiduciam tollit A-
 postolus, his uerbis: impossibile est eos, quiemel
 sunt illuminati gustauerunt essent donum ead. se,
 & gratias facti sunt spiritum. &c. & prolapsi
 sunt, rursus renouari ad penitentiam. Verba sunt
 haec quibus hereticis Nouatiani suos confirma-
 rit auctores: Christianis baptizatis & relapsis
 nullā Deo, quā illos sustineat, esse patientiam:
 se quo praeiudicium est ipso die Prodigii. Ut au-
 tem ab hoc te liberet timore, ait D. Chryl. haec
 inter omnes electos elegit columnam Petrum,
 qui cum ita fuisset à Christo instructus, prae-
 monita, & iustitiam omnium in caena dona recep-
 sisset, designatus ab ipso Domino ad maximam
 regni sui dignitatem, promotus ut eius esset in
 toto uinculo uicarius, comitatus tamen deim-
 de peccatorum adeo terrum, & eui dele, tam facilem
 misericordiam ab eo culpa recepti indulgentiam. Ne
 hic dicit (loquitur D. Chryl.) apponitur tibi D.
 Hieron. quae erat seruum maxime iuueni uolunta-
 tem Domini, ut tunc schola ueritas & rariem hic
 preueni, & maximo peccato, respice ad quantum
 subiecti confiteatur, culmen peruenit &c. Non tua
 peccata peccata, quocumque enormia, co-
 lumini huic intacere, & illiun, eximiam pra-be-
 re illi fiduciam: Neque: seruo seruo negotii
 donec uita ancilla uerba timuit: quid ergo: Oper-
 tuat ad penitentiam illiun, multos annos terret
 Nequaquam, sed eadem nocte lapsus est, & creuit,
 cuius & uoluntatem accepit, egrotant & ad prio-
 rem uisum sanitatem. Quam quantaque sunt la-
 cyptarum uis sermo non potest explicare: ipse au-
 tem seruum exitu manserit ostendit: etiam post
 exaltatum illum casum (nam nullam negationi par-
 ticipium, ueram ad priorem honorem & euebit, te-
 de se primatum gubernationemque illi per un uer-
 tum uisum tradidit. &c. si D. Petrus (addit D. Be-
 rardus de uis.) post tam grauem laesum ad sanam rediit
 uoluntatem sanctitatis, qui de cetero desperes, si
 tantam egredi uoluerit à peccatis?

§. 3. Duo Summi Pontifices Aaron & Petrus
 graues fuerunt peccatores: ut eorum ma-
 gnitudo misericordiam, blandos eos redderet &
 misericordes.

Secundam profero rationem huius peccati §.
 D. Petr. ex D. Basil. a D. Aug. & D. Greg. c. a Ho. de
 vi & consolationem habens, inquit D. Ba-
 sil. a. Haec uia Domini maxima fuit misericor-
 dia medicos nostris curandis infirmitatibus pre-
 scribere homines peccatores quos D. Paulus e.
 uocat. Sacerdotes infirmitatem habentes. Noliit de tem-
 nos Angelis submittere. Nequaquam Angelis sub-
 mitti Deum orbem terra. Non indicauit expediens in Eua-
 ut Angelus tanquam Pontifex praeslet Ecclesiae, d. Ho. 29.
 nec alij ex choro Principatum essent Archiepis-
 copi, Episcopi: uel alij de choro Angelorum uel
 Archangelorum Sacerdotes essent, & Confessarij,
 ad quos nobis confugiendū esset pro nostrorum
 remedio & absolutione peccatorum: cum enim
 ignorent ipsi quid sit infirmitas, nec passionibus
 aut affectibus subiacent carnalibus: à quibus
 maxime & frequenter infestamur, atque ad pec-
 catum excitamur nec uquam peccauerint, pu-
 nissimi sunt Spiritus ab omni labe, & macula, praefati
 praesertim carnalibus quod spediibus corū aduol-
 uerunt peccatis carnis infame prostratum, quā
 se nauicabundos ostenderent quā illis male
 lerent nostra criminaliter nulla languent infir-
 mitate, quā asperē quotidie labentem exciperent?
 Ea de causa decreuit Deus, inquit Apollolus,
 ut sacerdotes supremi, medij & infirmi non
 sint Angeli, sed homines infirmi, fragiles, similes
 nobis, qui sciant, & experientia Ascant nostrā
 naturā fragilitatem, passionum violentiam, ap-
 petitus carnis furiosos, homines qui sentiant, &
 eius grauitatem pondusque experiantur.

Singularis actus fuit misericordiae quā Deus
 Moylen uagientem adhuc praueuit: etenim cum
 hinc illa cōclusus scripta & decursu raptus Ru-
 minis, ab aquis ereptus operā Principis filiae
 Regis, illi compatiens, traderet nutritrici alen-
 dus: ita Deus praordinauit ut proprix matri ne-
 traderet nutritrici, ignorante quod mater e-
 ius esset: ut enim erant Egyptiae nationis alte-
 rius, si puerū alicui ex illis cōmitteret, illico ex-
 daret eam & gravaret pueruli illius Hebraei mo-
 lellig, quē uero patreter magis illas posset sustine-
 re, mater erat propria, caro de carne eius, & os de
 ossibus eius, & eui aliquid de natura eius esset pro-
 priū benignā blandamq; illā redderet, ut nedum
 mode.

AV
 4

modeste sed etiam delectabiliter pueri perfecti importunas, frequentesque molestias. Hac nobiscum Deus vitæ misericordiam: cum enim pluribus in anima miseris opprimamur, quam infantes in corpore, nequaquam nos commisit, aut tradidit nutricibus Angelis, ut lacte nos S. S. Sacramentorum alerent, sed us qui nostræ sunt propriæ naturæ participes: *Homines infirmitatem habentes* (verba sunt Apolloli) *qui consolere possint eis, qui ignorant & errant: quoniam & ipsi circumdatis sunt infirmitate*: Quatenus ex his quæ in se sentiunt, non solum non offenduntur de peccatis, sed peccatoribus ex corde compatiuntur, & discant ex his quæ patiuntur, misereri. Ut autem hoc fieret ad amplius nostrorum solamen volens huic ministerio deputare homines, non illos elegit, qui impeccabiles essent, aut ab omni scelere immunes: quia ex eo ipso grauius forsitan indignarentur contra flagitiosos, seipso considerando, quod homines cum sint, nullum habeant peccatum, & iuxta propriam normam conscientie ceteros ad se accedentes metuerent. In eum hinc elegit, staturque, in supremos Sacerdotes, patres, & defensores peccatorum, peccatores non tales quales, sed illos, quos pallus erat, diuina sic cuncta disponente providentia, labi non in minima peccata & quotidiana, sed in peccata reliquis enormiora. Summos illos binosque perpende Pontifices primicerios quos in Ecclesia sua collocavit, in statuta legis antiquæ, & nouæ legis Euangelicæ.

Sibi in peculium elegit Iudæos, illos de Ægypto eduxit: quia vero Sacerdotibus indigent, ut sequentes sint inter Deum & homines, elegit, & primum omnium designat Aaron, ut summus sit Pontifex, & ut veri tantum ac legitimi eius in Pontificatu censeantur successores, sibi illius & nepotes ex eadem tribu progeniti. Ad hunc effectum singularia operatus est prodigia: nempe ut virga Aaron inter ceteras floret, vnicuique tempore flores, fructusque produceret amygdalorum: terra sinum liantem aperiret, quo retractatus eius primatus, & contumaces potestati degluteret. Ceterum quis Aaron? Homo, qui Deo Doctore instructus, Dei promissione perpetuum possidens populi sui iure Sacerdotium, antequam illud exeret, commisit peccatum adeo sacrilegum ut vix committi possit magis execrabile: cum enim Moyses ascendisset in montem cum Deo familiaris actus, populus in seditionem versus, exclamauit, quod quandoquidem Moyses tandem non

reuersus motaretur, iam credendus esse mortuus, vel in aere disparuisset: quocirca ad Aaron fratrem Moysi recurrit, petitque sibi Deos fieri, quos adoraret: tantoque hoc tumultu, & seditione requisivit, ut Aaron timore percussus sibi que cavens, ne in eum tumultuari omnes insurgerent: (a) multis vitro citroque venturatis, ipse fornacem extruxerit, & vitulum illum toto orbe notissimum conlatis: ipse publica præconis voce populum inuitavit, diemque designavit colendæ festiuitatis, in qua vitulo diuini honores dedicarentur: ipse altare facile, gum edificavit, ipse vitulum extulerit in altum ab omnibus ut Deum adorandum. Audi S. Script. *Formauit aperit susurro*, & *fecit ex eis vitulum*, & *præconis voce clamauit, dicens: erui solimanum Domini est*. In Hebræo (ex lectura nostri Caiet.) legitur nomen: *tehonah festum tehonah*: adhibens vitulo nomen ineffabile Deoque proprium, scilicet: *tehonah*. Ecce quam insandum piaculum. Ita diuinam indignationem prouocauit, ut causa fuerit, quod Deus seuerus in populum animaduertente clade viginti trium militum, aliisque calamitatibus vix toleranda. Quis huius delicti reus? Aaron principalis fuit: etenim quamuis dum Moyses de monte descendisset, & iam de manibus proiecerat atque coniecerat tabulas legis, quas illi Deus dederat, extremum suum testificatus dolorem ac animi molestantiam, illi dare voluerit satisfactionem, & se à crimine excusare, commissi le notum non esse, sibi tantum sacrilegium non adscribendum, sed tumultuantis populi seditioni declarauit illi Moyses, tanti sceleris eum causam esse principalem: ipsumque esse qui populum in tam profundam demerferat abyssum impietatis. vnde sic eum interrogat: *Quid fecit tibi hoc populus, ut indueres super eum peccatum maximum?*

Et insuper ut hoc ita intelligeretur, aperit dicit hoc Spiritus S. *Percussit ergo Dominus populum pro reuolu vituli, quem fecerat Aaron*. Hæc interpretatur hic D. Aug. castigauit ergo Dominus populum ob peccatum vituli, quem Aaron constituerat. Domine caelorum, Aaron conlatis vitulum, ipse illum erexit, & proposuit adorandum, vitulum autem in populum seuerus vindex animaduertis idololatram, ipsum vero eris anctorum & præconem, nedum non punis noxium, sed in D. Aug. super statum illi summi Pontificatus dignitatem, ipse inquam, eiusque posteris? *Non dico: Et percussit Dominus populum propter vitulum quem fecerunt, sed quem fecit Aaron: & iuxta Tab.*

III.
Aaronis
lapsus ex-
ponitur
de vituli
erectione.

non est propositus Aaron: quin etiam illud, quod
de sacerdotibus eius, ante peccatum eius Deus proce-
perit. *Impium est. & iussit eum & filios eius
abire, & sic ordinati sunt in sacerdotio.* Quis
non tibi persuaderet saltem à Deo reuocandum,
quod iam inchoauerat, quo Aaronem in sum-
mam Pontificem populi sui nominauerat? No-
minasti nulli eadem populo in Regem, inungi
precepisti per prophetam tuum Samuel, regni
deus illi possessionem: quia verò defectus in
non respiciendo pro certo aliquo negotio vsque
ad deum illi præstitutum decreuisti de familia
eius regnum sepe trumque tollere, quod illi tra-
didisti: quomodo Aaroni, quem Pontificem
designasti, tanta te contumelia despicienti pro-
mulum non reuocasti summum illum creandi
Pontificem?

hæc propria peccata & infirmitates, quas in se
confiderabit, miser reddent illum & aliis mi-
sericordem, ne fastidium habeat, & abominetur
peccatores, nec à se indignos repellat desola-
tos, qui seipsum attentè vereque considerat &
agnoscit ceteris fuisse nequiores: *Vi condole-
re possit, iis qui ignorant & errant: quoniam &
ipse circumdatus est infirmitate.*

Hæc facta nouimus in summo Pontifice ve-
teris Ecclesiæ. Statuendus est supremus in noua
Pontifex tantò dignior & sanctior, tantò po-
testate superior & eminentior, quanto hæc
veterem antecellit eminentia sublimiori. Pon-
tifex summus, Dei Vicarius, in quo princi-
pium sumunt, qui tales futuri sunt, ita vt
futurus non sit legitimus Pontifex, nisi ille
qui futurus est legitimus successor, & in eius
Cathedra sedens Pontifex, cuius manibus tra-
dantur clauis cæli, cum potestate aperienti &
claudendi plenaria: depositorium seu arca re-
missionis adeo vniuersalis, vt in ipso reperiant
illam habeantque peccatores. Quem ad hoc eli-
get? quem patrem Ecclesiæ præficiet, quam ille
suo sanguine ab omnibus scelerum emundaret
inquinamentis? numquid aliquis descendet de
cælo Seraphim ipso sole mundior? numquid è
deserto quondam educet Baptistam, qui co-
cessit stimulum, ne leui saltem fame aut peccati
venialis puluere contaminaretur? An à mortuis
Hieremiam sanctum & prophetam euocabit in
vtero matris suæ sanctificatum vt ipse statuarit
nequaquam, sed Petrum eligit virum adeo labi-
lem & inconstantem, vt non ad præsentiam to-
tius populi tumultuantis & seditiosi, vt Aaron,
sed ad simplicem blandamque vocem unius an-
cillæ ostiaris fragilis defecit, atq; in peccatum
lapsus sit tantò, quantum est negare Christum vt ex
magna nimis sua calamitate ac fragilitate discat
benignè misereri peccatoribus: *Vi condole-
re possit, iis qui ignorant & errant: quoniam &
ipse circumdatus est infirmitate.*

V I.
Petri ca-
sas multo
grauior.

241. O uedicia Dei abyssus multa, exclamat D.
Aug. ne fueris illa seruatatus, illa adorare tibi
suscipias; & adverte, quòd virum adeo debilem,
Nihil pulcherrimum, vt populi seditione perterriturus
Deo pro peccatum tam execrabile patrauerit, elegerit
in sum-
mam Pontificem, & supremum
in ma-
sacerdotem, vt principium sit summorum sa-
cerdotum
colocem populi sui, & nequaquam in poenam
tanti sacrilegii primam suam reuocauerit de-
terminationem, sed decreuit vt illi eiusque suc-
cessoribus particulae fiant vestes tunicae inte-
rioris & exteriores, mitra & sandalia, cuncta
plena mysteriis, omnibus in officio Pontificatus
sui ornati incedant, & singularia componant
vagina eorum consecrationi dedicata so-
lemnis. Quid hoc, Domine mi potentissime,
hinc ne talem alius Pontificem præponis? num-
quid tu ille, qui tantopere peccatum execraris,
vt exieris postmodum si quis electus fuerit vt
annulus digiti tui, & peccato videris illum in-
cumbas, de manu tua illum extraheres projecien-
das? Numquid cælo creaturam extrubasti quæ
nulla de manibus tuis egressa formosior, Luci-
ferum, quia superbus in te surrexit & tuam se-
dem thronumque arroganter ambiuit? quomo-
do in illo cælo Ecclesiæ tuæ collocas virum,
qui in throno tuo & altari vitulum collocavit,
cui esse tuum, maiestas tua & celsitudo tua ad-
scriberetur eminentissima? numquid summus
sacerdos ille est, ad quem recurrendum est pec-
catoribus, vt ipse pro illis inter te & ipsos me-
diare intercedat? qualis sequester inter te &
ipsum poterit hic esse, ita tuo nomini iniuriosus?
cur quod non ille refugium est, ad cuius vim-
bram se recipere debent onerati & fatigati sce-
deribus? Vtique, quoniam ea de causa; quia
Hieron. Epist. de la Noxa. Tom. II.

H h i c u

istū quem librauit medium illi caput distindere voluit. Deinde, quid si iam accedat his, ter, imo centies per diem cum tali flagitio?

¶ VII. Ratio cur confirmetur in primatu Ecclesie. Ad hoc blanda disponit providentia Salvatoris, permittere lapsum eius ita miserandum, impudentē, ignominiosum, sic ut neget & ipsam Christum a quo præcedente nocte beneficia receperat in-fabula, nec id semel fecisse sufficiebat, sed tertio repetit & confirmavit, idq; non longo temporis intervallo, sed paucis horis: adde non simplici negatione, sed superaditis iuramentis & periurijs, execrationibus & anathematis: vltimū nemine illi pugione pectori appposito petente, sed ad vocē viliſsimæ puellæ, & quorundam ministrorum scurrarū: non inopinato comprehensus, sed serio, & sæpe præmonitus paulo ante à Christo; & quidē addito iuramento: quatenus oculos suos in propriā conjiciens fragilitatē, turpesque crimes, peccatores ipse peccator nō exhorreat: nec peccata aliena quantūvis multa & grauia, fallidius abominetur. Disertissima non sunt hic tacenda verba D. Aug. *Credenda erant*

D. Aug. *Petro clauis Ecclesie, imo credita sūt ei clauis regni caelorum: credenda & innumera populi malicia, quæ esset pro sua natura vitiosa, passionibus, culpis innotata atq; peccata, dicit ad eum Saluator. Ebbi dabo clauis regni caelorum &c. ut in clauibus fidelis sanctorū sententia esset eadem dei sententia dispensator. Erat enim ruerat hic Petrus paulo durior & sententia sua eius austeritatem irruentia ob Christi inuicturā serui Principis sacerdotum declarare auricula. Hic igitur tam durus atque ferus, si donum non peccandi à Domino fuisset adeptus, quæ uenia commissis populi donaretur? sed idcirco diuina prouidentia secretum uia temp. ruit, atque primus uertit: ut primus ipse haberetur, ac rueret in peccatum, quo erga peccatores diuina sententiam proprii oculus inuitu temperaret.*

§. 4. Passus est Dominus cadere Petrum, ut Zelum eius mitigaret, & alios ad in mensurā metiretur, quā ipsi mensuram fuerat.

¶ IO Noverat Dominus, inquit D. Aug. zelum quo Petrus feruebat in iis quæ ad ipsum spectabant: nec est pulvis tormentarius ita dispositus ut accendat, & in altum eruat turres, propugnacula, imo montes vnicæ scintilla illi incidente, ut Petrus erat ad feruorem bilemque dispositus aduersus eum qui Christo mali aliquid intemeret; omnia euerſurus, montes etiam altiotes. Die quodam dum Christus de passione sua corā discipulis suis diceret, prædixitque se manibus tra-

hendum inimicorum, à quibus ad mortem uideretur torqueretur: Dicebat, quia oportebat eū multa pati. à iustioribus &c. tanto zelo feruens exaruit, ut se à Christo constanter opposuerit, dicendo: Domine, nequaquam hoc fiet, me iustificet nam ubi cumque ego fuerō, certō tibi persuade, qui tibi uel hilum tuæ uellic lacerare præsumas fore seminem: Absit à te Domine, non eris tibi hoc. Tunc dixit hoc animo & seruire, ut necessarium fuerit ad eum cohibendum, Christus illum tanta uoluntate corripere aspexit, quā uocaret illum & incepere ut lanam sibi que aduersum, uirumque in diuinis admodum idiotā & ignorantem. *Vade post me facina: scandalum et moie non enim sapi ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum.*

Quādo in cena Dominus reuelare uoluit quæ sibi essent euentura, nempe quod uix ex discipulis cum esset traditurus, quatenus pateret ipsum Deum esse, omnia futura nosse, nec mortem sibi esse sibi inuoluntaria, sed sapientia diuina disposita, tantū dixit: *Amen dico uobis quia uiam uosque me traditurus est: non illum quis esset nominatum.* An euidentiā nō pateſceret, quod omnia nosset, si proprio signaret nomine proditorum eum uoluit nominare, respondit D. Chrys. quæ aliter tibi D. Petrus qui si sciuisset quis esset, eū deus tibus scilicet dilapſisset: & quamuis corruſus inquireret ut hunc sciret, atque D. Ioan. ut sequestrum statueret, qui à Christo peruenſaretur: quidem illum D. Ioan. reuelat, ille tamen uolentem inuicturā illi: caelestem illū, quasi exaruit, quā raptus in pectus recubuit Saluatoris, ut uerbum aliquod D. Petr. manifestaret. Omnibus in propatulo est quid fecerit eū Dns à Iuda in uolentem: eū enim arma illius adeo lægida effe, & militū armis ac ministrorū gladiis & fustibus inæqualia, illa tamen produxit, & Pontificis seruo auriculā præſeide impeterit. Imo etiam post lapsum, iam erectus, & officio sanctus summi Pontificis eundem celum manifeste declarat.

Dominus illi de caelo linteam demisit pleni omnigenis & immundis animalibus, colubris, serpentibus, draconibus, uolucibus, uocem sibi præcipientem: *Petro, occide, & manduca.* Quæ declarabat illi se mittere ad eum Gentiles, peccatores, abominabiles, infideles, adulteros, homicidas, periuros, Dei iuratores, & carnales, ut eorū uita sua peruerſa necaret, & corpori suo mystice Eccl. incorporaret, ut illos Spir. S. uiuificeret: hinc etiam est qui uitam huic corpori subministrat. Eo modo quo tu occisam perdessem, uel ardeorem comedens illum in te incorporas, ita ut, perditā uita irrationali, quā uiuebat, tibi incorporatus ui-

etiam vint hominis rationali. Ad Petru immuni la-
 hant delinuit animalia: quia remedium vitamque
 peccatoru Petri inanimis & potestati tradiderat.
 In iplo quo vox de celo ruit: *Petre, occide &
 manduca*. continuo stomachus illi nauicat, vilce-
 ri co-moratur, & circūspiciantur, atq; tali malo
 liberi me Dñs, nequaquā hoc fecero, hinc apage
 ipa immunda ani malia an ergo illa meo sū illo-
 macho receptas? *Abi a me Domine*. Cui cum
 Dñs responderet, ne mihi Petre illa vt immunda
 regas, nec enim ego illa fallidiosis abo minor:
 scolo & iterū idem replicat, quo zelum suum
 tollat aduersus peccatores feruentiorē & quan-
 tam illi auaricia parent, quamque contra eos
 viciat zelus eius incēderetur. Si hoc ita factū
 credimus etiam post lapsum, & repetitas toties
 sua negationes, quid ageret, aut quomodo se ha-
 beret a peccatis culpisque immortuus, & cui Deus
 tribuisset, vt nunquā in peccatū graue cōtuleret?
 III. *Si dñm non peccandi a Domino fuisse adeptus?*
 Inquit D. Aug. que venia cōmissis populū donaretur?
 Vt ante rāsē addeat zelo eius feruentiori secuti
 sua propria fragilitate, permittit vt tā enormiter
 laboraret quatenus hoc lapsu redderet mitior,
 & in omi careret, aut deficeret indulgentior.
 Adhuc ne frater, horrat D. Aug. diuinae multo-
 ritatis magnitudinē nā statuens & cōmendans
 manibus hominū nostræ salutis remedium, illos
 ita valuit preparare, vt uobis fieret misericordes,
 suo proprio incommodo & fragilitate animi e-
 docti, & propriis miseris, casibusque sūcti beni-
 giores. *Quantū igitur diuini muneris erga salutē
 hominū quantū cura, quantū sollicitudinis impen-
 sū, in D. Petro peccatorum petuissent, vtiliciter ex
 proprio casu & miseria disceat aliorum miseris
 cōspici peccatorum: Permissus est cadere Petrus
 vt conuinceret D. Gregor. quia alior futuris vt ut
 dicitur, vt in sua culpa disceat qualiter oporteret
 aliorum miseris. Petrus hinc addo D. Basil. lapsu
 suo infirmitatē, & eductus etiā alior infirmū pariter.*
 Petrum inuere cœli clauibus honoratum, po-
 testate aperendi & claudendi dotatum absolutum.
 O qui bene talibus manibus tales committuntur
 clauē ad solamen tūū, tuū inquam, qui grauem
 te liges esse peccatorē quanta delibutus conso-
 latione, quanta roboratoris fiducia potes accedere
 ad petri confessorii: si namq; te scias peccatorē,
 & ipse est, & forte multo flagitiosior, ac proinde
 te non reprobet indignus & tomachabundus, nec
 in te mirabitur scelus quantumlibet graue, suum
 tū crime obicitis: nec tuā dedignabitur animi
 fragilitatē, suam ipse considerans cordis incon-

stantiam: nihil etenim sic alicuius cordis eum-
 rem deprimat, ne vilificiat alterum ob defectum
 aliquem sine stemmatis, sine motum, quam si ius-
 dem se obertum esse conspiciat. Hæc illum co-
 guntio mortificat, hæc mitem reddit & benignū:
 quantumuis enim David vitam vel vnius militie
 (omni) faceret (quod proptinm generose esse di-
 citur capitaneis) tamen quando loab totum illi
 perdidit exercitum, linguā nō habuit, quā contra
 illū exandesceret, & conuictis eum laceraret: quia
 loab illi in memoriā reduxit necē quam ille in-
 tulerat, (facinus tanto Rege indignum) Vixē mi-
 liti omnium integerrimo. Regique fidelissimo.
 His appositē pensat D. Hier. quædam S. Scri-
 pturæ loca, nimirum verba illa Domini ad au-
 man peccatricē: *Suscipio pactum meum tecum,
 & scis, quia ego Dominus, vt recorderis, & confun-
 daris & non sit tibi vltra aperire os pra. confusione 63.
 tua, cum iuro placatus tibi, in omnia que fecisti,
 ait Dominus. Et illa quæ per Proph. Nahum ait:
 Mundatus es, non facies innocentem, Mundus eris Nahem. 7.
 sed non innocens, verum pœnitens. Loquatur D. 3.
 Hieron. Iusti post peccatum in statum pristinum re-
 d. H. 1. 1.
 stituit, os aperire non audent, sed cum Apostolo di. Lib. 2. cor.
 eunt: qui nō sum dignus vocari Apostolus: quia per-
 tra Pelag.
 secutus sum ecclesiam Dei, Teipsum, monet D. Aug. p. 222.
 considera Confessorie, & addices, qualiter te pec-
 catorum oporteat recipere etiam Ipseissimum: D. Av. 6.
 Considerans teipsum, ait D. Pau. quod si alter pec-
 cator sit, tu nō sis impeccabilis, & exemplo D. Pet. de temp.
 instruaris: tū eruditus es, & dicitur in Petro quem ad fin.
 admodum eum Dominus sui causa passus circum- Tom. 10.
 scribi delicto, & quem admodum illi sicuti, piteatq;
 sigiferum. & generis humani columnam (Ecce
 quā propria D. Petro veraq; epitheta) Permissio
 motu dominante quassari, vt populorum doctoribus
 & magistris esse exemplū à Deo sibi non peccandi
 gratiam minime condonati. Vnde, hortante eodē
 D. Aug. accedenti ad te peccatorē: Non statim ab-
 jectus & condannes sed cōpareri & iuge consolare
 & reuoca cōmoda iacenti affectum, porrige manum,
 erige lapsū spū ei diuini clementie repropitio. &
 abdit vt velis dicere Confessorii non debere pec-
 catorē reprehēdere, culpas eius aggranare, ob suas
 illū terrete viuendi dissolutiones, aliquando, imo
 sepius asperitatē adferre, sed vt illud faciat eum
 māuetudine seipsū cōsiderans: Quia ipse ceterū
 datus est infirmitate quā motus &iple inrimo cō-
 paratur: vt consolaretur peccati qui ignarū & errat.
 Vtiliter nos præmouet Spiritus S. Qui non est
 sentatus quid scit vt in multis expertus cogitabit. Eccl. 43. 9
 multatū qui multa didicit, errabit in intellectu. Qui
 nō est expertus pauca recognoscit. &c. Verba hæc vite
 perpenā*

IV

Condo-

lete de-

bet pecc-

tori Con-

fessorius.

perpeta optime proposito nostro conveniunt. Conceptum hunc mellissimè more suo profectur D. Bernardus duobus his Apost. Petro & Paulo eximiam Dei perpendens misericordiam. quò illi placuit illos nobis doctores proponere & mediatores. Quis, inquit, peccatorum præsumet ad Christum accedere ipso sole puriore? Ille in utraque natura purissimus est, qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore eius. Quomodo ad illum accedere audebo, qui sum supra modum peccans peccator, qui peccavi super numerum arena maris, eum ille purior. ego impiorum esse non possum. Verendum ne incuti in manus Dei venientis, si illi appropinquare præsumero. Porro diuina laudate misericordiã, inquit Bernardus, qui me remisit, statumq; animæ meæ remediũ in eorum manibus, qui grauissimi fuerunt peccatores: etenim propria fragilitas ipsos docet misericordiã. Propterea dedis mihi duos homines istos, qui homines essent & peccatores. & maxime peccatores, qui in se ipsis, & in se ipsis asserunt, quom late alius misereri deberent: magno enim criminã rei, magno criminã facite donobis veniã. Quia qua mensura mesurã ut eis, penitetur nobis. Cõcludit igitur: Tales docet humano generi pastores, & doctores constituit, qui dulces essent & potentes &c.

S. J. Fuge occasiones, in quibus nec ipse Petrus Pontifex uniuersalis, nec ipse Deus Magister generali firmi permanserunt.

Tertio dicitur D. Ambr. & D. Chryl. & D. Hier. e D. Aug. tam enormem permisit Deus casum in viro tanta pietate conspicuo, & qui a Orat. de sibi de constantia blandiebat: ut tu, qui tanta Resurrex. non fulges oritur probitate, nec animi fortitud. Ho. o. de dine, sed ipsa es mentis infirmitas, timeas & pericula fugias, cum in illis nec ipse Petrus constantia seruauerit si quis locus esset tot ventis & turbidibus periculosus, ut nautis omnibus tutior ac d. Lib. 3. de lecurior, nauis bitumine & pice illita, præparata, compacta ut nihil desideretur amplius, unico momento absorpta & confra. ta perisset, videns eam nauicula lacera, dissoluta, quomodo sibi timeret, qua non vigilantiã fugam atque peret peocellat, pericula turbidibus, vitatura? si turbo quis exurgeret, adeo vehemens, ut rupes ipsas radicitus euelleret & in aëra dispergeret, quid ageret stramen aridum? quo timore percelleret, si iudicio polleret, conspiciens rupes everti firmissimas? sancti naves sunt altioris structure, mundi hanc nauem nauigantes tot periculis, & ventibus tremenda: videmus naues aliquando

grandiores demergi, & occasum turbidibus heu dolendum? abortiri & nonnumquam, ut quas satis leues esse dignoscimus; quid tu adurus es, misera nauis, confra. ta lacera, quam quilibet venti status abripit? nullis viribus ad restendum obarmata.

Hæc est ex iudicio D. Chryl. ratio, ob quam permisit Deus, ut multi, & præclar. S. in casu lapsi sint pudendos & lamentabiles. Exprimunt capite in David. Quantus sanctus? sufficit diuinitas de illo testimonium: Inueni hominem secundum cor meum, ita in omni materia præsumens, ut illi illum Deus quasi mag. stru ordinauit, omni in populis, ut omnes instruat status, & in quibus genere occasum, ita ut liber Psalmorum eius quasi vniuersale sit armentarium, in quo arma reperiat & paruulus & magnus, nobilis & plebeus, diues & pauper, sanus & infirmus, innocens & peccator, iustus & iniustus. Hæc animo recitat, inquit D Chryl. nec sine admiratione quid casus subesse possit, quod ex omnibus SS. libri leges, Prophetarum, Euang. & Epist. Canonum, nullos frequentior sit quilibet tempore, quibuslibet diebus, omnibus horis, omnibus statibus, omnibus personis, & omnibus occasibus, incunctis & inuinctis, gaudij & doloris penulis, & referendi gratias, quam liber psalmographus Davidis: Mihi sepe numero admirari conuincit & motum meum confundit cogitans & dicitur: tuus res gratia præceteris veteris testamenti, uariis scripturis librum David sic admirari mouet Christiani atque hinc sola ore voluerunt ut orificie ad faciem, cum eo conuersari est velia. Camicus cum amico. Creationem mundi nobis de nobis scribit & quis eum creauerit nostris oculis obpescit omnia, caelos suis stellis fulgidis, aëra fastidit repletum auribus, aquas piscibus suis fecundat, terram plantis suis abundantem, quod tamē nec nisi semel in anno legitur Ecclesia. Moyses magis suis legislator & liber eius maximus est, vixit semel in annis singulis per Ecclesiam legitur. Oportet: nihil mirum, cum sit verus testamentum. Ad nouũ igitur accedamus. Quid magis solemniter ipsis SS. Euangeliis in quibus nobis referuntur opera prodigiola & miraculosa Saluatoris, quæ totũ mundũ rapiunt in admiratione, & ex quibus pro nostra fecit redemptione. Quid autem ad h. tionem SS. Euangeliorum ubi miracula præfata Christi prædicantur, ubi Deus cū hominibus conuersatus ubi mors asseruitur, ubi a morte præcepta surgunt. Ubi ubi nostram Christum renouat, & reuocant saluũ genus humanũ renouat dicitur: ubi præcipit.

Et hæc, loquitur semel vel bis in hebdomada legimus. Obiter, inquit; hæc regia sunt, magis tenentur: & nequam quotidie profertenda: Den Diademata regalia non decere quotidie in pulvum profert.

Quod ad B. Paulum rictorē, mudi piscatorem, qui per apostolos per epistolas, veluti spiritualia regna ad saltem cepit. Et Qui captus fuit in tertium coelum, cui Deus suorum myfteriorū commendavit prædicationē. Atque hunc bis per hebdomadam legitur, cum non ferimus Epistolam in ore, sed hunc dicitur, accomodamus in intellectu, & hunc dicitur David eiusque Psalms habent præ manibus, semper in ore nocte & die in noctem David exordimur, cum David in meride progredimur, & cum David abfolvimus: In Ecclesijs per octiduum & primus, & medius, & novissimus est David. Mane surgentes ad aurum cum illo inchoamus, in meride progredimur, & terminamus: Distincto queruntur notulantes & primus & novissimus est David.

Idem asseruit D. Athanasius. Præmissis longo dicitur. In die ortus psalmum respicit. psalmum resonat. In die ortus, mulieres in ecclesijs. Paulus tacere iubet. Psalms est bene clamant, tunc omni dulci atati, in utroque aptus est. Hunc iohannes vigore senectutis deposito cautus, hunc veterani viri in turba se commendate respondent. tunc iuvenes in turba cantant laetitia. Hunc adolescenter sine hinc atati periculo, & tentamento concinunt in colapsu, inu-nens ipse. &c.

Si tunc celebramus festinus gaudis: Primus, & medius & novissimus est David. Si funebres tollitque pios: Primus, & medius, & novissimus est David. In Ecclesijs Cathedralibus: Primus, & medius, & novissimus est David. In Monasteriis sanctis: Primus, & medius, & novissimus est David. In canonicis virginibus: Primus, & medius, & novissimus est David. Et quid hoc ergo significat? quæ huiusmodi quæ respondet, eius Scriptura, doctrina est vernalis, quæ omnes instruit, docet, & armat contra omnes occasiones, tristitiæ, alacritatis, tentationum, diaboli, deliciarum Dei, deserenti peccata, virtutem sequendi, principium vitæ spiritualis sustinendi, profecti, atque ad eiusdem transcendendi perfectionem: Nostram vitam omnibus carnis muneribus, omnibus omni-faciis, nostram vitam angelicam videt. Pueri coadulescent, matres ad prudentiam prouocant, virginibus pudicitiam largitur, senectutis penitentiam donat, peccata ad penitentiam prouocat, et qui per penitentiam profectum, roborat, eos qui in sancta re-

ceperunt ad gratiarum actiones excitat, eos qui multos peccauerunt ad confessionem reuocat, misericordiam à Deo cupientes elicit, peccatos ad satisfactionem confirmat, ad iudicium sanctos docet, in timore, ab inimicis conuersos admodum expectantes, & gratias agentes maiores ad gratiarum actionem excitat. Dicitur hunc quasi veritatem repetit D. Augustinus & hanc inde conclusionem elicit Psalms liber omniū quidem bonæ doctrinæ thesaurus est, apte singulis necessaria subministrans.

Nunc igitur cum D. Chrysostomus vitium perpendat tantam præditum sapientia, à Deo sic institutum, à Spiritu S. sic illuminatum, ut omnibus nobis sit magister, omnes doceat, omnibusq; arma ad quilibet subministrat occasiones. Post hæc attende quod fuerit velut naviu coru velocissima, ut plusquam triginta millia per horam cucurrit, ita præmunia, tot ieiuniis, ut pedibus consistere non valeret, carne languere. Quæ mens mea infirmata sunt diebus: tam aspero cilio, ut dicat: Ego inducibam in cilio: Talibus vigilis, ut medix noctis silentio delectato surgeret oraturus: Medix nocte surgebam ad confitemini tibi: & ipse prior excitatus ipsas vigilas anticiparet: Anticipauerunt vigilas oculis meis: tanta vitæ austeritate, ut pauli tantum mittere cerneret, ut magis cinerem quàm panem manducaret: Cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscuam. Tot donis à Deo cumulatus, totque onustus beneficiis, ut exclamaret: omnemque inuideret, quatenus cum illo laudes Deo caneret gratiarum. Sente audis & narrabo, quanta fecit Deus animæ meæ. Talis hæc nauis prætorica vnico turbine exurgente ex vitæ Nilholi-mulienis solo contuitu, quomodo in profunda minus tamen demergitur: Rupes ex diuina sic manu solidata, turpiter ut in regnum illam statuerit, qualiter illam proccidit, cella motus vitæ deicere impudici, ut Davidem per tot peccata præcipitem egerit, ut arguatur lasciuus, carnalis, proditor, homicida, petra scandalis, glauum sic abiciens regimini, ut nisi Deus illi Nathan misisset Prophetam, qui illum illuminaret, actum fuisset de illo in æternum. Ad quid hoc dico? Nūquid fortasse mens est inquit Danilem laessere conuictis? Nequaquam: sed teipsum illuminare. Num Prophetam carpat Absit, sed vestram roboro vitam. Quomodo te præmonens, ut tibi consulas si namque David talis tantam sapientia, & non minori sanctitate conspicuus casu lapsus sit adeo lamentabili, & ad vicium collumendo ventu statum, tam periculosum incurrit naufragiū, tu timeas, & in omnibus regeas prudenter occasibus, consilio Apostoli acquies-

D. Aug. In prelo. sup psalm. Tom. 8. III. Daudis prærogatiua.

Psalm 108. 24. Talibus vigilis. Ps. 118. 62. Ps. 76. 5.

Ps. 65. 16. IV. Nilholi-mulienis. Ps. 101. 10.

H h 3 acquies-

1. Cor. 10. acquiescens: *Qui stat, videat ne cadat.*
2. p. Paul. Nec hoc miretis (inquit D. Greg. Iquod te de
6. ura. hinc p. alicuius admoneam, cum ipse David nos
Psal. 118. idem admoneat, dicendo & sua representan-
107. do promissa & proposita in verbis illis: *Iuravi
& statim custodire iudicia iustitia tua:* Statimque
adiungens repetitum lapsum suum, quo perisler
in arenam, nisi misericors Deus suos ad illum
oculos respiceret: *Humiliatus sum usquequaque.*

V.
Similiter
& Salo-
mon.

Domine, iustificatio me secundo verbum tuum. Qua-
lis naus fuit Salomon dimis ita donis prae-
mita, sapientia, diuitis, gratia, prudentia, ut no-
men praefereat, Amaoili Domino, & quam pro-
fundè demerita & contracta impudica societate
feminatum: quam dolenter collata inter inhone-
stas conuersationes? Rupes adeo firma donis cos-
lestibus talibus euertit passioibus, quibus ad im-
pudicitiam & varia trahatur etimias, vsq; dum
in abyllum mergeretur idolatrie, simulachra
trigens Deorum, illis incensum adolens, illa ado-
rans, quid tu terum ages, scilicetatur D. Chryso-
stomus lacera, collisa, cui nec firma sit virtus: nec
cuius constant exercitium, nec scias quid per-
tentia, quid sit prudentia Nauim intueri Eccle-
siae praetoriam, ita praemunitam, utpote ab ipso
Christo suis adiutam patrocinis, cum Paulo
ante S. sumphilet synaxim, toties praemunitus,
cum tanta promissa vsque tertio confirmasset, ita
eiuscumque agitatur leuis timoris turbine in
domo Pontificis, & vna cū turba dissoluta (cui-
risque conuersatio, illum in tam immensum de-
mergit profundū, ut Christum perfidus euerat.

Si rupem hanc maximam, super quam fun-
danda erant totius orbis Ecclesie, minimus ven-
tus, ex ore persians vilioris ancillae ostiarum, de-
iciat, trahens illam & dispergens de vna nega-
tione ad alteram: quid in te mortalium miseri-
mo efficiet, utramque atido, quod quilibet in di-
uersa rapit, spargitque venus: *Sicut folium quod
vento rapitur?* etenim quilibet affectus & passio
in te exurgens impetu te rapit vehemēti. Au-
dito solum verbo, quam vehemēter te bilis ita-
que concitat: vnius regalis tantum lucrandi exi-
stente fiducia, qualiter ad hoc te rapit auaritia:
quod si alteram videris vel scieris, quae tibi pla-
ceat, quam ardenti succenderis ea potius concu-
piscētia: *Si Petrus tentatus est,* (inquit D. Am-
brof. *Quis praesumat quis asseruat se non posse ten-
tari?* Vocat tentatum, esse a temptatione superati:
Zach. 9: 16 *Lapides sancti voluminum super terram:* ut dixit
107. *inxi.*
Sepina,

D. Amb.
Orat. de
fide Re-
surrexit.
Tom. 4.
Zach. 9: 16
inxi.
Sepina,

occasionem, corpus tuū suffutare periculis. Cedit
Petrus ad primam & simplicem ancillae ostiarum
voce, & grauitur offensus Christi renegatorum
quid ages iam longa & continuata miscens cum
adulatore colloquia? An tuis fidis propositis? An
te secutum reddunt tua Confessatio facta con-
stantiae iuramenta? Num te in pericula practi-
pitas tuam in te consideras animositatem? Da-
uidem intueri, Petrum intueri.

Fortissimum proponebat Saūli David ago-
mentum. Voce denuntiat Saūli praecoris: quod
illi, qui ad singulare descendit certamen contra
Goliath, eumque superauerit, qui verbis factum
nimium sapientibus Dei populum quoties pro-
uocabat, filium suam daret in vxore, diuitis di-
taret astatim alicuique praerogariis. Prodit in
medium David prima sanguinis adolecens, ut-
que Domine mi. Rex ego monstrum hoc carum
singulari aggrediar. O fili mi, respondet Saūli
puer es, & clumbus, nec tibi visus tam superbo
compares sunt inimico. Non sūtinquit David:
notum ergo sit tibi, Rex, quod ego, quem hic
praesentem certis aggressus sunt leones, & solent
fortissimos, & cum illis congressus his fois die-
pitis, quos vides, illos confregerim, & victor sus-
focauerim: erigitur hic Gigas et vni ex illis,
cum non nisi carnem praerarat totum, eumque
proferam licet adolecens: *Veni ad me (audi lo-
quentem David) Leo vel vrsus & confurgebunt
aduersum me, & apprehendent meum coram, &
& suffocabunt, interficiantque eos. Erat igitur
Philistinus iste incircumcisus, quasi vnus ex illis.
Harum manuum viribus occiderunt leones atro-
cissimi, totius orbis ossibusque collantes: & vis
corruerunt robustissimi, toti ariet, & non desic-
cient, non proferent hunc carne molli, & lan-
guida constantem, imo inconsistentem: cuius ma-
ximae vires non nisi superbia & arrogantia ven-
torum sunt ostentatae: Idem vobis amici pro-
pono. Cauete vobis a temptationibus & occasio-
nibus, nec vestris fidite propositis. Ad eorum ce-
ciderunt impetum vitelq; fortiores, quimmo &
ad digitum earum contactum leones & vis, robu-
stiores & animosiores, quorum ossa virtutum
erant fortissima, & in earum operibus supra mo-
dum exercitatae: Eris & tu velut eorum pygmaeus:
cum non nisi turris sis ea ne desideria tua, & cogitationes,
tua proposita, cuncta infirma sunt, languida, &
absque viribus eueruosa.*

§. 6. Perseuerantia in bono donum est Dei, & in ipsius cadit, quàm D. Petrus, si ille manus sustinet.

Hic rationi iungatur illa, quem expendit D. Chrysof. & D. August. à Domino petentium hunc Petri lapsum, ut tibi cõspiciat, quod sine singulari Dei auxilio & fauore efficiat diuina eius gratia non perseueraturus in bono: & quantumlibet tibi firmus constanter videaris, si ipse propter peccata tua, vel letitiam suam iudicium, sustollat vel puncto temporis manus suam, desortum decides, & de peccato carceres in peccatum, donec in abyssum demergas inextinguibilem, vt superbis illis conuictis philosophis, quos refert D. Paul qui viri dei sui consili contra Deum turgentes insurrexerunt, & ipso manum suam gratia subtrahente, de peccatis in peccata prolapsi sunt vsque ad abyssum profundissimum. Adhuc D. Chrysof. Perseuerans est Petrus, cadere, vt intelligas quàm imbecillus sit humana natura tum Deus deserit: Ideo tenam Petrum paululum Dominum subdeseruit. D. August. vt in illo totum humanum genus ipse agnosceret nihil se suo Dei gratia preualere. Quisquam homo sine Dei gratia possit timor beatitudinis Apoll. euadere ostendit. Per solum enim arbitrium non addito etiam Deo adiutorio, promissas se pro Damiano moriturum. Sed quod illi homo sine gratia Dei, nisi quod sit Veritas, cum negat Christum, & nisi quod ait Propheta. Omnis caro facta est. Si Deus subtrahat manum ne quomlibet miseris inepiam & nequam, quàm videris euenire. Præfatus D. Chrysof. lectorem edidit, quo docet nos, qualiter vti debeat Deus donis & Sacramentis, & primò seponit duo requiri ad salutem nostram: gratiam & diuinæ manus auxilium nostramq; dignitatem: nec enim illa sine hac operabitur, nec hac sine illa suam sortietur effectum: Sicut ad perfectionem nostram discit ipsum promittendo nostra non sufficit, nisi à superno lucratur auxilio si promittendo nostra deseruit. Hoc tibi testatur inquit. don Apoll. Iudas & Petrus. Iudas mille beneficia donum diuinæ suscepit gratia, liberalem ita manum Dei sensit, quã tam ineffabilia illi dona concessit, vt omnem excedant Hyperbolis: porro desitit eius cooperatio, & promptitudo, illamq; desitit in oculo magis ostendit, quàm in ponendo obice diuinæ gratia avaritia sua diabolica Petrus se apprimè sollicitum promptumq; olleuit, animo determinato, proponens, & promittens porro desitit illi diuinæ gratia: nam abscon-

ditio suo Deus iudicio, & ex rationibus quas præmissimus, manum suam ab eo sustulit: unde lapsus est de malo in peius deuolutus. Adde D. Chrylo. Hæc utraque Iudas ostendit: & Petrus: id est D. CHR: nãq; multo potius adiutorio, nihil proficit, quoniã Luc. cit. noluit, neq; quod suu erat, exhibuit: hic autẽ & valde promptus postquã nullã valetus est auxiliũ, cecidit.

Hinc elicit D. Chrylo. certam conclusionem I I. quàm S. docet Theologia, quod bene operari, at Perseuerantia in bono, non pendeat de solo rantia in nostro libero arbitrio, sed ita de manu Dei, vt si bono non vel puncto temporis illa subtrahat vires non sit dependet habiturũ, vt se vnico contineat momento in bono: solo istis propositis quantumlibet nobis sit ma fuisse vi deatur. Animaha mylica vatis Ezechielas locutionibus, habebant alas, & incedebant magnam illis Exc. 1. 24. excitantia strepitum, tantaq; velocitate festina vt verius diceretur volare quàm progredi: Porro illa conspiciente Proph. manifestũ fuit, quod singula sub aliis manus habent fortiores quibus sustentabantur, & eorum cursum imitabantur, ita vt si manus vel paululũ deuiaret, statim ala concideret, quantumlibet antea robur demonstrasset: etenim quantumlibet fortis sit proposita promissa, & generosi hominum animi, quibus sponte offerunt, & cõsumant; si diuinæ gratia manus deficiat, ihic in terram collabentur: etenim non mentitur ille qui dixit: Sine me nihil potestis Ioan. 1. 5. facere. Subtiliter expressit hoc Dauid multis locis, sed duobus potissimum: Primus est, quẽ trinitat D. August. in quo de seipso loquitur in illo psalmo, quem inchoat gratias Deo reddens, quod se sub diuina sua supphilio protectione defendendum: Exaltabo te Domine quoniam suscepisti me, Ps. 119. 9. & Domine in voluntate tua gratias tibi decore meo virtutem. Quis est ille inuice decor, nisi bona proposita, piæque seruendi Deo delibera, eius se mancipandi seruitio toto animæ conatu, vt casta sit, honesta, iusta, temperans fidelis vt decet eam quæ Deum vt sponsam sponsa cõplectitur: Sunt hi capilli qui nascuntur de capite elati sicut capræ de monte Galaad, qui reddebant sponsam adeo formosã vt oculos ad se traheret sponsus, Pulcherrimi, tamen capilli sunt, ac proinde adeo debiles, vt vici eos abripiat, & nouacula resecodat data qualibet occasione, sicut crines Samsonis in sinu Dalila dormientis. Venustus gratia, que est hortus, quando diuersis, variis & inuice fragrantibus vermicularis pedolet floribus: porro tanta cunctis languent infirmitate, vt eos ventus consumat: Aquilonaris & ardor solis prelatia vehementior. Nostra talis est pulchritudo.

Meu quã facili negotio tua euanciscit proposita

Handwritten number '11' with a cross symbol.

Li. de nat. & grat. contra Pab. Lag. c. 27. Ps. 119. 9. III. Probatur ex Dauid.

fit? Quam cito promissori abicis memoriam? Quam breui tempore tua languescunt desideria? Quam velociter generosi tui deserunt animi? Quis huic vires dabit roburque pulchritudini? Deus sua mera ac libera voluntate & dono gratuito: *In voluntate tua: donum etenim perseverantia in virtute non cadit sub meritum, sed tantum procedit de gratia, & Dei subsidio, ut probat D. Thom. & hoc eo modo, ut quam primum hæc gratia deficiat, omnia continuo subvertantur: unde consilium adiungit David quod in principio propoluitur, & opinatur D. Cypr.*

a. D. Bern. b. cum hoc plorando dixisset: Auertit si faciem tuam à me. & factus sum conturbatus: nam sicut eo momento quo Deus manum suam auxiliarem de custodia retraxit Hierusalem, hæc ita elaguit, ut tota eius pellum ierit pulchritudo, et aditque fuerit crudelium præda manibus inimicorum: ita, inquit D. Greg. contingit animæ: qualiter enim præfolgeat pulchritudine in propolis suis præ, ferreat intentione, si Deus auxiliarem subtrahat manum: cum Davide statim est inferendum. Tradidit in captivitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici.

Secundus locus ille est, in quo David loquitur de omnibus Sanctis, de quibus eum dixisset:

Ps. 83. 18. Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exultabunt (continet hæc verba multa myteria proposito nostro congrua) subiungit: *Quoniam gloria virtutis eorum tu es, & in beneplacito tuo exultabit cornu nostrum*, duo dicit. Primum Domine, *Gloria virtutis eorum tu es*: quia quæcumque bona faciunt, eorum tibi debetur honor & gloria, cum ille sit, qui virtutem hanc sustinet & corroborat. Est gratia tua anima corporis nostrorum bonorum propositorum, cogitationum & operum: quidquid enim placet polchrit, formosi valoris & consentientia in corpore, cunctisque eius sensibus, procedit ab anima, & quantumlibet præclara videatur oculis pulchritudo, potentia, roburque corporis, eo momento deficit, quo deficit anima, & in pulverem conuertitur: talis est tua gratia & auxilium respectu eorum quæ in nobis bona pulchraque laudantur.

Secundum est: *In beneplacito tuo Domine exultabit cornu nostrum*, id est vestra potentia. Vocat S eloquium cornu, robustam potentiam, & vires: quia animalia cornuta, suas in illis vires habent maximas, & potentissimas: quo simbolo David nostrum indicat liberum arbitrium:

quod omnium est fortissimum & potentissimum in homine, cui nec ipsi supremi Angeli vim inferre possunt aut violentiam vel vim manuum: quod Domine, in tantum erigetur, & extolletur nostri virtus roburque liberi arbitrii, in quantum in illud sustinebit pro merito diuinæ gratiæ tuæ beneplacito. In tantum tuum poteris elevari intellectum, & voluntatem ad opera meritoria & virtutem perfectam erigere: in quantum Deus tibi succurrit celestis suo favore beneficis, te suâ sustineat gratia, & hoc pro beneplacito suo: si namque manum suam ille retrahat, totum collabatur. & in tantum tua poteris saluare pro proposita, & in Dei famulatu promissam quantum ille pro beneplacito suo diuino, tibi suo favore subuenerit:

Ad perpendicularum appendit D. August. hæc verba Psalmographi: *Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui edificauerunt eam, nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilarunt qui custodierunt eam.* Ad duo necessario requiritur manus Dei, ad edificandam domum, & custodiendam: & quævis foret sit edificata, si tollat ille manum suam, quidquid edificatum erat, corruet, & in pulverem comminuetur. Quid his indicat? opus nobis est Dei manu ut sumus Christiani. Quisque Christianus domus est huius ciuitatis Ecclesiæ. Si Deus hanc non tueretur domum, frustra & in vanum commentarij laborant. Quid arbitraris (inquit D. August.) esse prædicatores, & grauos Dei ministros, nisi commentarios, ad hatum domum constructæ erectionem? Bene quidem possunt omnes optinere manus pari diligentia laborare ad optinendam, nisi suam adiungat Dominus, relata edificante reuocantque aranearum: *Laboramus nos, & verba sunt D. August. tanquam operarij sed nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui edificauerunt eam.* Fundamentum enim domus huius, ait præfatus S. in corde locatum est, atque in intimis eius, Deus autem solus est, qui potest in eo efficaciter operari: *Nisi loquatur foris, ille edificat intus.* Ita tibi perspicuum erit: nam dum expertus, prudentique architectus D. Paulus! hoc namque seipsum nomine instabit: *Sapiens architectus!* opus suum instaret, erigebatur domus illa notissima celsitudo mulieris quæ: præfens intererat aditotum ipse Paulus foris labori vacabat non sequitur, ad aures loquens corporis & Dominus intus iacebat in corde fundamentum: *Prædicantem Paulus, aperuit Dominus cor mulieris, ut inuideret in qua dicebatur à Paulo.*

17 Inque quidquid boni exurgit, quodeumque opus pium, quodeumque sanctum propositum, quodeumque prudens desiderium edificavit, diuina manus virtuti est adscribendum: porro nos solum necessaria est ad adificij huius erectionem, sed etiam ad eius confirmationem & custodiam: etenim quantumlibet bene sit erectum & extructum, si ipse ad hoc non assillat, inani labore vigiles insistent. *Nisi Dominus custodierit contum frustra vigilas, &c.* hic necessaria manus est operarij vt opus fiat, & vt palatium vel turris erigatur: verumtamē iam opere perfecto, hæc vira non requiritur: quia opus ex se subsistet, seque sustentat. Ita credidit Hæreticus Pelagius in bono naturæ uoluntate euenire, quod scilicet Deus illi det esse, ipse creet, & insudat animam, ipse intellectionem & uoluntatem largiatur: porro his coeclis, ipsa ex se sufficiens sit ad uitam. & bonum operandum, atque in eo se confirmat. Mentis hæretice *Nisi Dominus custodierit contum, &c.* Deus est cuius manus requiritur, vt bonum exurgat propositum, sanctum edificentur, firma uoluntas & determinata ad bonum: porro non hic istudum ædicimus, insuper & ipsa manus requiritur, ad fouendum & confirmandum quod fecit: etenim argumentandū est in rebus in esse supernaturali & gratiæ sicut in eis naturæ. in hoc non tantum necessaria est Dei manus, vt esse solum: cæli habeant, elementa, uirtutia, & quidquid est, sed etiam vt conserventur: quod si manum subtraheret quidquid factū est, in nihilum reverteretur. Hoc est quod ait D. Ieron. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso facta non sunt. Quidquid est, per manum eius factū est, & si hæc deiceret omnia annihilaretur.*

18 Apposuit dicitur Catdin. noster Caiet. illud psalmi: *Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.* Quid ais o Prophetæ? Apud nos operarij apposuit manum suam vt opus faciat, porro nihil uolente illo, manum retrahit: etenim si factum sit, & bene factum, non est quod eam amplius apponet quidquam elaboraturus: ita res se habet in uoluntate operarij: uerum in Deo de necessitate manus eius requiritur, quod sciam, & de eadem necessitate illa opus est, vt factus iam in esse conseruet. Non solū manus tua concurrat mihi tribuendo esse, & formando naturam, sed etiā iam formatum per illam me conseruas, illam super me ponis: etenim eo momento quo illam tolles, perire ego & in nihilum conuerterer. Hoc idem tuum sit in esse spirituali iudicium. Deus est, qui bonum tibi suggerit propositum, pium intendit desiderium, firmamque in eius famulatu

intentionem: porro necessarium est, ut ipse hoc conseruet suā mera gratia perpetuum, & si manum abstrahat, adlum est, omnia inauras euanescunt. Exemplo tibi sit D. Petrus. Quis eius uideat proposita adeo determinata, promissa D. Petri adeo secuta, pectus eius adeo generosum, pro-promissa relaxationes toties repetitas, atque ex corde con-quam firmatas, quod milles iuraret, quod cæli prius magna, & tueret & terra moueretur, & sol orrus sui mane turpis non recordaretur, & occasus ad uesperam obli-lapsus, uisceretur, quam ipse illius quod promittebat, & nullus transactis post hæc annis, nullis mensibus, nullis diebus, sed breuissimo temporis intervallo, eadem nocte, infra tres horas, quam primum Dominus manum sustulit abscondito iussuque suo iudicio, vel vt immoderatam eius reprimere iactantiam, ut dixerunt D. Basil. & a Reg. 82. D. Aug. 6. quam turpiter lapsus est, quam pro-ambrosio. fundus ille casus? Vnum & alterum expendens b Lib. de D. Chryl. sic ait: *Magnum dogma à Petro dicitur natur. & mus: quia uidelicet nullo modo hominū uoluntatē gra. c. 27. sufficit, nisi auxilio superioris roboretur.* Non hic & 18. præteritas, uerbum hoc: *Magnum dogma.* Hoc D. Chry-primam est omnium principiorum, & propositi. Y 107. tio, atque magnum in S. Theologia axioma quod *How. 82. in 1049. Tom. 3.* curat per diuinum omnipotentis manus suæ subsidium, quo bona nostra desideria potenter sustineat, operaq; pia fusciet quæ cepimus, nobis cælesti tribuens donum perseverantia, omnia corruent, nec omnes creaturaru uires nos ualent vel temporis puncto à casu sustinere. Hinc illa Sanctorum cura quæ fugam arripiebant, & occasiones ac pericula sedulo uitabant, casum sibi in eis lapsumque formidantes, cauentes ne coram Deo præsumptionis accusarentur, quam alij iudicant esse fiduciam; ne si in eius supplicium, manum suam subtrahat, cadant, & cum D. Petre tentatione prostrati superentur.

S. 7. Merito timent sancti tentationes: uigilate & orate, ut non intreis in illas

Q uerebantur aliqui, & conuictis lacerabant 18 iudignis D. Cypri. quod seruente persecutionis æstu contra Christianos in ciuitate sua Carthagine, ipse fugam arripere, & corpori suo consuleret: cum ipsius hoc adscriberent fortitudinis, mentisque tepiditati, tanto magis reprehensibili, quanto ipse, qui Pastoris officio fungebatur, ceteros præcedere teneretur, ouium exemplum duxque antesignanus. Vt huic obiectioni

VI.
ambrosio.
Lib. de
natur.
& 18.
D. Chry-
Y 107.
How. 82.
in 1049.
Tom. 3.
18
18

respondet Episcopus S. librum cecidit De lap-
su, & epistolam scriptam ad Clerum Romanum,
in qua huc quare ad vocem satisfacti dicens:
potius prudentia depitandum quod se subtra-
rit temporis acerbitate: etenim laude dignum est
viru in periculis timere, nec illis se temerarium
opponere confidentia quadam presumptuosa:
quia in bono & virtute perseverantia, atque in
occasionibus constantia, donum est, inquit, Dei
singulare, qui hoc concedit, cui sibi beneplacu-
erit & aliquoties manu subtrahit: secreto suo iu-
dicio, caditque tunc homo miserabiliter. Corona
ex Dei dignatione descendit. Coronam non obti-
net initium, & propositum, sed in prelio perse-
verantia, & animosa constantique victoria: hanc
autem perseverantiam ignoro an illam mihi
Deus sua gratia sit largitus, vel ob demerita
mea negatus.

D. CYP.
Epist. 15.
I.
D. Cy-
prius.
Iuste po-
tuit perfe-
rationes.

23. 10.

D. BER.
Serm. de
legitima
certatione
Sapientis.
I. Tim. 2. 5.

I. I.
Exemplum
de 40.
Martyri-
bus nos-
trorum.

Ad hunc confirmationem quorundam adducit
exempla, qui feruentioribus animati propositis, &
litteratis soliti promissis, ad primos tamen lapsi
sunt cogitibus & aliorum qui siquidem in primo
certamine victores, in secundo tamen victi corruerunt.
Hoc supposito iustum, inquit, ut caute
sibi Christianus timeat, & vereatur ne eum sub-
hicietur occasione, in reatu eius supplicium, aut
temeraria fiduciam, vel alia peccata Deus manu
retrahat auxiliat, ex quo eius anima possit tota-
le sequi naufragium. Hoc inquit D. Bern. roga-
tur David iustos omnes, ut timeant. *Timeat Domi-
num omnes sancti eius.* Ut quid ergo sancti ti-
meant? Timeant peccatores, qui Deum offende-
runt, namque eos provocantur porta sancti, unde
sibi formident? Quia licet de presentibus non sub-
sit timendi occasio, semper autem sint de fu-
turo solliciti, non forte Deus misericors ab illis sub-
ducit, caditque turpiter. *Non coronabitur nisi qui
legitima certaverit, ut sub illa calce. Et legem
certaminis ab ore ipsius legislatoris auferunt. Qui
Sapientis. perseveraverit usque in finem, hic saluus erit. Na-
I. Tim. 2. 5. scilicet quis sit perseverans, iustus quis legitime cer-
taturus, nisi quis coronam accepit.*

I. I. Quis huiusmodi intellexit quadraginta Marty-
rum, & vehementer non obstupuit? Referunt hanc
& expendunt duo illi celebres germani fratres
Martyri- D. Basil. & D. Greg. Nyss. cui totos eloquenti-
bus nos- strorum de his sermoque instituit, alter vero be-
nos. Cum Licinius Imperator, iuxta modum Chri-
stianos ad necem persecutoris aggreget in urbe Se-
baste Armenia, tantum tuum iuxta eum bitemque
conuertit in eorum quadraginta, qui se ceteris
preferabant animosiores: Quos cum distinctis

crucifixe examinasset cruciatus, decrevit ma-
dos illos nocte flagno iucere conglutari, hinc
Aquilone frigidissimo. Omnes illud ingenti
auro constantes & alacres, sibi mutuo cogre-
lari. *Quorum teste D. Basil. in nunc quatuor huc
oratio. Dominus, quadraginta in fidem ingenti
sumus, quadraginta in Dom. et, carum dicitur,
ne una quidem hinc numero disti. Est Dominus
metus hic tuo iemio conlucet, simulati &
Moyse hunc numeru celebrasti in terra de sepul-
chro rediurus, hinc nec vnus adimam. Cui
Regis decretum executi omni mandatu, con-
tibus flagnum hoc frigidissimum animone per-
ferentibus, ac dormientibus custodibus, vnus so-
lus ianitor vigilans, vidit Angelos celo deceptis
solis fulgore superantes, ingenta nouem com-
nas deferentes. Oblitescit vira quam dici po-
telli, & ait: Quid hoc reisi corone depu-
sunt illis quomodo non nisi triginta nouem de-
ferunt, cum illi tamen sint vna corone quadra-
ta? Hec cum mente volueret vnus aduerti et
prafatis quadraginta animo languentem, & lu-
gore conuictum qui Christum iurare se gese-
tatur, auxilium postulans, quo se flagno salui
eripiatur, & repescto balneo ibidem pariter
foveandus iniiciatur: erat hoc balneum Chri-
stianis negantibus desinatium. Mirum in modum illi
ginta nouem assequuntur hoc a presentia, & ef-
fatis lacrymis eius ceperunt ovis perditae legem
calamitatem, copuclisq; ad Dominum iustitiae
rogarunt, ut numerus ille quadraginta saluus
& integer nullo depreto perseveraret. Incaus-
to Deus militem hinc illum innot, qui cohibens il-
los viderat coronas illis deferentes, qui & au-
Quandoquidem ille languens, & inconstans in
Christi confessione delicia, locum illum de-
rat, ego mihi illum eligo, ego eius supplicio
vices, ego Christum eiusq; gratiam protebeo. O
diuinum planu in ystemis factum a miraculis
& successum qui fortissimos tenore conuertit.
Quis sibi fidat? Quis non mille curis & anxiet-
tibus se de futuro sollicitus? Hic, quid ego for-
num me Dei deferat manus & cadam, quando
me credidero securiorem? Quid ego non, vnus
mihi laqueum parat diabolus, cui incautus in-
tari: xternum periturus.*

Hoc, inquit D. Bern. timore conentis
quadiu hoc mortali corpore circumstant, quo
numquam liberabuntur, vsq; dum ad terminum
suum glorie securi latio, penetrerint: illi pum-
que, qui illa fruuntur, dicere possunt: *Lam ad huc
timor in subis nostris.* Porro hic commemorat
David alloquitur: *Timeat Dominum omnes sancti eius.*

si videatis, si bibatis, si negotia vestra agatis, si vobis fiat iniuria, si iniuriis affluatis, si inopia premamini, si infirmi sitis aut incolumes in omnibus vos tentat, et diximus primam Dominica, atque ex omnibus elicit sua sententia. Porro intrate vos in illas, de vestra nascitur voluntate, quae in illas intrat, illis consentiendo. Non potest quis quantumlibet astuta cohibere ne patet illi auceps vnum alterum, centum & mille laqueos in arboribus, in herbis, in fontibus, in campis, in semitis: porro hoc maxime refert, ne illa laquei ingrediatur, caputque ingerat: Diabolus omnium ore versutissimus est auceps, ubicumque voluerit tendit nobis laqueos, in quibusdam locis fortiores, quam in aliis. Commodè nos praemonuit Spiritus s̄ verbis illis, quae declaravit D. Chrysost. a & D. Aug. b juxta lectionem Septuaginta: *Communione mortu scito: quia in mudo laqueorum ambulat.* Attende quia mille mortis exponit periculis. Quia mille laqueis vndequaque circumcingeris. Nō potes impedire, ne tibi laqueos non expandat auceps ille tartareus: hoc tibi sollicitè curandum, ne tu illos ingrediaris, ne caput ingeras, voluntatem inquam, principium operum tuorum quae deliberatè facis, illis dando consensum. Haec autè quomodo tutaria manebit, & consensum ne infirma retrovertatur ipsa ex te viribus est impotens, utique debilis: ad Deum recurras illaque efflagites: *Vigilate & orate, ut non inieritis in tentationem.* Audimus D. Bern. consiliū ad praedicta verba: *Legisti quia tentatio est vita hominis super terram: si nos tentationi plena est vita nostra, ut nō immeritis tota ipsa tentatio deus appellari, pernicit circumspicimus oportet & oratione, ne inducamur in eam.*

a Ho 15. de pop & 8. in Luc. b in ps. 141. Eccl. 9. 20. Vid. Trad. 8. n. 83. & seq. & Ho 5. pra. n. 27.

D. Bern. Ser. 15. in ps. Qui habitas in prima in vita s. Anon.

VII. Quid ex his addit cepidum

Vidit die quodam D. Antonius, ut refert vita eius confessor D. Athan. mundum vndequaque laqueis obductū in aere, in aquis, in terra, in frequentia populū in civitatibus, in rebus, & in domibus. Heu, Domine mi, quis omnes illos cuadet incolumis? Quis non in eorum aliquem captus incidet? Audit vocem sibi respondensem: humilitas, quā suam homo cognoscens infirmitatem ad Deum suppliciter recurrit, viribus suis distidens, & diuini toto fideus pectore. Hoc remedio vltus nō est D. Petr. licet vna & altera, imo tertia vice Christus illi declarasset, hoc opprimè necessariū esse, quocirca ingressus est tentationem, tot in ea passibus progrediendo, quot fuerunt negationes, iuramenta, & anathematismi quos petrus uteratur. Hinc primò concipit vehementè infirmitatis suae timorem de suis haudquaquā fideis viribus & propofitis, quantumvis tibi firma videantur,

credens tecum te carnis tuae circumferre infirmitatem & quidem tantam, ut eius tibi vel nullam possis spondere securitatem: vnde quoniam tota occasiones, quantum tibi fuerit possibile, nulli illi expositus, certa tua est carnis inconstantia, & planè incertū utrum Deus tibi suam sit concessurus vel negaturus gratiā vel quia superbia sumus, vel ex iudicis suis absconditis, quae vobis illi, tum est perferunt.

Addisce secundò: quā frequens in ore tuo, portet illa Davidis oratio *Deus ne derelinquas me, Deus in adiutorium meum intende.* Intellexit olim Rex piissimus magnam da monum legem, dicentium. Euge agite, iam hora est, eum solus sit & videatur eum Deus deseruisse, manumque suam ab illo subtraxisset eum ad eum: *Qui subleuant animam meam, consilium fecerunt in vobis dicentes: Deus dereliquit eum persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.* Deus manum suā retraxit ad eum, ad eum. Au non aduocatis quod voluntatem habeat excitatam & inuoluntariam, spiritumque ferocitem, ut se vobis consensum opponat, resistatque viriliter. Nulla est enim fortitudo, nulla, si Deus manum abstrahat, constantia. *O Domine mi, Deus meus ne elongeris à me. Deus meus in auxilium meum respice.* Domine ne longè fueris auxilium tuum à me, ad defensionem meam respice. Prouidum cautumque te reddat hic D. Petri casus turpissimus. Tandem hoc commenta, mentior, ne te scandalizet lapsus in personam, qui iuxta dignitatem suam, erant venerabiles: etenim si Deus manum suam à te: fecit ab illis subtraxerit, milles peiora committes: de quo statim.

S. S. Hanc attendas historiam, ut ex tua tentata D. Petri tuam addiscas eum qua despondenda, et sicut David cum Abisag.

Quintò inquit D. Leo Pontifex, ex quo sumit hunc hoc & Glossa ordinata, permissit D. Petri enormem haec D. Petri lapsum, ut pernicitiam habereimus exemplū, & disceremus ex eo quae talis debeat esse quā facere tenemur, ut remedium detur efficax. Non praetereamus interpretationem D. Greg. praeclearam ad illa verba sponso de spoliis suis: *Collum tuum sicut turris David, quae abstraxit, est eum propugnaculo, mille clypei pendunt ex eo. Collum est S. Scriptura, quae propter fortitudinem & altitudinem suam curris dicitur, ad quam confugimus pro consiliis, doctrina & iustitiae ratione, ex qua dependunt mille armorum clypei & scuta protegentia: Quia quos illi percutit, sunt, tot, etiam sunt praesentia nostra. Nunciat*

Nemquid ambis curari innocentiam, quando re-
 fueris tuus persequitur? inspicere Abel. Coniuga-
 tur et in hoc interis flari seruas sanctita-
 tem? imitare Enoch. Nolle cupis quid diligen-
 tia mandata Dei sunt custodienda? Noe tibi
 propone: nam omisit domus lux curis, totus
 ierudit arce extructioni. Scire desideras quae
 Deo sic tenenda obedientia? Occurrit tibi A-
 braham: quoniam primogenitum enim audiuit: *Egrede-
 ri de terra tua, & de cognatione tua*: confestim
 obedivit. Modum exposcis, quo possis in tri-
 bulationibus inuictus esse atque insuperabilis?
 Exemplo tibi sit Jacob. Quomodo castus? Ad-
 elto loquor quia iustanter sollicitatus? Qualiter
 mansuetus? En Moyses, quam patienter popu-
 lum illum sustinuit. Qui ratione zelo feruidus?
 propono tibi Phinees. Quomodo Deo fidendum?
 adfuit Ioseph. Numquid amara vis inimicum?
 Dauid attendatur. Numquid aduersa perpeti?
 Apolosus consideret: *Qui gaudentes ibant à con-
 gregatio conciliis: quoniam signi habiti sunt, pro-
 nomine ista continentiam pari. An studere pec-
 nitentiae? Petri assum exemplum.*

Scripti D. Ambr. duos libros de penitentia
 contra Novatianos ad imitationem vitus quem
 effiderat Tertull. de eadem materia, & eius hoc
 est intentum probare contra illos haereticos, nol-
 lum esse peccatum adeo enorme, neque sic irra-
 ditatum, neque toties repetitum, cui non sit
 remedium per penitentiam remedium. In libro se-
 cundo breuitate disputat qualiter diuini consilio
 Deus in Ecclesia sua peccatores admittit peni-
 tentes: qui si graues fuerint in reatu, maiores
 fuerint in aegritudine penitentiae, & eorum plures
 ipse nobis in S. litteris proponit, vt in ipsis ex-
 emplum verè habemus penitentiae, atque ad-
 eorum imitationem, illam amplectamur, nobis
 que succurramus, si nostra calamitate & damno
 in familia lapsi sumus aegritia: quibus si similes
 in peccando fuerimus, etiam sumus in peniten-
 do. Videtur D. August. caelos oblectari, (a) con-
 tra quorundam impudentiam, qui ad criminum
 suorum excusationem, Sanctorum adferunt fla-
 gita, aduiter: homicida, & scandalosus suas ex-
 cusat impudenter cum Dauid, & ebriosus nam
 cum Noe regis ebrietatis imperantiam, &
 libidinolos se cohonestat cum Magdalena, sua
 que laro vt excuset latrocinia propheta illum qui
 de cruce in celum euolauit: *Audiamus* (sic D.
 August.) *male uolens, & querunt sibi paroci-
 nia peccandi, astutiani unde defendant, quod
 sanctorum parauerunt, & dicunt: Si Dauid cur-
 uos ego? Magnam est hoc crimen: quia Sancto*

grauem iniuris contumeliam, sed Deo grauior-
 tem. Sancto non leuem impingis maculam: quia
 reddis illum exemplum nequitiarum, atque pec-
 hoc eius relictas forsque prodoris iniquita-
 res, iam deletas & etasas, ostendis autem te ni-
 hil in illo reperire, quod tibi magis placeat,
 quam enormia eius peccata. Si Dauid posset in
 caelo tristitia torqueri, grauissima torqueretur,
 eo quod illum auctorem causamque status of-
 fensarum Dei exemplarem, & tui scandalum of-
 fendiculi: *Hoc amos in Dauid* (iterum D. Aug.)
quod in se solit Dauid. Sed acerbiori Deum la-
 ceas calumnia, per hoc eum quod ais, affirmas
 quod ipse sit, qui tibi proposuit exempla, qui-
 bus peccares & illis te ad peccandum inuitauit.

Composuit Galenus libros de arte medica,
 quibus tantum intendit formam prescribere,
 qua ratione, qui valetudinis suae incertam passi-
 sunt eandem recuperent, & qui illa gaudent,
 eandem perpetuo conferunt illibatam. Ad hoc
 inter varia remedia in diuersis materiis, diuersos
 & varios adducit euentus de his & aliis perso-
 nis. Talis vir ex nimia lactis comestione, &
 multa post illam potatione, lapsus est in colicam
 periculosam: prescriptum est illi longum ab-
 stinentiae ieiunium, & remedia data sunt ad eu-
 cuandum stomachum eumque corroborandum, &
 ex illa infirmitate conualuit. Talis quia crasis
 & pinguis uelcebatu lepram contraxit abor-
 minabilem: ordinatur illi balnea ex herbis odo-
 riferis: vltus est illis, multo sudore exsternuit,
 & mundatus est. Ille quia frequenter adlicit
 phthisi laboranti febribus incaluit, caputque al-
 cenderunt, curatus est educatione sanguinis. Si
 tu legens has historias illas velles inordinationes
 obseruare, in quas illi inciderunt, quos refert
 Galenus & vt illi infirmari, dicendo viros imitor
 primarios, quos h. Galenus medicus proposuit
 quid diceret Galenus? Quid ergo? Numquid has
 ego scripsi historias, vt docerem te infirmari? Hoc
 non esset agere boni medici, sed suum excedere
 carnicem. Iustissimos illos protuli in medium ut
 vt illud imiteris, quod fecerunt vt infirmarentur,
 sed vt agas id quod fecerunt quo inuarentur: &
 peristinam recuperarent valetudinem, si tu casu in-
 eandem incideres infirmatam.

Scripti expertissimus ille celestis medicus li-
 brum ad salutem animarum. S. nempe scriptu-
 ram, ipse auctor illius inscribitur perfectus, in
 quo hoc agit, salutis praeteribit medicamina,
 quibus illi, qui ea carent, eandem recuperent, &
 qui ea gaudent, eandem integrè conferunt: *Om-
 nis scriptura diuinitus inspirata uultu est. 2. Tim. 3.
 16.*

III. Similitudo.

2. Tim. 3. 16.

143. Quatuor.

Rom. 15.4. Quisquamque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. Inter illa soluta medicata exempla profert in medium aliquorum, qui languentes & infirmi curati sunt hic ponit lapsum Adæ, obitatem Noë, proditorium scelus Patriarchatum & fratrum Ioseph, scandalum Aaronis, adulterium Davidis et ceterum teste D. Chryl. committit hæc proponit, dicendo qualiter hi infirmati sunt, & ab agitudine luterent, ut videns qua ratione morbum contraxerint, hunc tu providè scias curare, & notando quibus mediis curati sunt, novens qua ratione convalescas. si forsitan in morbum incidaris. Consultum foret, ut factum hoc allumas, quod Deus salutis tuæ proponit, in exemplum tuæ aie pallium inquiratis. *Librum Dei ut peccati in scriptis dicitur De ad hoc audit, ut facias quod dicitur Deo? An ergo hoc forte Deus literis mandavit, ut doceret te, & acciti ad peccatum instigaret? Tam inquam Deum arguis, ut in Ecclesia sua proponat imagines & exempla ad peccandum? O te blasphemum, an hoc ex te audiemus? In publicum profert ut credimus D. Ambrosii peccata sanctorum, non ut illa consideres, sed ut scias perpendas, quod quantumvis execrabiles tux sint agitudines, per poenitentiam integre valeant instaurari: Quocirca non illas adducit in exemplum culpæ, sed veræ poenitentiae specula, quatenus ad eorū imitationem, animosè poenitentia tu lamenta suscipias.*

Lib. 2. de poenit. c. 17. Porro sicut certū credimus cum Tertul. quod per poenitentiam luctum peccata remittantur: sic etiam credimus Deo quamlibet non satisfacere poenitentiam, sed nec verā esse nisi ex corde fiat, & sceleribus correspondeat. Ita, inquit, sicut tu, dum aliquis tibi solvit debitum non tibi quilibet sufficit moneta, ex ære vel plumbo, licet exterius appareat bona, sed vlticū exigit ut suum habeat pondus, verum sit aurum vel argentum, sit moneta probata & passim recepta: ita Deo non sufficit placere quælibet poenitentia, sed ea quæ propria testatur conscientia, nempe iure probata, quam refert sponsa, quamque Deus suis sacrificiis & thymiamati requirit. Multi poenitentiam egerunt, quæ nihil illis profuit. Florant Esau. Saul dixit *Levanti*. Antiochus tot aclus ostendit contumacis, ac protestationes, ut plures requiri non posse viderentur, nec illi profuit. Imo ipse Indas poenitentem, culpam suam coram sacerdotibus confessus est, nec vllum retulit inde commodum, ut alias fuse diximus. Quibus igitur vera probabitur esse poenitentia? Exemplis verè poenitentium, quos ipse Deus approbavit. Si videns, quod ipsi fecerunt

quod de peccato contriti resurgunt, quomodo se habuerunt, qua ratione processerunt, quibus adhibitis se exercuerunt ad iustificacionem, et quoque poenitens illos imitatis. Nominatum apertum ait D. Leo Petrus proponitur cuius ita singillatim ab Evangelistis lapsus, poenitentia & salus exponitur. *Ob hoc Petrus baptizare permittitur est, ut in Ecclesia vriscepe remedium poenitentia conderetur.* Ad poenitentia plantum retine, scilicet suscipit & lacrymas, ut ille qui naufragium passus, disupta nauis tabolas amplectitur, & ea in tutum recipitur, remedium invenit, mortemque evadit imminente.

Timulis nota est historia David: quæ cum tot feateat mysteris nobis diversis occurrat, calculibus. Etat David robore præstantissimus, ceteris fratribus longè valentior, immo nullus ei sua ætate vitibus comparandus, teste spiritus cum varia narret eius facta heroica: manibus enim præstantis leones discipit, prætorum viros, gigantes prostravit, & de suis triumphis egit victor inimicis, ut vicia sicut ipse ioh. *Insuper colligens vas impetu.* Ex timore correptus excessum, quo vidit Angelum Dei poenitentem, qui educto gladio stragem in populo eiebat lamentandam, sic illi calor cordis, laqueusque congelavit, ut ex eo tempore poenitentia panidus concenteret. Pelles illi & bo-dices, ac stragula adhibentur, sed irrita effectum. Consilium capiunt consilij, ut quæla vaxatur perfecta sanctitatis incolunt, calore lervens, cum qua ipse desponsit, illa viro calore infundat, ipsa foueat, consilium glaucor dissolvat, vixatque David robustum. Rem ita componat, ut aduocetur vna proposito maxime conveniens nomine Abisag. Summittit. Hanc sumpsit sibi David in coniugem, eruditque amplexibus calorem, spiritum, vitamque recuperant expulso frigore quo creatore perpetuo tremulus agebatur.

Notat D. Hier. factam hoc, & Davidem admiratur, quod huic consenserit iam senex maritimonio, cum plures haberet uxores, quibus sociatus erat: nominatum autem dilectam sibi Bechabee, & prudentem Abigail. Abraham vixit Sara nullam aliam duxit uxorem, nec Isaac præter Rebecca aliam, nec Moyses præter Sephoram. Ne seruteris (monet D. Hier. litteræ corricem, nec carnalis hic aliquid cogiter affectus, hæc enim omnia diuini sciebant facta mysteris, illudque quod sibi consuebat, prosequitur: porro nostrum miscuti nobis exponit, quod præ manibus habemus. O Petre sanctissime, quam robor-

re-

in illo, qualiter ipsam nobis eligere debeamus in sponsam, eique sociari.

§ 9. Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire. Animam meam pro te p. nam, &c. Et si omnes scandalizati fuerint in te, &c. Tripliciter sua promissa Petrus: sed his omnibus contradixit Christus & clare patet, quomodo nos ipsi nobis ipsi mentiamur.

O Mnes Evangelistae hanc scribunt historiam: Petenim talis est, tamisque plena mysteriis, vt bene meretur tales tanquam habere scripto. es. Ad tria reducitur puncta: primo causa proponitur lapsus, ea scilicet, quod Petrus suis plus iusto sedit propositis & promissis, nec non animo suo fermentiori, fastidioso & praesumptuoso. Secundo in illem eius calum enasiant, & multa nimis animi infirmitate damnum. Tertio negando Saluatorem. Tertio describunt nobis eius remedium, quod Christus exorsus est conuersus ad illum & iuuitus, sequebatur autem cum inuitum cum dolore & effusa in eoque lacrymarum abundantia, continuo discedens a loco illo adeo periculoso sibi que infansulo: itaque intercedit gratia Dei, & Petri diligentia, vt notat D. Chryost. Ad horum omnium enodationem

dicteo idem illi contigisse, quod Dauid de se testatur, verbis illis quae D. August. expendit vt dicta erant in persona Apostoli D. Petr. Ego dixi in a. L. de nat. abundantia mea non mouebo in aeternum, Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Congratulabatur sibi Dauid die quodam Dei beneficiis se esse perditum, Regem absolutum, sapientiam conspicuum, potestate spectabilem, Prophetiae dono clarum, cui deinde promiserat ex semine suo Christum omnium. His gratis beneficiis incipit Deo promissa fecere se nunquam eius obsequio deservitum & terra licet susque deque moueretur, caelum rueret, mundus totus inueteretur, ipse tamen Deo constans adhaereret. Ego dixi in abundantia mea: Non mouebo amplius. Porro vel paululum subtraxit ab illo Deus faciem suam manumque secreto suo iudicio sustulit, & in tam execrandum corruit calum, vt confusione pleus turbaretur: quia adulterio, homicidio & scandalo pollisset animas. Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Idem D. Petro contigit. Quanta bonorum abundantia se iactabat a Christo cumulatam? Assumpserat eum in discipulum suum,

posuit vultu Dauid animos iactans generosus, vultus imperturbatus in ordine ad cognitionem amorisque Christi inter omnes fratres suos Apostolos. Verum ex timore, non Angeli qui petari suo gladium fecerit opponere, nec ab aliquo fortiori gigante Goliath pertretatus, sed ex vni acilla, quae se aggredditur non aereo mear gladio, sed simplici scilicet verbo, cor me conglutur, contremiscit, sanguis contrahitur, teque non semel sed tertio nosse te Saluatorem. Optime dixit Euangelista quod Petrus per frigore contremisceret, in meum querens, qui recederet. Quam intencum fuit hoc scriptura, quod cor eius occupauerat, vt illi non calefactus ignis ille, nec illi prodesset pelles, iudices, & litigula: nec sufficere quos quor de mundo proluo, quo frigit peccati illi de corde pellat, & iterum amore Dei feruere at tentius. Necessaria est Abisag Sunamitis diuinum praesentis symbolum, interpreti D. Hier. significat cum animos, generositatem, & rogatus pama mei, non quoslibet, sed similes illis quos edidit pelagus vniis concessum turbatumque contrahitur. Abisag proprie rugitus nuncupatur, qui in mari huiusmodi resonat. & vt via dicam de p. lego vniis frimur audire, Sunamitu in lingua no. praesentis dicitur. At igitur quod Abisag Sunamitis significet rogatur, gemitumque ardentem, hinc memem, & accensum.

In his vniis praesentem, est etenim dispo. ita vt supus edidit, gemitus de corde, & suspiria amore & dolore animi concussa, quia Deum imitant, O quam bene haec faciebat ille: si nam que dixerat in vxorem Abisag Sunamitis de iuxta huiusmodi ac figuram, melius multo matrimonio cum illa penum inuit, quando lapsus in peccatum, id p. vniis in: lamenta recurre, de se caudat. Rogitama genitus cordis mei. Hanc suspiria D. Petrus in sponsam, ad hanc configit, hanc amplectitur: O quales de corde gemitus, qualis edidit rugitus? Quales suspiria tam feruida tam accensum: quam non pro modico tempore si in locum, sed in perpetuum sibi copulat vxore in: ad peccatum dicitur cum illa inisse matrimonio, quod est vinculum indissolubile, quamdiu vita fuerit superstes, vt dicebat est. Ecce qualiter hanc eligit sponsam, quamque acclit illam amplectitur. Ea de causa tibi proponitur, vt eius adhaerere exemplo illi manus in iere, quod si Petro in lapsu similes extiteris, tibi quoque in terra praesentis compar. inueniatis. Petrus maritus est vniuersalis Ecclesiae, eius pars maxima hanc indiget loca Abisag Sunamitis: Videamus

IV
+

Ho. 60. ad
pp. An.
tioche.
L. de nat.
& gratia
cont. Pe.
lag. 1. 14.
& L. de
correp. &
grat. 1. 9.
1. 1. 2. 7.

suum, & Apostolum creauerat collegii sui Apostolici Primicerium, atque suum in terra vice-Deum, claves id est plenam promiserat potestatem aperienti & claudendi ipsum regnum caelorum, tali potestate & auctoritate, ut quicquid in terra arbitretur decerneret decretum esset & ita- hilitum in caelo: manibus eius libros rationum suarum debitorumque tradiderat, cum potestate admitendi, & eradendi partes quascumque voluisset, pedes illi sordidos abluerat, amorosas illas transiens contentiones, carnem in cibum & sanguinem in potum illi propinarat, Sacerdotia iniitiat Episcopum & Principem omnium praefecerat Episcoporum. Sic igitur supra modum omnem praeventus & donorum cumulatius abundantia suam agnoscens obligationem, dum Christus mortem suam proponit aperitque iram proximam: in promissa excurrit & proponit. *Non mouebo in aeternum*: ut his ita firmus inhaereret & animosus: ut dicente illi Christo ut verbis suis prudens intenderet, non ita futurum: pertinax illi contradicere, & verbi sui tenax contendat, & confirmet verbum suum fore firmitus quod promittit quam quod Christus affirmabat, & venturum certo praedicebat.

Ibid. 3. de eo 9. in Evang. c. 2.

D. August. expendit, quod collatis inter se Euangelistis tertio Petrus cum Christo contenderit promissa constantia iactabundus asseuerans. Primo in mensa post cenam: etiam Christus discipulis suis mortem suam praenuntians verbis quibusdam affectuosis ait illis: *Filioli mei desideratissimi: adhuc modicum vobiscum sum, quia vado.* Respondens percontatur Petrus: *Domine quo vadis? cui Dominus: quo ego vado, non potes me domo sequi, sequeris autem postea.* Accepit hoc dure D. Petrus quasi Dominus illi iniuriam irrogaret, parumque illi fideret, & ait: *Quare non possum te sequi modo?*

Ibid. 37.

Animam meam pro te ponam. Si obtulerat pericula, nihil ea vereor: & hoc mihi fixum & constitutum est, vitae iacturam subire, animamque pro te ponere. Intueretur illum Dominus, & caput suum agitando respondit. *Animam tuam pro me ponis? Amen amen dico tibi non cantabis gallus, donec ter me neges.* Attende Petre, quam longe abis, ut animam tuam pro me ponas: gallicantur enim praevientis mei negatione.

Ibid. 38.

Secunda contigit, quando paulo post Christus concionem suam profecutus, ab illis discedens, se convertit ad D. Petrum, atque illi. Simon consule tibi: diabolus etenim circumit diligenter, omnium vestrum procurans perditionem, sedulo conatur vos omnes evertete, & de mea

duellere societate, necessarium est ut vigilas obferes excubias. Respondet illi Petrus: *Domine, tecum paratus sum, & in carcerem & in mortem ire.* q. d. Hocce ego mihi Domine, proponit. An ego ut infirmus hac indigero praecautio? Iam tibi dixi, iterumque ratifico, te talem habere me socium lateralem, ut quamvis mille diaboli, totisque firmis tartareis exercitus, nullatenus me a te seingent infidelem, & a modo paratus sum comitari vique ad carceres, tormenta mortemque comes induidurus. Nequos vultu Dominus illum aspiciens ait: *Dico tibi Petre non cantabis hodie gallus, donec ter abneges me.* q. d. Iam te senel praemouit, & iterum praemoneo com alertatione, tantum hoc abest a te, ut neclum me ad vincula mortemque non sis contatatus fidelissimus: sed hodie quidem antequam gallus cantet, ter negabis me nolle, omnium infidelissimus.

Ultimam fuisse nouimus, quando Dominus iam moncem Oliuarum ascendens, a quo discipulis suis paululum discessurus, illos praemouit & hortatur: *vigilate & orate*: hac etenim mente omnes scandalum patimini: ex eo quod mihi noui obuenturum, quia sic impleri necesse est oraculum: *Petrus iam pastorem & dispersor oves gregis. Omnes vos scandalum portaturi in me in ista nocte, &c.* Proslit in medium Petrus quasi verbis illis ita generalibus irritatus, arguens: *Es si omnes scandalizati fuerint in te, ego non quam scandalizaber: etiam si oportuerit me morti secum, non te negabo,* q. d. Ceteros Domine, alloquere: haec etenim verba me non tangunt, nec mihi conueniunt, nec de me sunt intelligenda, nec quae prius dixi irrita esse velim, uno & eadem dento confirmo: conuoco, offendant omnes, te deserant omnes, omnesque te peristi abirent, ratum habeo fixumque quod lateralem me habebis tibi semper indiuiduum. Tradant me vinculis, occidant me, membratim dividant me, ne timueris quod ego te sim unquam negaturus vltimo tempore delerturus.

Replicat illi Christus. *Amen dico tibi Petre, quia tu in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis, q. d. An te robustum adeo praesens Petre & tantoper te posse te postponere locios? Amen dico tibi, tu ille, qui ceteris modico turpius me es deserturus. Hoc tibi iuramentum confirmo: Amen, quando quidem simplici non verbo fidem non adhibeas, quod tamen caelo terraque est securus: tibi vero singillatim assero quem probe noui, quasi illum, cui nomen impostum: *Dico tibi Petre quia tu, qui sic loqueris**

Et si amas, sed non ego, dico, quod nullus cor- n-
talem committet lapsum qualem tu, nec ab l- ne
dorem amas, nec mensibus, nec diebus, sed iac
ipsa nocte, & hoc quidem antequam media nox
etiam sit, antequam gallus cantauerit, ter nosse
me oportet. O quanta hæc arrogantia, quæ pro-
missa quæ propostita, quæ replicæ, vt etiam con-
sententia ipsam Deum (inquit D. August.) libris al-
teret, concordat quæ propostitum suum solidi-
tate vincere ipsum Dei verbum. Oportet con-
tineri illi hoc Dauidis: Ego dixi in abundantia
mea: Non mouer in æternum.

Nunc optime probata constat doctrina D.
Aug. & D. Gregor. quam exponit S. Theolo-
gus illustrissimus Raphael D. Thom. e quod in
pauca se homo decipiat, quam in iis quæ
ipsum spectant, & sæpe numero sibi ipsis
consequitur, se securum arbitratum in eo quo minu-
ta est securus. Sæpe humana mens sui mensuratur, asse-
rit D. Grego. & idcirco iuis numquam fidat ali-
quis alibi, donec illos strictæ subiecerit ex-
cussioni & probationi: sicut nec argentum repu-
tat purum, donec per ignem transiens in suo esse
constant inueniatur. Ideo nec ipse Deus (inquit
D. August.) quum vnus securus esset ex eo quod
creatus in corde & visceribus Abraham de con-
stanti fidelitate promptæque eius obedientia:
noluit talem illum homines iudicarent, vt que
dum videtur examinata & probata ad eorum
illam reuerentiam & occasionis, cui illum iniecit,
vt filium suum immolaret. ipseque, fieret ingula-
torem eius carnifex: tunc etiam illi dixit: Nunc
cognosce, quod timeas Dominum, quod iam te mani-
festum te habet cogitatum, mundo, te mihi esse
sanctum fidelissimum & constantissimum. Non
tunc Deus (audi D. Aug. Job ignorantiam sed vt
homo seipsum cognoscat. Idcirco toties rogabat
David Dominum: Proba me Domine, & tenta me.
Proba me Domine, & scito cor meum. Interroga
me, & cognosce semitas meas, & vide si via in-
quistæ in me est.

David an Deus te non cognosceat? An illi cor-
dis tui late abscondita? An non penetrat caueas
profundi maris intricatas? Non propter Deum hæc
dixi, sed mei causa: die namque quodam firmam
iudicabam meam esse fortitudinem, & propostita
mea secuta, & promissa nullatenus euerenda sed
dies meipsum decepi: quandoquidem incidente
tentatione & oblata corruerim occasione, atque
ad verum signis concupiscentiæ scintilla illa fuerit
consumpta meo quidem iudicio fortis eram
ob id vt mihi persuaderem, quod iramem con-
firmare promissa possem quæ Deo faciebam, le-
titiam. I. apt. de la Noce. Tom. IV.

gis eius mandata seruandi: Intraui & statui, cu-
stodire iudicia iustitiæ tuæ: sed ad vnam capitis
reflexionem, lapsum me iugebam: coactus diuina
inclamare misericordiam. Humiliatus sum vt que-
quaq; Domine, visitata me, &c. Promissa mea se-
cura nõ mihi peccata sero, donec illa videro. Exa-
minata & probata: quamuis enim meã quidem
sententiã constans meum sit propostitum: vereor
ne mihi ipsi fallax imponam. Vide si via iniquita-
tis in me est. Legit D. Hier. Si via doli in me est:
si vestigium aliquod doli fraudisque in me sit.

Tunc censebatur vt vera firmaque tua pro-
posita, & intelligent omnes securam tuam esse
in Deo fiduciam, quando oblatis occasionibus,
quibus examinatur suum retinebunt vigorem
& constantiam, vt dicere possint, dicantque S. S.
Martyres ore Dauidico. Probasti nos Deus, igne
nos examinasti sicut examinatur argentum: indu-
xisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dor-
so nostro, imposuisti homines super capita nostra.
Hic liquidò constat fidei D. Laurentij fortitu-
do, cuiusque amor quo nullus ardentior, quando
cruciatu subiectus exclamat. In cruentis te
Deum non negavi, & ad ignem applicatus te Do-
minum confessus sum probasti cor meum & vis-
canti nocte, & non est inuenta in me iniquitas. Hic
emicat feruentissima D. Stephani charitas, quan-
do lapidum imbre præforatus; quem inimica
manus Iudæorum illi ferociter iniiciebat, nedum
illos non moleuolus execratur, nec vindex inu-
nitæ maledicit, sed flexis genibus pro illis preca-
tor intercedit, rogatque: Domine ne statuas illi
hoc peccatum. Hic luce clarior fulget purissimi
Iosephi castitas, quando igni iniectus voracissi-
mo blanditiarum ac lacrymarum dominæ suæ
meretricis, quæ iuuenem apprehendit inter duas
portas, pallium illi relinquit in spoliis, fugitque
foras eligens honoris magis quam castitatis pa-
ti naufragium. Hic probatur vt trum securata
fuerit propostita, quando peccata confessus es &
tua p. omnia quæ fecisti Confessario veræ, si ex-
positus occasione manseris in illa omni pecca-
troque solidior.

Iunta hæc quædam pauca poteris vt talia recen-
tere. Videmus qualis egressus es de tentationibus
qualem seruasti incensus patientiam ob ver-
bulum quod alius tibi dixit, ob iniuriam ab a-
lio tibi illatam: quandoquidem statim te cholera
oboresuerit, & in desideria conuersis vindictæ
verborumque calumnias? Quam cito Domine
mi, bona tibi desecerunt propostita, cum peccatum
talem es inuitus, vel cum ipsa te vel iuretur,
vel iurata mittit tam illico nihil moratus vel
satis

Ps. 65. 102

Vertical text on the book's spine, likely a library or inventory number, partially obscured by the binding.

saltem vnica differens hora corruisti. Qua non facilitate, Domina, retrocessisti ab eo quod tam serio promiseras, mori potius quam hunc talem-ve conspiceret? Inania sunt tua proposita leui comparanda arundini: vnde dum es occasione expositus illis nimium fideus & innitens tibi contingit quod alteri, qui infirmæ manus est

4. Reg. 18. 21.

arundini: hæc etenim confingitur, illique manum exulcerat perforatque non leuiter, nec non virum in terram prostermit sibi plus iusto confidentem. Omnia tua proposita comparat Spiritus S. nubibus æstiuis: illas etenim calor excitat solis, & fulgura ac tonitrua cient, vt dixeris nouum instare diluuium, vt nedum terram non irrigent, sed demergant, ac tamen ad vnicum

Psalm. 124. 24.

venti flatum dispersæ euannerunt Nubes & ventus & pluuia non subsequentes; vir gloriosus in promissis suis. Quis crederet quod illi quibus ita nota erat Domini potentia & sollicitudo, Apostoli inquam cum in deserto vagarentur populique affecta fame premeretur, & ab illis Christus quæretet: vnde ememus panes, quibus tantæ subueniamus necessitati, videntes loci sterilitatem, pecuniarum inopiam, & subsidij defectum, turbarentur, eisque desiceret in domino fiducia, quam merito habere tenebantur? Quis non fideret fidei ardentissimæ Marthæ, quam ab annis pluribus profitebatur, imo in qua etiam mortuo fratre constantior fuerat. Ego credidi, quia tu es Christus filius Dei viuis: & nihilominus data occasione languet & ita languet, vt necesse fuerit de hoc à Domino mitius corripitur. Nonne dixi tibi: quia si crederis videbis gloriam Dei? O Petre, quam benè instructus & timidus de tuis esse poteris fiducias & promissis, quando videns Dominum in mari petitiâ licentiâ quæ te illi possessis committere illudque inambulare, te nihil timens & animo feruens iniecit, iamque mobile constanter calcas elementum, quam primum vndas vidisti commotas, ventisque te validior inuasi: Videns ventum validam, timuis: ita statim fiducia elanguisti, vt iam mergereris periturus, nisi Magister tuus aduenisset, suaque manu tuam apprehendisset, te sustinisset, modicam tuam increpans fidem, dicendo: Modica fidei quare dubitasti? Petre tuus te animus seducit, & quamuis adeo securâ tutaque tibi videantur proposita & promissa, modica tamen occasione, iam non pelagi fluctibus inambulans, sed per terræ solidâ inter homines, non ex surgentibus superbis fluctibus, & turbantibus tempestuosis, sed ad simplicem primamque ancilla vocem cades, & in profundum

28.

demergere incipies culpæ, ita vt nisi Magister tuus manum extendat ad te subsidiariam misericordiam, eiusque conspiciat oculus, actum sit de te, mergeris & interibis.

§. 10. Et si omnes scandalizati fuerint in te, &c. Indicarunt primò Euangelistæ causam lapsus Petri: fiduciam scilicet animam de se, & quod ceteros antecelleret.

Fastum hunc & animum nimis de se præsumptum describunt nobis Euangelistæ in distinctè, vt quasi digito nobis indicent hunc esse tanti peccati & lapsus originem. Nec nec nos D. Chrysostomus quod sicut intentio Spiritus, quorundam scribentis peccata caulas que turpiores, ea non fuit vt eos infamiam confpiceret, sed nobis proficeret; eo modo describit lapsum, vt etiam distinctè signet non cautam, radices demonstrans et quibus graue malum prodierit: quatenus nos illas auertentes, ab eis nobis cauemus: nullum certum scio remedium inistimatas præcauidi sollicitudinem, quam pronas eorum caulas agnosceret. Mortuam igitur audiamus D. Chrysost. Si quando peccat occidit quæpiam, non malo peccatum inuenit, verum etiam docet nos, quæ fuerit peccati causa, vt qui sani sunt in eo reddantur cautesiores, ne in eadem incidant mala: sicut & multo magis ad ærotantes ingressi, antequam curam morbi, inquirunt unde ille sit infectus, vt ab origine certius malum. Hoc inquit, liquidò patet in eo quod narrat de mundi peccatis in diebus Noe, quæ fuerunt adeo enormia, vt Deum impulerint ad eiusdem euerfionem: potè in eorum reuerfione ita procedit, vt primo signet eorum rationis, quod nempe curiosò nimis aspectu mulieres attendierint formâ præstantissimam & inhonesta fuerint cogitationes, ac desideria ex tali conuictu nalcencia. Cum vidissent filij Dei qui erant filij Seth) filij hominum quod essent pulchri. In causa non fuit, teste D. Chrysost. vultus elegantia, hæc etenim donum est Dei, nec eius intus præ absolute, hic namque naturalis est, sed curiosus aspectus, inordinata sollicitudo, nata ex opotam corde lubrico & inhonello: ac voluntate deprauata: & hoc initium indicit Spiritus S. eorum rationumque peccatorum, vt in hoc oborto carnis sit: etenim saluberrimum est hoc tibi damnum Spiritu S. consilium. Ne cognoscas pulchritudinem alienam. Hanc lectionem sequitur prædictus Doctor, vbi nostra legit: Ne conspicias pulchritudinem.

dirivatum eius cor tuum. Norandum autem... Non vides, sed Ne cognoscat. q. d. ut curiose intuearis, & cum solitudine qua...

me, fidelisque animus ceteris omnibus preponderant. Cœdo libens alios posse cadere & nunc offendi, ut ais: potro ego nec tunc nec in æternum titubabo. O Petre sanctissime, vinam ob...

III. Eodem planè modo describit Spiritus S. peccatum casum David: exorsus enim historiam digito... illam demonstrat eius originem: unde sic incipit... Factus est autem annis eo tempore quo...

Luc. 18. D. B. R. X. de gradib. humilitatis in p. q. Dum se singulariter exaltat (sic D. Bernard.) alii arroganter insultat, se solum decipit, qui solum se excipit, qui ceteros damnat. Audisti & vidisti Dominum expulisse quòd superba illa exaltatio quâ se singularem omnibus anteferebat pestis fuerit omnium bonorum eius & quidem plurius interfecit, nec non cultet quo transgressus interit. Deinde non attendis quod illis verbis generalem ceteris discipulis eius inuras calumniam & occasionem præbeat non levis contentionis sociis tibi coequalibus: cum illis ipsi audientibus eos omnes in Christi sequela tibi velis postponere? Nec aduertis præteritis adesse Iacobum & Ioannem: qui tibi neutiquam in hoc cedent prærogatiuam, cum præcenderint tantam sibi inesse fidelitatem in Christi sequela super omnes, ut in regno eius dexteram, perierint & sinistram assecliores?

Cum Iob tanta præstaret humilitate & patientia, nequirit tamen modèllè ferre vanam amicorum suorum arrogantiam, quâ se singulares ceteris anteponebant: unde & illis ait: Ergo vos soli estis homines & vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor sicut & vobis nec inferior vestri sum: quis enim hæc qua nollis ignorat? Fallidius ille est, qui opinatur & assent neminem sibi parem, intellectum suum aliis collatum se habere ut solem respectu stellarum, & quisque sibi reputat ignominiam fieri, si quempiam videat qui se ceteris statuat antesignanum. O Petre, quàm grauitè ex eo quòd dicit possunt alij tui condiscipuli commoueri, tibi que idem cum Iob obicere. Numquid te fugit turbatio illa quam excitauit in cordibus Patriarcharum filiorum Iacob, & fratrum Ioseph, inuidia, quia illis Ioseph cum junior esset anteferebatur, ipse reliquos postponeret, coram ipsis professus sibi soli maiorem adesse potestatem quàm reliquis omnibus simul: quod ita n. o. l. s. e. tulit, ut ea de causa mortem illi machinatus fuit: Passim

Omnia alia exemplis, quæ prosequitur D. Chryso. ecce præfens, & considera quo ordine procedunt Euagelici historiographi lapsum reuocant D. Petri: nam primo statuunt, & diuino quodam artificio indicant eius rationem elegerunt exprimentes animum superbum arrogantem de se præsumentem, alios despicientem, se vanum plus ceteris estimantem, sibi que soli maiorem tribuentem animos quàm ceteris omnibus, & deinde temerariè se Deo opponentem, imò præcedentem verbum suum, quàm ipsius Christi fore veracius. Reuolue quæ deprimat verba: Esi omnes scandalizati fuerint vobis, ego nunquam scandalizabor. q. d. vices

Luc. 18.

D. B. R. X.

de gradib.

humilitatis in p. q.

Gen. 37.

5. 6. 7.

Gen 37.5
6.7.

notum est quod Dauidi contigit, quando animum suum paratum offendit delectatus in arnam & duellum contra Goliath, quodque ipse fratribus omnibus superior esset & audacior: etenim ea de causa maior natu tantopere contra illum stomachabatur, ut eum temerariū & praesumptuosum infimularet. Vt eius vinam didicisti sic diuino tuo magistro contradicere, tali fastu & arrogantia, ut hoc velle promissum tuum fore verius quam eius oraculum: verbum tuum firmiter & constantius, quam eius vaticinium, nec non primo eius verbum quam tuum esse futurum?

Iob 9.3.

Apprimē talis damnatur praesumptio illa Iob interrogacione. *Quis poterit contendere cum te? Sapiens corde est, & fortis robore.* Quis sibi tantum arrogabit, ut se Deo litigiosus opponat, verbiq; eius contradicat, quando aliquid esse sic asserit, vel fieri vult: cum sapientia eius non sic numerus, nec fortitudini vlla resistentia? O Petre (sic D. Aug.) attende prudentis non esse infirmi alterari, & contendere cum medico sapientissimo, quando considerato pulsu asseuerat terribilem inlitate accessum vel augmentum febris, sed praesente illam conuenit iis consiliis quae medicos illi seruanda praescribit. *Videte fratres charissimi, verum & caelestis medicus, venam*

D. Avg.

Ser. 121. coras iniecerat, & qua hora sententiam ponens, de temp. Medicus praedicebat, & agros negabat: sed ubi ad horam venium est, saluum fait, quod promiserat homo, & verum apparuit quod dixit Deus.

V.

Ex his clarē patet causa negacionis Petri, nimium animus elatus superbus & arrogans, quia causa sibi adscribit soli plus quam reliquis omnibus esse animositas. Audiente Petro haec verba, omnino certum erat, quod lamentabiliter turpiterque cadere: etenim, ut bene D. Aug. liquida est illa S. Spiritus sententia, quod cum animum videtur saltansum, superbiētem ac temerarium, expectare debeas imo verius timere lapsum pone sequi grauiorem. *Ante ruinam exaltatur cor, & ante gloriam humiliatur.* Huius sententiae primam partem sic legit vulgata. *Constitutionem*

Prou. 18.

11.

12.

L. 25. mor.

a. 8.

praeceps superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus, & secunda finis est cap. praecedentis. Gloriam

humiliatio. Cor notas superbum, arrogantem, praeter modum attribuens: Praedictio illi certo lapsum adeo grauem, ut ex eo omnino contraretur viribusque eneruetur. Cor aduerbis humiliatum, de se nihil praesumens, nihilque sibi adscribens. Vate illi praenuntia gloriosam exaltationem, & victoriam omnino saram: ut enim exaltationem sternit humiliacioni, sic humilitas exaltationi quocitā semper dum factum videris praeter modum inflatum, casum praenuntia iuguminiolum.

Provincia Moab diuitiis affatim affluat, thesauris abundabat, & armentis manu propria sibi conquisitis: de his iactabat & his omnibus confisa victoriam sibi pollicebatur ex omnibus congressibus, & de quibuslibet inimicis optatissimam. Advoeat Deus Hieremiam, auertit illi. Audis quid illi Moabitae effutiant, pleneque, bene eis conceperit, suis viribus opibique exultat. Eo proficere. & nuntium deserit ciuitatem Moab est enim haec Metropolis provinciae pariter Carthagem, & dicitur: suum loquentur infortium, praedicens illis, ad primum cum hoste congressum eos fore vincendos, euerendos, spoliosos, & graui confusione reiciendos. *Ad Moab. Hier. 48. ait Dominus exercituum Deus Israel. Vt super Nabo: quoniam vastata est, & confusa. Capis est Carthagem, confusa est fortis, & tremuit. Dicitur illi quod amodo se credat euerfam, confusione plenam ignominiosa. Quid hoc? nedom apparent hostes, & amodo vis vicium se loquentur inque. Quare? Pro eo quod habuisti firmam in munitionibus tuis, tu quoque caperis. Legit Chaldeus. Quia confusa es in thesauris tuis. Dicit quid potest ciuitas superba, qualis tu es, que te iactas, ceterisque super extollis tuis incedens, te confidens viribus, nisi ut ita certam tuam tibi persuadeas ruinam, ut iam credere te possit euerfam & spoliatam. Vastata est & confusa & capta. Et tibi contingerit, asserit Dominus, quod flosi camporum mane orienti pulchre sales & gratē, ut omnium ad se rapiat oculos, & ad vultum Boreae sicutum languescit, caput demittit, totaque perit concis grata pulchritudo. Tuus flos Moab, quia flosis eger dicitur, & inuolutus eius deserta erunt, & inhabitabilis. Prodit Moab in campum tempore belli, vires euenit, seque monstrans ut flos vernans roseus: patet ad venti vnus commotionem tota eius eueruet rosea venustas, staccescit, languensque cuncta celscet.*

O Petre sanctissime, quam congruē & veraciter tuum tibi pollicem praenuntia lapsum co-

pede, quo tuas buccinas vires, etenim eo passu
 eam tibi Christus vaces annuntiant. Quis tuus
 hoc iactabundus animus? Quam tibi superbie cor
 & exultant: quam supra modum vires tuas ani-
 mique fastuosus exaggetas: tuo quidem iudi-
 cio cetero: omnes animo superas, idque tanta
 pertinacia te tibi firmiter persuadeas: certius
 multo sic quod promittis homo, quam quod
 Deus tibi certo confirmat. Tanta tua superbia
 & maudica presumpcio tuum confirmat prædi-
 catione lapsum, & grauiorem quidem quam ce-
 terorum comitum tuorum, tibi que ve verū præ-
 latio quod capteris, quia consilius es in thesauris
 tuis. Flores veritatis videntur promissa tua, ve-
 ramen hoc velim tibi persuadeas, quod hæc
 ad penam statum turbis marcescent, quem ore
 ceptatorum efflabo, licet tam debilis sit, ve est
 vixis posse viliusque verbum ostiari: cades,
 effundes, & summa confusione superaberis. Parce
 mihi Ferre sanctissime, non ego hoc assero, nec
 scribit hoc Spiritus S. inquit D. Chrystost. ad tui
 in omni iniquitiam, sed ad nostram mede-
 lam, atque ve videntes in tuis infortuniis nostram
 causam, has ve pellem eutemus: si namque
 in te paucorum fuerint origo damnorum, quid
 non in vobis efficient?

§. II. *Quanto quis distindit naturalem
 suam agnoscat infirmitatem, tanto se for-
 tior ad gratiam disponit, & re ipsa est
 dispositior, quando se claudum videt: vt
 Iacob.*

Hæc est fratres, ratio seclerum vestrorum;
 arrogancia, propria estimatio, tibi plus
 quam ceteris arrogare, cogitare
 videntem, & reliquis sapienterem te ceteros
 posse docere, reliquos posse aberrare, quodque so-
 lita ille sit qui prudentia valeas. Hinc tot oriun-
 tur peccata, modicus in periculis timor, parua
 in actionibus tuis precautio, quod te facilis in-
 gressus occasionebus, quod subitò commouaris
 in illos qui tua sententia debitam tibi non ex-
 hibet ceterentiam, quod à uemine te corripit pa-
 tiam, quod omne proficuum repellas consilium,
 quod cunctis te præceptis immisceas negotio,
 præsumens feliciter tibi beneque successurum.
 Humiliter miserrime, te ipsum agnosce, caue ti-
 bi si namque, presumpcio, sic in Petro tanta ne-
 pte gationis origo, & in te similiter erit visque ad
 profanissimas abyssos. Nemo erit firmus (audito
 loquente D. August.) nisi qui se ipsum sensit in-

firmum. Ne te seclerum arbitris, ne tuis ultra
 modum fidas propositis & intentionibus: etenim
 si desideres, vt tua te Deus manu fulciat, ne labaris,
 intelligere te oportet, inquit ille, quod ait
 Dauid, quod Deus pluuia suam mittat fauoris
 ac gratiæ voluntariam animæ, que seipsum in-
 firmam iudicat & impotentem, & illi conceda-
 tur propositorum intentionumque perfectio, que
 diuino tantum fidei auxilio. Loquatur D. Au. *Pf. 67. 17.*
D. A. 76.
segregauit Deus hereditati suæ: etenim infirmata
est, tu vero perficisti eas, quia pluuia voluntaria
segregasti, non attendens hominum meritum,
sed tuam gratiam & misericordiam. Infirmata
est ipsa hereditas, & agnuit se infirmam in se, vt
firma esset in te, Non firmatus, si non infirma-
retur vt abs te in te perficeretur. His inuile ver-
bus. Hereditas tua infirmata est, tu vero perficisti
eas: Legit noster Cardin. Caietan. Tu vero fir-
mauit eam Et noster Pagninus Tu vero confirma-
sti eam. q. d. quando Domine tua hereditas (vel
ita dicamus) anima seipsum infirmam tenuit &
debilem, viribus destitutam, propria virtute lau-
guentem, & ita seipsum considerans cunctos ve-
retur inimicos, imò & eorum impotiores: tuo
tunc illi diuino succurristi subsidio, illam ita
corroborans, vt victrix redire possit superatis se-
rocissimis & potentissimis gigantibus Chana-
neis, A motheis, Phariseis, &c. & maximas eor-
um vires roburque prosterneat.

Nescio quibus verbis hoc enucleatius expli-
 cem, quam illis quibus D. Paulus nobis exposuit
 quod in se agebatur: *Cum infirmor, tunc potens*
 sum. Quando me reputo magis languentem, hæc in
 euerum & vitium mearum defectum claris D. Paulo
 agnosco, tunc illas habeo potentiores, sumque
 robustior: etenim animolus aggrediar & intre-
 pidus ipsos tecleratum Principes, totumque im-
 ferum, omnes eorum grauilimos protegam im-
 petus, & ridebo retarones. Quomodo fiet illud?
 Qua ratione tunc aliquis animos viresque gerit
 robustiores, quando suas ipsas agnoscat infirmio-
 res? Imò quis dixerit, eum animo non destituen-
 dum, fugituum, & arma prosecturum. Impru-
 dentia dux ille accusaretur, qui copias suas re-
 censens, easque exiguis & infirmatas inueniens,
 tunc vellet animolus hostium turmas adoriri
 potentissimas: dicendo, eorum nunc est infirmos
 exercitus: Vera loquitur Apostolus, & ecclestem
 proponit nobis Theologiam, quam modo decla-
 ramus. Supponit, se hostes suos non superatu-
 rum, nec fortiores tentationes viribus tuis, sed
 Dei solum auxilio, quod tanto copiosius animæ
 K k 3. 409.

communicat, quanto verius hęc suam agnoscit infirmitatem: tantoque se preparat digniore, ut suam Deus illi tribuat fortitudinem, quanto clarius hanc in se cognoscit infirmitatem: quia per hoc manifestius Dei virtus agnoscitur, & eius gratia tanto glorificatur amplius. Ideo dicit Apostolus, quod quanto vires suas sentit inferiores, tanto sit ex Dei viribus fortior & superior.

Hoc concessio, sicut tuus fortior est & animo-
 16. *Hum. y. n. f. q. l. de gradib. humilit. ad finem prefat.*
 16. *Cum infirmior, tunc fortior sum & potentior: nam cum vires tibi credes esse fortiores, saltemque tuum animosiores, tunc oportet intelligas te magis infirmum, elumbum & casti proximum, dicto: Cum fortis sum & potens, tunc sum infirmior.* De quo fulius alias epimus, & nobis declarat lucta Iacob, quam apposuit perpendit D. Bern. Nuntium audit, Elau fratrem multa militum manu in se intrare, quocirca ad verum recurrit remedium: nempe orationem, à Deo sibi postulans auxilium: cumque in ea sedulo vigilaret, ecce apparet Angelus Dei supplens vires, cum quo tota nocte luctatur: lucta verò lacrymis fiebat & singuleibus, agendo & requitando subsidium occasione illi adeo periculosa. Lucelente iam aurota, dum hoc illi largiri proponit, tergit femoris eius, & nervus emarcuit in quo omnis femoris vis consiltebat mansitque claudus. Dicit ei: nunc attende te fortem esse & potentem (hoc enim significabat quod Israël vocaretur id est *Virtus Domini*) & cor tuum non formidet à potentia fratris tui: pedibus etenim tuis vis victus ipse proleternetur. Quid hoc ecclesorum Domine, quale mysterium? Cum ante tanta sanus valeret fortitudinis, ut pedibus firmus consiltebat, occurrere non presumpsit fratri suo, & modo id claudus tentabit? Vtique nunc etenim dum est in se claudus, illicque nervus emarcuit & languet infirmus, cognoscit sibi vires deficere, quibus pedibus consistat, nunc secum trahit Dei vires adeo potentes, ut omnes perstringat impetus sibi occurrentes: si namque totis pedum suorum viribus audax viretetur, quanto magis de his sibi gloriaretur, tanto posses infirmiores illum iudicare, atque de eo merito timere, ne ad primum cum hoste congressum sit prosterneendus. Nunc igitur dicere potest: *Cum infirmior, tunc fortior sum & potens.* Vtinam (& nos cum D. Bern.) *& meum nervum Angelus tangat ut marcescat, si forti ex hac infirmitate incipiam proficere, qui ex mea infirmitate non possum nisi deficere.* Teipsum o pauper, humilia, tuam facere infir-

III.
 Probat
 allegorice
 in Iacob.

mitatem, de tuis ipsis tunc propolitis, si velis suam tibi gratiam Deus imperiet, tuam roborem infirmitatem & languorem, quatenus in castibus siles immobilis. O Petre sanctissime, quanto namque pedes extollis animosius, tu plus iusto fidens viribus & animo, tanto te deo casti tuo viciniorem: etenim illa infirmitas, asserit D. Aug. per aliud nihil curare efficacius quam si tibi ipsi relinquaris, tuis fulvis viribus, quatenus lapsus ille tibi ad oculum demonstrat, quam essent imbecilles, & quam merito illis inani non debuisses.

Argumentum propono doctissimum, quod Iacobius gratia facit D. Aug. contra Pelagianos: quod cum hæretis maxime si vel vlla viribus fuerit naturæ nostræ liberi arbitrij, negans nobis gratiæ divinæ esse necessarias. Refert illos Caesariam exhibuisse doctrinam, quam Sancti prædicantur, & ipsa probaverat, propriamque merito laudam, quæ Deus eius sanas superbiæ, qui sibi nimis arrogat, tam esse, quod tollit manum suam, patiturque talem in quardam sibi turpiter infirmitatem. Eleganter expressit hoc D. Basil. *Scire convenit peccata Religiosorum vixisse per se, etiam evanire ex consilio Dei ad ipsorum visitationem, cum videlicet Deus cor labi interducat, permittit ad sanandam aliquam illorum elationem, qua processu, cuiusmodi est, quod Petrus ait, & in ipso conigit. Si Deus mentum est Pelagianorum) curasset peccatum superbiæ, per hoc quod superbiæ patenter labi in crimen enorme infirmitatis, esse non peccatum curare per aliud, & vnum stare peccatum, ut tollatur aliud: & hoc foret inordinatum factum, & peccato peccatum adiungeret, quia si ad veni curacionem aliud applicaretur veniunt, non hoc esset malum curare, sed augere: similiter si ad extinguendum ignem alius accenderetur, nihil aliud feret, quam quod peccata fortius accenderetur. Magnam nimis sapie hoc amentiam, respondet D. Aug. An igitur curacionem fieri per contrarium, calorem frigus, & aridum humido curari? Superbia elatio est animi sibi scientie, igitur lapsus congruum sit eius remedium, quo deprimitur & humiliatur. Deus hoc superbo applicat eum curaturus, non eo modo, ut ipse faciat peccatum, vel peccare eum faciat: etenim ipse nec facit illud, nec facere potest, sed facit hoc manum suspendens & peccatens ut cadat, quatenus hoc casu super eum deprimitur quæ sibi ipsi nimis attribuebat. An forte novum sit dolorem, vnum altero curari? Numquid tibi pexa curatur stomachi, altera*

quam famis, purgationis. Tumor ille vice-
tus seu Apostematis, quo cruciatus an alio curant
quam nouacula incisione, quæ tibi peruatat
animum? Quis non vicium dolore sit & se-
ditu diletum sperant, ut dolor dolore solua-
tur?

An ignotas, inquit, incenorem peccati fuisse
latuam omnium peccatorum principium? Ni-
hilominus quo D. Paulus nonnullis curauit, hoc
in 1. cor. quod traderet illos potestati, manibusque
struxit, ab illo in corpore cruciandos. Quis
vultu fatuus, ut discant non blasphemare. An el-
se vis constans & immobilis? Ne tuæ fidis fir-
mitati, nec te securum arbitris, quamvis ani-
mam in te sentires saltuque D. Petri, ne di-
xerit: *Et si omnes scandalizati fuerint, sed non ego.*
Nec oculos contempseris, ne vires tuas aliorum
preteritis animositati. Sequere consilium Apo-
stoli: *Nihil per consensionem aut inanem gloriam,*
sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitratos.

Etiam ut declarat. D. a Tho. mutuatus ex
D. August. dicere voluit, hoc cogita de reli-
quis omnibus, quod te sint fortiores, te sint co-
stantius Deo meliores, te constantiores, & hoc non
ostendat, sed veraciter eo modo ut in alijs bo-
nam accedat, quo fulgent: nam nemo est qui
non aliquid habeat boni, in te vero defectus
vires culpæque consideres, atque ita illos iudica-
re esse te probiores. Ne Pharisæum imiteris:
qui in se bona opera considerabat quæ faciebat,
annuabat, decimas solvebat elemosynas erogaba-
bat: in alijs autem peccata, quod essent ho-
micide, latrones, adulteri, quod superbe cre-
dit, se ceteros sanctimoniam præcellere. Tu
nec vera perpende bonum & virtutem in alijs,
de malum vnaque in te, & vera credes humi-
litate: *In humilitate*, inquit Apostolus, quod
persequamur conueniat, ut te reliquis saltuo-
sus avertas, sed humiliter postponas, &
posthæc carior & timidior viuas omnibus.
Dilicet hoc casu optime D. Petrus, se in-
congrue fuisse locutum, *Et si omnes, etc. sed*
magis inde postmodum alia vsus est loquendi
formam. *Acceperunt Spiritum S. sicut & vos*
quod sic confirmat D. August. Didici non de se
ipsi scire, & hoc ei profecit in bonum faciente illo
*quis diligentiarius Deum, omnia cooperantur in bo-
num.* Quam vtiliter edoctus exilij: quam sa-
lutariter depreffa est sui præsumptio. Ita ut post-
modum à Domiano interrogatus, verum illum
sive ceteris amaret, ad hoc annuens illudque
confirmans, licet illi Dominus non contradice-
ret, tamen cetero requisitus, timuit, metuque

periculosus, diuino iudicandum hoc iudicio com-
miserit, dicendo: *Dominus, tu nosti omnia, tu scis*
quia amo te.

§. 12. Sequebatur Petrus à longè. *Eo*
ipso quo se Petrus à Domino elongat, de-
feruet eius animus, intratque paupertas,
quam Deus dixit esse ceti præcursorem.

Progreduuntur vterius SS. Euangelizæ &
narrare incipiunt lamentabilem Petri ca-
sum; patet enim quod Domino i vel paululum
auertente faciem suam manumque suspendente
turbatus fuerit, & obsecratus ut dicere potuerit,
annuente D. August. *Auerylli faciem tuam*
me, & factus sum conturbatus: & hoc ipsum
describit Spiritus S. ita ut enarrens lapsum eius
nos pariter iustitiat quatenus à simili ca-
ueamus. Capitur Christus, & quamvis D. Pe-
trus initio suam testare voluerit erga Dominum
fidelitatem, animumque imperterritum, exi-
mens gladium, auremque Malcho præscin-
dens, hoc tamen verius dixeris fuisse flammam
supulæ (a) quæ citius evanescunt, & velut vl-
timæ quas candela à se emittit, quando iam
lumen eius extinguitur: quia statim se subtra-
xit & non minor foecundia quam reliqui discipu-
li, se propiuit in turpissimam fugam, de hac
etenim omnes accusat Spiritus S. æqualiter.
Omnem vobis eo fugerunt. Cùm igitur Dominus
captus & ligatus duceretur in Hierusalem cla-
more & vociferatione non vulgari: Petrus qui-
am timore petteritus fugam fuerat media-
tus & paululum secesserat, *Sequebatur eum*
à longè. Iam spiritus eius languescit, iam me-
metus illi cordis alas deiecit, iam sanguis con-
gelatur, iam vires deficiunt & emoruntur ad se-
quendum, vnde formidolosus à longè sequitur
non ausus appropinquare. O Petre, acclamat illi
D. Ambrosius quàm mihi displicet te sic à lon-
gè tuum sequi præceptorem: iam tibi possum
vaticinari quod breui te damnus opprimet
& perditio, eumque post piscillum sis negaturus.

Luna omne suum mutare à sole lumen vnde
illum sequitur, nec aliquid medium in-
tercurrit inter ipsam & Solem, tunc luce & pul-
chritudine plena respicendit: ipso momento, quo
motu suo tardiori & suspensio se à directo Solis
elongat aspectu, loeuque cedit, ut terra mo-
dia interponatur iam lumen eius deficit tanto-
que grauiorem patitur eclypsis, quàmò terra
magis

30

Loe cip.
pal. 29. 8.

(a) Fum-
on alla-
marada:
de s'lopp.

Similitud-

do.

magis

magis interponitur & ipsa longius à Sole discedit, donec omnino obtenebreat. O Petre, luna mundi, creatus es ut in huius vitæ nocte illumineris (Vicariam Solis appellant aliqui lunam) iam retrocedis, iam timore percussus deflectis : cave, confestim etenim tenebris involveris, & eclipsim patieris tristissimam. *Verus sequitur à longè. Et bene à longè sequebatur* (inquit D. a. Ambr. & b. D. August. & iidem quidem verbis) *proximus negatur : neque enim negari potuisset, si Christo proximus adhaesisset.* Quamvis patitur olla mutationem ab igne remota : cui si proxima fuerit, quos excitat feroces, & vndas inflatas, & turbibus agitata subsilit, ut ipsum velit ignem vincere & mortificare. Ab igne seponatur, & videbis quam citò defetuescet, turbineque languescet, ut iam necdum non in altum subsiliat, sed etiam recolligat vndas, nec quid ultra percipiatur.

In c. 13. Luc. b. Ser. 117. de semp.

I. I. Qui se à Deo elongavit cōtinet.

Deut. 4. 29. Isai.

Lib. 14. Mor. 1. c. 1. In pref. vita S.

Ita D. Petro contrigit, & hinc illi paratur damnus & tuum quoque perpende o Chreitia, ne tibi namque sub modo idem contingit. Accidisti ad Deum proximus, peccata tua confessus es, veniam rogasti, & ut alter prodigus dixisti : revertar in domum eius, eius labor foveas, illum in venerabili Sacramento recepisti, & per hoc tibi succedit, ut illi qui ad ignem proximatur : hoc enim indicat, vocans scriptum ignem a. inquit Origenes, b. q. d. *Qui appropinquans mihi, appropinquans ad ignem : unde effectus ignis patriceps efficietis, lucem accipis in intellectu, & calorem in voluntate quæ desideria ostendit : quæ proposita & quæ promissa.* Quemadmodum Petrus illis serventibus : etsi occiderint me, Deum amplius non offendam. Totes eius mancipior obsequio : totum me vitæ consecratio emendationi. Hæc tuæ est descendit calamitas, quod cito ab igne discedere festines : vix enim pedem ex templo retulisti, & statim te mundi ingeris conversationibus : iam oculos tuos vagari patieris & divertere ad talis puellæ formositatem, iam tui te pellicione appetitus, iam pigrescis, & gradum siltis, iam cessat oratio, iam bona languent proposita, iam promissorum obliuisceris, iam à Christo te separas, hæc origo tuæ est perditionis.

procedit egestas. Eminent inter pisces singulariter hanc admodum cetus eo quod collum habeat, quia pisci non respirant, illo non indigunt : porro cetus est balena seu ceti calor & ignis, ob idem dantiam sanguinis quem habet, ut illo indigat. Et ita a. Aristoteles illi & delphino collum, quæ quam notat Plin. b. ut collum sit capiti propriationatum, quod ceti est maximum : unde ceti collum est & adeo fortè balenæ collum, ut dicit de illa interpret D. Gregorio p. 14. s. p. 2. tuar familia, ut denotat superbiam : nam idcirco ad declarandam superbiam magnitudinem puellam Hierusalem, de illis sic fatuit. *Amisulorum sua interusalem extento collo.*

Hoc supposito magnum est & forte dabitur collum : etenim eius superbia maxima est, tanque fortis & temeraria, ut ipsum colus sit Deus impetere : volueritque ad minor illi collaretur assilere, illique similis esset nec non adeo infidelibilis est & contumax. Colli huius elatio, ut in dem semper statu superbiat, quoniam o alcedit semper & altiora petit iuxta Davidis illud ora colum. *Superbia eorum qui se odiant, astant semper.* Continuo mundi huius sulcat pelagus tua præensione fastuosus, animas conquirentes, in illis testandi : sunt enim ut thronus & sedes Dei, quoniam & ipsas deglutit. Et qua ratione facit Paupertate & egestate. *Faciem præcedit egestas.* Scitavit egestatem tamquam precursorem suam, & ut talem mittit illam ante faciem suam, eo modo quod Christus discipulos suos, teste D. Luca : *Misi illos hinc ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quod erat ipse venturus.* Talis est egestas. Faciem eius præcedit egestas, quoniam egestas fortè paupertatis congrua est dispositio, ut illum diabolus occidat. Imo Christus paupertatem statuit, ut opum dispositionem in animam ingrederet. *Super quam requiescat spiritus meus, nisi super pauperem.* *Ecce.* Loquitur de vira peccatore, quæ deficiat quidam est virtutum donorumque celestium. Veræ divitiæ sunt animæ divitiæ : non renas enim illas appellat Dominus falsas, & deceptorias. *Fallices divitiæ a. deceptorias divitiæ.* b. Plurimas ob causas, quas profertur idem D. Gregor. O quanti precij sunt illæ divitiæ, inquam inquam spirituales ! Hoc vnum inter cetera precor, ait Apostolus à Domino, ut sum vobis divinam infundat lucem, quatenus per illam videatis & cognoscatis, quam inextinguibilem sunt, & quam inmensi valoris illæ divitiæ, quæ Deus

Deus nimis communicat. *Ora Deum gloria . vi*
de vno spiritum septuaginta . Et illuminatis oculos
meos . Et . vi . factus . quia diuitia gloria ha-
reditatus eius in sanctis . Et . Sicut autem illa ve-
re fuit diuitia . sic carum inopia vera est pauper-
tas . Ita D. Ioanni Angelus inuixit . vt Episcopo
declaret Laodiceulium . quod quamuis se diui-
tem arbitrat . quia bonis abundabat terrenis .
in rei tamen veritate pauper esset . quia diuitia
decedebat illi spirituales . Dicit quia dimes sum .
Et inuolatus . Et nullus ego . Et nesci . quia tu
u nix . Et miserabilis . Et pauper . Et cæcus . Et nu-
da . O quam in hoc mundo viuentibus hoc
licet exprouare . Hanc egestatem ante se præ-
mittit diabolus . vt suam autecurorem . Non
uero eum factum inuadit . quem diuitiis cogit
hæcitem . adoret enim his eum fortem esse
et validum . quem timet . & ab eo refugit . vt D.
Antonius Monachus suis allecebat . Nisi credite .
peris perieritis . Satanam pium vigiliam . ora-
tionem . uisum . uoluntatem pauperitatem . miseri-
cordiam . humilitatem . maxime uero ardentem
animum in Christum . Vni huic adlaboat . vt il-
li in spoliis opibus : hoc die feruentem illi
hæc orationem . quam maritiam obteuabat .
quo carum conscientia nocte celebratum . alio
comminatione altero confessionem . ut iterum pium
uicium exercitium . quo mens eius in caelum di-
rigebatur . deinde modicum orationis tempus .
quo Deus feruens appropinquabat . Hoc igitur
modo paulum sit inops . etiam vires illi lan-
guentem . spiritus exinguitur . deuotio flaccidit .
quoniam sic carum delictum impetit . adoretur .
et prauiter impellit . vt prostrat : sicut qui pa-
uorem impellit vt eum in casum propellat . pri-
mo deorsum quosdam effodit aufertque lapides .
quibus firmos inuictebat .
Aliter dubio fuit hæc (inquit ille) uersuta
diaboli . quia Dauidem decitit quod ipse lapsus
dicatur in hæc uerba : Anxiosa est in pauper-
tas mea . Et omnia ossa mea conturbata sunt .
O quam sanctis fulgebat Dauid exercitiis ! se-
pties in die Domino preces fundebat . Septies in
die laudans dixit sibi . Et præter hoc media de no-
cte loquebatur oratus . Ad eam nocte surgebam ad
confessionem sibi . leuabat . carnemque suam ita
ferens extenuabat . & subiciebat . vt uix pedi-
bus suis steteret . Genus mea infirmum sunt à uim-
is . Vigil & sollicitus domum suam seruebatur .
ut quis in illo esset . qui non diuino famulatu
occuparet . Ambulans in uia immaculata hic
mihi monstrabat . Actionibus suis anxius inui-
siabilis ritæ ac continua Dei præsentia se pte-
riens .
Bieren . Dapt . de la Naza . Tom . IV .

munens: *Prouidiam Dominum in confidit meo . Ps . 58 .*
semper . Et ne commoueat . Occasiones prouidus
cautusque fugiebat . quo posset animam seruare
illibatam . Et ero immaculatus cum eo . Et obser . Ps . 17 . 14 .
nubo me ab iniquitate mea . Suam uocat iniqui-
tatem . carnis suæ concupiscentiam : non quia
ipsa in se sit peccatum . sed quia radix est que-
dam peccatorum . ob appetitus quibus mouet
nos & impellit .
Hortulanum mihi non ostendes . qui tantâ
sedulus diligentia malis insudet eradicanis her-
bis in horto suo . ac Dauid prauiter appetitibus
carnis suæ euellendis incumbat . Obser . ab me
ab iniquitate mea . Satanæ illum impugnatæ pro-
ponit . & hoc primò studet efficere . vt illum
reddat inopem . exercitia dimouens quibus re-
uebarur conuari . Hoc annotauit Spiritus san-
ctus dicens : quod eo tempore quo Reges solli-
ciui muneris sui distenduntur exercitiis . seque
ad bella agenda præparant : eo tempore quo solent
Reges ad bella procedere . inuaderit illum spiritus
quidam acedia & pigritiæ . domique suæ deses
hæciter . spirituum exercitiorum suorum fac-
tus obliuiscens : nunc orationem intermitens .
nunc penitentiam : nunc ei spatium placet &
obambulare : nunc oculos circumquaque lubet
desectere cuncta conspiciendo . Intuetur illum
diabolus . & piis omnibus inopem cernit exerci-
tiis . quodque per hoc feruor spiritus eius de-
ferberit uirtutisque languent : considerat illum
à Deo elongatum & distrahent . aspiciendo
Bethabæ distentum . quæ nuda corpus ablu-
ebat . quo contutu adhuc anima illius pauperitæ
indiosque enadebat : tunc igitur grauissimum
fecit impetum . quo illum turpiter prostratus
factumque est . vt omnia eius ossa colliderentur
& turbarentur : Omnia ossa mea conturbata sunt . L . 4 . Mar .
Ossa . si D. Gregorio credimus . uirtutes sunt . c . vi . ad
uirtutesque animæ . proposita eius . animus . seruior . s . nem . Et
& in hono promissiones . De illis præfatus cecit . L . 23 . 4 . 14 .
nit plates . locutus de martyribus . Custodis Do . Ps . 23 . 2 . 13 .
minus omnia ossa carum . vnus ex hi non conie-
retur . Qua ratione dicit hoc Prophecia sanctissi-
me quærit D. Gregor . si sanctos uideamus Mar . Ossa SS .
tyres confractis cunctis ossibus collisos . vt nec quænam
uuum integram sanumque remanserit : Imò custodias
bono latroni nouimus ; omnia erura fuisse con-
fracta . Non loquitur de corporis ossibus sed uis .
animæ . quæ sunt uirtutes eius . & promissa Deo
facta . valide confessionis . cælestesque animi
feruores . Hæc illis ossa . nequaquam confra-
cta sunt . imò potius tantò Deus seruauit illa
fortiora . quanto tormenta corporis ostium
erant

Handwritten initials or markings in the right margin.

erant acerbiora. Quia virtus quada in paupertate elanguit, & ex defectu pium exercitiorum spiritus defecit, illico contrita & conturbata sunt, inquit David, haec ossa mea: quia defecerunt mea bona proposita, ferventiores intentiones mea elanguerunt, promissa mea Deo iurata non servavi, & diabolus me subvertit, & eandem ob causam vos patiter subvertet, si paucam ad regiam degenatis veraque in vobis haec requirantur virtutes. Sicut enim ille de Christo procedunt, ut de solis lux (nam idcirco vocat illas Apollolus: *Inuestigabiles divinitas Christi*) eo pede quo te a Christo elongaveris, pauper evades, inopiam patieris virtutis, animus tuus extinguetur, intentiones tuae languescunt, tumque robur eneruabitur, ut D. Petro contigit, qui *sequabatur a longe*. Et *bonum*

Epist. 37.

ad longum sequabatur, ut ait D. Ambrosius: *iam proxime negaturus: neque enim negare potuisset, si Christo proximus adhaesisset.* Ne te ad ipso elongaveris tenent in hoc omne tuum consistit bonum. *Mibi autem adhaerere Deo bonum est:* ait bat David. Bonum meum, mea securitas, foss mea felicitas in hoc consistit, quod me a Deo non elongem, illi firmus adhaeream, me nullus ab illo remoueat.

Epist. 12.

Luc.

Epist. 18.

VII. Non miremur Petrum defecisse negando Deo pro. Christum, quandoquidem *sequabatur a longe*. xime ad. Procul a Deo vires eneruantur, calor pectoris hauriendus infrigidat: est etenim Deus ignis: time, si te ne cadas, ab illo separaveris. Quanto anima procul a corpore discedit, quam frigidum remanet illud: quam fortiter congelatum & obduratum: quia ab anima a qua vita procedit, procedit & calor: & illa deficiente cuncta deficiunt. Quanto quis Deo proximus adhaeret, quam animolum, quam Job. 17. *seferentem gloriatur. Pone me iuxta te, & c.*

Job. 17.

in suis manibus pugnat contra me. sic asserbat. Iob.

Job. 17.

Me tibi Domine vicinum statuam: nam ex tua

Job. 17.

vicinia tanta mihi vires accrescunt, roburque tantum, ut quemlibet audeam provocare licet

Job. 17.

fortissimum, quicumque voluerit mecum viribus contendere: quantus Moysi animus, ut ad Pharaonem ingredere, Regem Aegypti omnium potentissimum & superbissimum, illi preceperis, ut populum dimitteret a seruitute liberum: & cum ille Rex esset tanta potentis fastuosus, nec eius potentiam veretur, nec maiestate turbatur, nec animi feritas eum terret. quominus tanta loquatur illi libertate, nullaque turbatione perculsus. Quam ingens Eliae pectoris robur: cum enim ab illo quateret Rex Achab, an

Job. 17.

*ille, ille esset regni perturbator Israel, respondit intrepidus: Non ego turbator Israel, sed tu, & dominus patris tui, qui mandata Dei post te per infidelis abieisti, Baal idolo seruiturus. Nec hoc silentio tegamus quod Elieus dixit Regi Ioram: in conspectu duorum Regum animum quaerentium. Quid mihi, & tibi est? Vade ad Prophetas patris, marisque tuus: nam vixit Dominus, in cuius furo conspecta, nisi facerem Iosaphat Regis Iuda hic adstantis recederet, nec tibi loqui, nec te videre dignaret. Qui tantum vati ministravit audaciam, ut tanto totum Regem loqueretur? Quis vitem religiosum effecit ad imperitiosum, ut tali Regem aspernare cecideret? Quod Deum secum haberet, quod fecurus esset, quia Deo vicinus erat. Quis animus explicet Apollolium, ut tanto respondens animo ludatis. Obedire oportet Deo magis quam hominibus? Dum enim Dominus prope est, omnia sunt animus vires, robur, cordis creatio: potendum procul est, hae omnia pedum: videretis iacturam passus est animus sui, robore & fortitudinis, ut ad incutiendum ei timorem relinqua ancilla sufficeret ostentia, & quae abiecit, ma? quia *sequabatur a longe*. Deum a longe aruebatur, quem si proximum sibi tenuisset, totus cum mundus terere potuisset.*

Job. 17.

*Notandum eum D. Petro Chrysol. dicitur planè consilio D. Lucam Evangelistam, dum loqueretur de Magdalena peccante, haec dicit adiuuxisse verba. Sic enim retro secus pedes eius quae stetit pedibus confatis circa pedes Domini. Namque firmus stat & immobilis, a calo liber, qui se a Christo procul non elongat. *Non enim, quia cadere non potest, qui ad pedes Christi proximitate. Proximum illi adstantem ne eadem solentabit. Hinc manum dat D. Gregor. Nyssen. notans quod diuinus ille sponsus sponsae foris, cuius secundum vestram translationem eam vocat, sibi proximitate. Proxima mea, quam secundum aliam appellat sibi charissimam. Amica mea, quia in tantum anima servabit amicitiam, cuiusque Dei amica in quantum fuerit illi proxima. Vel param ab illo elongetur, & videbis quam cito deficiat hoc amicitiae vinculum, virtus bona proposita, pia intentiones, promissaque. Sa pius strata. Miretur omnes consilium illud diuinum Domini noster, quando indicaturus damnatum ac ruinam populo suo iam nunc imminentem vari praecipitatione perculsus. Quam ingens Eliae pectoris robur: cum enim ab illo quateret Rex Achab, an**

Job. 17.

da? capitis striges, eosque tripartitum dividit

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

Job. 17.

quod

oporem partem vento agitandam exponat. An
 hic eos nulla facta resistencia tollit iam prostra-
 tos? Capillos quamdiu inhaerent, à quo pen-
 det eorum esse & vita, quo tempore in co suas
 tenent radices, ne timueris à vento dispergen-
 dos, sed rescissos & à capite separatos ventus
 illico rapit vnoque turbine dispergit, vt amplius
 non inueniantur. Sancti, verò dixerim, capilli
 sunt nati & progenti à Deo, qui caput est &
 omnis essentiae bonique principium: quo tem-
 pore in illa radices figunt intellectus sui ac ro-
 tantis, potest illos, concedo ventus mouere
 trauersionis & aduersitatis, illosque contristare
 & affligere, & reddere pusillanimes: verum nou
 em ita rapiet vt pereant & dispergantur: securi
 sunt illos à Deo separa, & rescinde per pecca-
 tum, & videlicet quam cito qualesque illos ven-
 tus appetens sui rapiet per impudenciam, vani-
 tatem, iam & superbiam, diciturque: *Eccc qui
 elongat i à te peritum.* Quid mirum, quod
 ita caput tuum ventus concupiscenciam, & per tan-
 tum forte malitiam, cum te à Deo procul elon-
 gauerit?

§ 13. A longe. Timuit Petrus, & lapsus
 est, vt miles postillatim, & tu quoque cor-
 ruis, si timor cedas.

Aliud quoque hic se considerandum offert
 ad utilitatem nostram. Ruina Petri na-
 turae ex timore: hic est qui illum à
 Christo separare, facitque vt procul ab eo elon-
 getur: *Inquidatur à longe,* & hic communiter
 huius principium est perditionis, quando timere
 incipis incipimus, disciplinam, orationem, quan-
 to veris egellatam, necessarium inopiam, de-
 tress & ignominiam. Eleganter expendit D.
 Cyril. Alex. quod ordinatè Deus praeciperit, vt
 tempore concitandi milites ad bellum, & ex-
 certum procedente praeconis voce proclamaretur:
Qui formidolosus est & timidus reuertatur. Mi-
 li non es congruus ad inuadendum caelum, non
 aptus es proe hospitalitati, si timori locum esse
 rit: tu qui formidat si portet oro, elemosynam,
 penitentiam patiar, si aliena restitueris, ad extre-
 mum redigar paupertatem, si corpus castigauero
 stultis damnum incurram: si iniurias remitto,
 quòd dante spargetur si soltineris, honoris iactu-
 tum subibo si me subdixeris rotarium lecturus,
 tempus negotijs meis deficiet necessarium: si ta-
 la peccata leno non adhaerim, fame enectus in-
 teribo. Timor est quò quis superatur, & ad ca-

sum proximè disponitur. Inopia, timor effendi-
 culum est puella, paupertatis mercatori scner-
 ratori, honorem perdendi vindicta flagranti, con-
 tempus ambitioso. Ideo vult Deus milites
 nulla formidine meticolosos *Nolite timere eos,*
qui occidunt corpus. Mortem de glori, animum
 que gere ad eò confortatum, quo te credis ex-
 nunc crucifixum. *Qui vult venire post me, tollat
 crucem suam.*

Expendamus cum D. Hieronymo pectoris to-
 bur inuatum trium SS. illorum adolescentum
 comitum Danielis. Exerit superbitz monstrum
 illud Nabuchodonosor fufipissis statum, in qua
 voluit vt Deus adorari. Vah quanta mentis ino-
 pia! cum in seipso non possit suo iudicio ve
 Deus adorari ob imperfectione & infirmitate
 quas in se notabat luce clariores, iudicet statum
 suam ipso multo inferiorem esse adorandam.
 Omnibus regni sui subditis imperat eius adora-
 tionem & eam quidem sub penna capitis, &
 iniectionis in fornacem ignis ardentissimam,
 Sidrach, Misach, & Abdengo huic non con-
 senserunt tanto sacrilegio, quos coram se pra-
 cepit adduci, quibus ille: *Verane sunt, quae de
 vobis ad me deferantur, nolite vos statum
 meam adorare? An ergo non satis est illam à
 me constitutam, vt eam adoretis? Verò ne Si-
 drach, Misach, & Abdengo Deus meus non co-
 litis, & statum aueritiam quam creari non adora-
 tis? En quale capitis delitiam. Imò idcirco,
 quia ipse eam creauerat, liquidum erat, quòd nec
 Deus esset, nec esse posset, nec vt talis deberet ad-
 dorari: non enim grauior esse potest amentia,
 quam credere, quòd homo pro libitu suo possit
 creare Deos. Hoc itaque decretum stat infesta-
 gabile, aut statum meam adorabit, aut in for-
 nacem ignis ardentis conijciemini comburendi.
 Non est quòd nostrum diutius suspendamus d
 Rex responsum: hoc namque tibi vt verum asse-
 rimus, Deum nostrum tantà poltere potentia, vt
 si velit, nos possit ab igne illo liberare: verum si
 noluerit nolque comburi patiatur: hoc nostrum
 vel maxime deputabimus gloriae, si ne illum of-
 fendamus, igne consumamur. Non oportet nos de
 hac re respondere tibi: *Eccc apud Deum nossem
 quem colimus, potest eripere vos de camino ignis
 ardentis, & de manibus tuis, si Rex, liberare.*
*Quod si noluerit, natum sit tibi Rex, quia Deo
 tuos non volumus, & statum aueritiam quam creari
 si, non adoramus.**

Aduerte cum D. Hiero. quàm valde illa
 pectoris & interpidi animi robur, vt ex eo ipso,
 quo Rex eorum conatur vires sperare, men-
 tetque

Mat. 10.
 28.
 Mat. 16.
 24.

In c. 3.
 Da.

II.
 Fortitu-
 do adol-
 centium
 in Baby-
 lone.

Da. 3.
 17.

L. 1.

semque recedere, materiam sumant fortitudinis, qua tanto sunt firmitiores, Unde se putabat Rex terre pueri, inde tenuit in eis materiam fortitudinis. Animos admittit plane solidissimos. Non aliud a nobis Rex tibi sperandum est respiciam, quando a nobis exposcitur, ut aliquid agamus Deo nostro inuicium: potes etenim illud receptum habere: pluuioque est & certum quod datur sumus. Non oportet nos de hac respondere tibi. Hoc animo decretum stat immobile quod offensam Dei quocumque casu non sumas committari: quod si nobis caminum hunc proponas & mineris terribilem: nouimus nos ab eo periculum posse liberari: est enim omnipotens, & manibus viget multo quam tuas sint efficacioribus & si hoc non exprobre iudicauerit, hoc decus nostrum, hancque nostra gloria mortem nos pro eo oppetere in camino consumptos. Quod si nolueris nomen su tibi, Rex, quia Deus tuus non colimus, & si tuam auream quam crexisti, non adoramus. Hæc tua sic oportet fortitudo, hæc animi constantia: quando te conuenit aliquis, & puella egestate confecta, tuncque studet euertere pudicitiam, tibi dicendo, quod si non admittaris quod tibi munus offert, fame interibis. Non oportet nos de hoc agere: est enim offensa Dei noui quod tibi possit auxiliari ac subuenire, quod si noluerit: hoc tibi nomen comparabit, hoc gloriam, si in eius obsequium fame inteream. Hoc fatanæ respondendum tibi esse, qui prole multa grauaris & atque ingratissimis paupertate, si tibi ut medium proponat furum, vel contractum, inuillum: Tolle mecum aduersarium, imò & ipsius moris: si namque timore percelleris, iacta est alea cito prolaberis.

O strenuum militem Paulum, quam seruetis quam est per charitatem animosus! Illi proprie comment timorem exturbare: Perfecta charitas facit metum timorem. Postquam D. Paulus timoris amicitiam, & metum metum paupertatis, famis, persecutionis, infirmitatis & mortis: ecce quam generosus descendit in arenam totum prouocans uictorem, imò & ipsam mortem: quandoquidem quidquid illi inferre possunt hæc omnia contraria, eo eloque perungere non possunt, nec id est, et me (inquit) a Deo separent, in quo terra mea consistunt diuitias, satietas, gaudium, voluptas, quies & vita. Auctorem eius animum: Quis nos separabit a charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames, an nuditas? an periculum? an gladius? Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque potentia,

neque futura, neque spiritus, neque aduersitas, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei. O Petre charissime, cum iam timor in tuo corde uacillum factum fuerit, iam tutum animæ tuæ primatium occupabit, cito superaberis. Nuncne morem timent Corruas, conferendos Aaroni primo summo Pontifici veteris Ecclesiæ, qui populum cerent seditione commotum & flagrantem ut Deus illi faceret recentes, metu prostrernitur, eiusque animam timor possidet, quo factum est ut tantam lamentabili sacrilegus casu corruent, dum illi nempe postulationi consenti, vitulumque confluant, atque ut Deum exposcunt adorandum. Timor illum deiecit, eoque similiter deiecit.

§. 14 Stabat Petrus foris, &c. & dixit alius discipulus ancillæ, & introduxit Petrum. Secundo de declaratione Euangelista lapsum Petri tria negationes in palatio contigisse Caipha, loco propria ad negandam veritatem.

Captus Dominum nostrum ducunt ad domum Annæ sacerdotis Summi Pontificis Caipha; non detinuerunt illum in illa, & iudicio quia nihil ibidem contigit particulari, tres Euangelistæ stationis huius nullam faciunt mentionem, solummodo dicunt quod captus Dominus in horro tractus fuerat ad domum Caiphae, Petrus autem secutus est eum, qui intro in atrium Summi Pontificis, Veritate inuenit cum D. Ioan. postea illi suspensum quædam particularia subiungit ab aliis omnibus in hoc inter alia, quod adduxerunt eum ad Annam primam. Hæc prima fuit statio, postquam causa, quod gratulari uoluerunt Anna uxor sacerdotis Summi Pontificis, hanc eorum congruam indicat causam illa conuictio, quam apponit D. Ioan. Erat enim sacerdos Caipha qui erat Pontifex anni illius. Erat Annas uxor antiquæ grauis, ac sceleribus multo grauior, cui optant quadrabant uerba quæ dixit Daniel uates alienigenæ, in ueteris ueteris malorum: & quia non erat fera & frigida, non accessit ille domum generi sui Summi Pontificis Caiphae, ubi testibus Evangelistis, omnes conuenerunt Sacerdotes in pleno consistorio Christum expectantes eo ritum adducendum. Hoc is agit, secundum eorumdam SS. considerationem, quod etiam D. Ioan. indicat, quod miseris eum ligauerunt.

111. Hæc quoque nostra sit oportet.

1. Ioan. 4. 18.

Rom. 8. 35.

Caipham, hoc est nouos illi fones iniecerit, vel
 paxcepit vt fortius illi stringeretur quibus
 Dominus vinculus adueniret ex timore quoddam
 metelli, quos torquerant, ne forte eorum man-
 us elaberetur, & sic reuinctum missi ad gene-
 rum suum Caipham, ubi omnes Sacerdotes con-
 uenerunt. Quoriam licet D. Ioan. statim post-
 quam dixerat, quod Christum duxerint ad do-
 mum Annæ, negationem referat D. Petri, atque
 interrogacionem à Pontifice Christo propositam
 à discipulis suis de doctrina, & alapa illi à mi-
 nistris iudicis & postmodò addat. *Et missa eum
 Annæ ligatum ad Caipham Pontificem*: non ta-
 men intelligendam est vt nonnulli credunt, hoc
 in domo Annæ contigisse, quodque postmodò in
 illam Annæ ligatum miserit ad Caipham, sed
 quod D. Ioan. anticipauerit Petri negationem
 & iudicacionem alape, & præsoluerit missioni
 Saluatoris ab Anna ad Caipham, iuxta sacerdotum
 scripturam consequucionem, vel dicere vult: *Mis-
 sionem Annæ ligatum ad Caipham*: atque ex
 vt originalis textus Græci sustinet. Toletus sic
 intelligendum. Et satis aperte liquet in alijs E-
 uangelistis, qui omnes negationes Petri factas
 narrat in domo Caiphæ. Et ipse D. Ioan. satis
 hoc clarè modò iudicij deligat: quandoquidem
 licet describat ingressum Domini in aedes An-
 næ, omnes tamen hos euentus narrat contigisse
 in domo summo Pontificis: atque illum fuisse
 qui Christum interrogauit de discipulis suis &
 doctrina: quodque ibidem minister ex assisten-
 tijs Christo colaphum impigerit, & in illa do-
 mo præcella ostiaria, quæ ad instantiam alie-
 ni discipuli nocti Pontifici, ingressum Petri
 concessit: & certum habemus, quod D. Ioan. non
 loca Pontificem nisi Caipham, qui illo anno
 Pontifex præsidebat vt ipse Ioan. hoc annotauit,
 ita tenet D. Cyril. & Alexandrinus & prior illo
 Oniges, & ac peperat D. Ambros. & qui sem-
 per anathemam ostiaria statuit in domo Caiphæ.
 Pontifici ad eius interrogacionem primò Pe-
 trus, tum Christum abnegauit. Pateat igitur primam
 & interrogacionem in domo Annæ non accidisse: quia
 in illius Euangelistæ D. Marcus & D. Lucas Annæ
 præcipuam meminerunt, nec domum eius aut
 ostiariam nominant, sed tres negationes in do-
 mo summo Pontificis Caiphæ contigisse commemorant.
 De hoc disputat eleganter doctus C. 12. Toletus d.
 Hoc igitur modo casus ille contigit vt idem
 dicitur, etiam in Apollonio vt Christum vi-
 uentem comprehendit omnes fugerunt: quam-
 uis dicitur D. Petrus & alius discipulus solum de præ-
 latorum rogatus inuictorum, qui Christum con-

prehenderant, quem cum viderent viotum duci
 in Ierusalem, pone vestigijs eius inhaerentes se-
 cuti sunt eum. *Sequebatur autem Iesum Simon
 Petrus, & alius discipulus.* Quis fuerit ille alius
 discipulus, non exprimit D. Ioan. Ceterum ex
 modo quo seipsum indicat, credunt SS PP. ip-
 sum fuisse, quia communiter loquendo de se &
 alijs nominans alios, seipsum hac phrasi indicat.
Alius discipulus, vel discipulus ille. Locutus de
 Magdalena quando facta nuntiavit Dominica
 resurrectionis, sic ait: *Veni ad Simonem Petrum
 & ad alium discipulum, &c.* Exiit ergo Petrus
 ille alius discipulus. Ita confirmant illud D. Cy-
 ril. & Alexani. D. Hieron. & D. Thom. & c. d. a. l. 11. in
 Chryost. d. notantes hunc in D. Ioan. mo-
 destiam, quæ nunquam proprio se nomine com-
 pellat, quando scribit de se præclara, laudemque
 propriam imò potius illam excusat, sicut in hac
 occasione, qua poterat animum suum roburque
 iactare, quod alius fugientibus, ipse statim Chri-
 stum fuerit insecutus, omni reiecto timore con-
 stans inter ipsos qui ceperant illum, & inter eos
 qui in domo Pontificis erant: nec illum infidelis
 deseruerit vsque ad crucem: & ne fortitudini suæ
 ad scriberetur Christi sequela intrando cum ipso
 in domum Pontificis, exposuit, inquit D. Chry-
 tost. hoc euenisse quod ibidem esset familiaris: *loc. cit.*
*Causam ingressus exprimit, quod esset notus Pon-
 tifici, ut eius fortitudinem ad scriberetur.*
 Ex hac notitia cum Pontifice, inquit D. Hieron. Epist. cit.
 ron. infert D. Ioan. fuisse nobilem & progenie
 præclarum. *Propter generis nobilitatem erat notus.* Unde no-
 Pontifici, & Iudæorum inuidiam non timebat. Nis-
 tus D. Cephorus Calistus a opusatur causam fuisse quod Ioan.
 hereditatem quandam Pontifici vendidisset, D. Pontifici.
 Thom. arbitrat ex quibusdam obsequijs à pa-
 tris suis præstitis vel ipso, vel aliquo amico
 suo summo Pontifici, & videretur ratio conue-
 niens, sicut hic aliqui piscatores noti sunt b. in c. 12.
 principibus ex particularibus quibusdam obse-
 quijs. Idem ex opinione D. Chryost. indicat
 Ancilla ostiaria, quando introeunti Petro dixit:
Nunquid & tu, ex discipulis es hominibus illius?
 q. d. Ioan. tam ego cognosco & hic cognitus in
 domo est, nonique eum esse hominis huius dis-
 cipulum. An tu similiter qui cum illo venis &
 quem à me ostulit vt intrarem in domum, D. Angull.
 non omnino reiecit, immo dicit ex modo lo-
 quendi D. Ioan. posse præsumi quod ipse sit ille
 alius discipulus: porro eo quod alias, quando se
 vocat discipulum, addat. Quem diligebat Do-
 minus, quod hic non subiungit, non temerè huic
 est nobis inquit annuendum, *Quisnam fuerit
 iste*

IV
 +

in is mundum, ut testimonium perhiberem veritati
 in quo. Statim quærit Pilatus. Quid est veritas?
 Et vult expectare responsum terga vertit Salva-
 tor, prodique foras continuo Iudæis locuta-
 rum. Et cum hoc dixisset, exiit iterum ad Iu-
 dæos, etc. Reverberata facie: proximus respicit;
 et responsum non sustinens, reversus est ad Iu-
 dæos, etc. Ita D. Bernardus Quandoquidem
 interrogasti cur responsum non attendisti, saltem
 ex veritate: cum enim tibi diceret se venisse
 et veritatem manifestaret, & hanc ab illo quæ-
 sitam quidam esset, indubie hanc tibi revelaf-
 set? Igneo enim in palatio veritatem nominis,
 non patitur nec sustinet in palatio verita-
 tem.

Moyse & Aaron accedunt Pharaonem in
 Dei nomine, quatenus populum libertati resti-
 tuat, utique illi attende tibi, fac quod Deus
 imperat, alioquin te puniet & procedentibus
 legibus adhaere locutas, quæ mellem devorent
 camporem, & omnia corrodat. Non audit illos
 Pharaon contumax. Egre diuntur Moyse & Aa-
 ron, & flagellum incipit levare locustarum.
 Accursum principes: heu Domine mi: Nonne
 tuus quæ perierit Aegyptus? Considerat & ex-
 peritur Pharaon ruinam vocatque citius Moysem
 & Aaron quibus reversus sic ipse: Perplacet
 hic, serviste Domino Deo vestro. & hoc scitote
 me populum manumittere quo possit, si velis de
 Aegypto discedere. Porro quoniam iuri sunt
 respondet illi Moyse. Omnes viri, mulieres,
 & filii, & greges, armenta & quidquid pos-
 sideris. Hoc nequaquam fiet, inquit Pharaon:
 hevos, non filii vestri, hos etenim volo in
 Aegypto remanere. Hoc nunquam fiet, respon-
 det Moyse: inbet etenim Deus ut omnes profi-
 cerentur. Excedite illico Rex in Moysem &
 Aaron statim que ei sunt de conspectu Pharaon
 etc. Protul hinc vos, an ergo Regis vos oppo-
 nitis decretis, cuiusque sic respondebitis retra-
 ctari voluntatis.

Illud, Exiit, significet expulsos eos fuisse
 veritas coarctatos contumeliosis, ut videntur Ad-
 ras Regem offendi: quia illi diuini exponit
 sine mandatum nam Palatii illud non susti-
 net, & quia illud revelabat, affectos contu-
 mant, tamem absunt ad eius cognitionem, ut eius
 etiam nomen ignorent, estque illis adeo mota
 veritas ut etiam ipsi de illa sciscitantes, terga
 vertant, si mouerit vel suspicentur eam sibi à te
 prolatam: Refert modernus auctor Regem
 Antiochum dixisse quod quanto tempora pur-

purpura vellitis fuisse, non meminisset vel vni-
 cam sibi distam fuisse veritatem. Et refert Seneca
 ex mille millibus militum, quos Artaxerxes
 trahebat in campum, vnicum tantum cum inuen-
 disse, qui proponeret sibi veritatem. Casus fini-
 lis Achab eiusque Palatio. Regi Cæsar solus
 Solon præsumptis hanc dicere, cuius & memi-
 nit, quando Darij præcepto traditus est ignibus
 exutendus, et alio loco diximus: Qui Regum
 cingunt latus, inquit D. Gregor. Nazianz. Simi-
 les sunt magis Aegypti qui Pharaonem circum-
 uallabant, & fictis suis prodigijs eor eius leue-
 bant, imo & obdurabant homines quo D. Pau-
 lus arguit superbos & ambitiosos, qui respiciunt
 veritatem.

Si palatium domus sic in quam non intrat
 veritas, quid miramur, inquit D. Ambros. quod
 ibi Petro deficiat, eamque aboege. Vbi negas Pe-
 trus? Non in monte, non in templo, non in sua do-
 mo, sed in domo Principis Sacerdotum: ibi negas,
 ubi veritas non est, ibi negas ubi Christus legitus
 est. Si Christi illud ingredatur qui est ipsa ve-
 ritas, non illum offendes immunem, sed vin-
 diam & religatum. O Ioan. sanctissime & tunc
 Petum in palatium introducis? Illic videbis
 quam terga vertat timidus veritati, eamque ne-
 ges impudenter. An tecum bene credis adlum-
 pauciale, qui filiam tuam simplici sinceritate
 educasti, quod illam in palatio tali Domi-
 nx vel principis tradideris erudiendam,
 vel in famulam: quodque filium tuum in eo
 collocaveris ut possissequum, vel nobilem ho-
 norarium; quando iam cepti mundum a-
 gnoscere: hoc tibi confusio quod festine vi-
 debis huius perditam simplicitatem, & illius
 perisse sinceritatem & veritatem, & ambos
 ipsi colubis vulpibusque esse fraudibus ab-
 sorptos.

Prædens fuit & admirabilis illius præventio,
 cuius tantopere nota erant palatii pericula,
 Ioseph scilicet Patriarchæ. Descendunt in Aeg-
 yptum pater eius & fratres, obuius illis e-
 greditor & prouidus monet aduenientes: Ar-
 tendite, præcedam, moneboque Regem, aduen-
 tum vestrum illi significas. Ipse vos aduoca-
 bit visurus quinam litis: hoc scitote quando
 à vobis percontabitur. Quæ est opus vestrum?
 Respondetis: Viri pastores pueris seruis aut
 infantis nostræ vigine in præfatis, & nos & pa-
 tres nostris. Et confestim Regem accedit Pa-
 tris sui & fratrum aduentum in Aegyptum
 nunciaturus, & quinque elegit fratres suos
 quos iudicabat iudices & iuribantores: nam
 illud

Rep.
 Crisp.
 lyti
 Chri.
 stiana
 e. 29. 9.
 VII.
 Exem-
 pla
 supra
 fr. 4.
 de om-
 bus
 Chelisi
 v. 13.
 D. Amb.
 19. c. 22.
 Lu. cap. 40.
 negatione
 v. 11. Ta.
 VIII.
 Pru-
 dens
 Ioseph
 conti-
 num
 Gen. 47.
 21.
 22.
 23.
 24.
 illud

illud opinatur nosse Oloster, Petrus & Hebraei, nec displicet Liponanno illis verbis declarari. Extremos quoque fratrum suorum quibusque viros constituit coram Rege. Quos ipse Rex interrogat. Quid habetis operis? Responderunt. Pastores ovium sumus servi tui. Et nos & patres nostri, ad peregrinandum in terra tua venimus, quoniam non est herba gregibus servorum tuorum. Quae est ista o Joseph praecatio? Tunc ille qui optimè moribus instructus & veritate quam Regi scire tenetis, qui tanto te honore cumulat? Sibi Joseph persuadebat, quod Rex visis illis, credens se Joseph praetorium beneficium, decerneret ut manerent in Palatio & opinatus fratres Joseph praecaris polle conditionibus, vellet illos officiis aulae occupare primariis, unde voluit hoc praenuntiare, utque Rex non ignoraret statum eorum & conditiones talibus minimè convenientes: eo sine Regi irimeretur viros illos esse simplices ab infantia, ruri educatos, patresque eorum illis esse similes, quatenus fratres mei aulae eiusque negotiis inhabiles esse videantur. Patet autem huius prudentia consilij: quia namque dixerunt se pauperes esse praecipit Rex, ut eorum nonnulli in praefectos pecorum suorum assumerebantur, idcirco ait ad Joseph. Quid si nosti in eis esse viros industriae, constitue eos magistros pecorum meorum. Quid egisset si comicos illos, verbanos & ingenio praestantes obtulisset: indubitate officiis illos destituisset aulae dignioribus, quia vero timebat ne his dissentianturam subirent simplicitatis, quam cum laete luxerant, ut huic malo prudenter obviaret, totam hanc composuit ipse praevencionem. Etenim exera dubium est tantam in Palatii secrete malitiam: ut merito presumi possit virtutem eius qui illa frequentat pati naufragium. An ergo o optime Isaac, simplicem hunc bonumque senem in palatium introducis? illum habe ut amodo perditum. An non Dei Apostole, Petrum certis metu & pudore percussum? An refugit commune proverbium, quod virum timidum & pudibundum propria traxit calamitas in palatium? Ut enim quis in eo forte gaudeat beatorum, primo omnis pudoris & timoris pati debet iacturam sub titulo diligentiae, comitatus, sedulitatis, & vacare temeritati, audacia multis se immiscere, cuiusque graviter velle expedire.

§. 15. Dixit Petro ancilla ostiaria, &c. Prima negatio fuit in ipso ingressu ad simplex ancilla verbum. Time tu tentationem, quamvis levis videatur.

Am opinatur Petrus totum mundum turbatum in se irruere & nimio timore correptum tremulos respondet. Non sum. Haec infirmitas, heu pusillanimitas exclamat D. Augustinus, enim columna sis firmissima, te tamen illos ancillae prostravit. Ecce columna firmissima ad unum aure impulsam tota contrivit. Vbi illa praetentis audacia? Vbi suae verba illi? Quare non possum te sequi modo? Animum meum pro te nonam. Haec ne est sequi magistrum, se negare? expulsum Sicine pro Domino animo ponitur, ut hoc fiat, vox ancilla formidetur? Quid vis Petri? Inquit D. Chrysolostomus. Nonne tu ille qui paulo ante dixisti & spopondisti, quod quamvis te maderent carceribus, gehennae lubitarent, mortisque officeret. absit quod illum negares, sed ne quidem desereres comes indubitatus? Nonne tibi citus opponitur, non vincula proponuntur, non tormentata: gladium non certis eugyptum, nec pectori tuo pugio infigitur. Mites non est armatus, non effrons qui te interrogat, sed postula visis, infirma & omnium quas mander habet, abiectione. Circumstantia haec est quae notante D. Gregor. expendere voluit. Eam gestula, propria puellae deliquis epitheta: Ancilla ostiaria. Verba profecto D. Greg. Non parum, aut afflictionibus, non terribili potestate cuiusquam, sed unius mancipij sola interrogatione profectus. Et quidem mancipium, ne scius firmior servitute demonstraret ancilla est iniquitate servatus. Non sicut ut talis sexus infirmitas, etiam officij dissolutione videret, non ab ancilla requisita. Ecce quod vis ad tentandum est persona requisita ut apte probaretur, quanto eum timoris infirmitas probaret, qui nec ante vocem ancilla ostiaria subisset.

Non fuit tentator principis alicuius filius, sed famulus, & ne quidem famulus, sed muliercula, & non de primaris domus, sed vilis ostiaria nec à te percussatur animo servens, inquit D. Chrysolostomus. sed eum mansuetudine benignior & altitudinem: etenim idcirco nō à te requisitio, verum discipulos esses traditoris illius & impositum nec visus est illis nominibus, quibus eum mortales illius vocabant inimici, furor & odio flagrant, sed: Hominis istius. Miseri illius homo

D. Aug. si nosti in eis esse viros industriae, constitue eos magistros pecorum meorum. Quid egisset si comicos illos, verbanos & ingenio praestantes obtulisset: indubitate officiis illos destituisset aulae dignioribus, quia vero timebat ne his dissentianturam subirent simplicitatis, quam cum laete luxerant, ut huic malo prudenter obviaret, totam hanc composuit ipse praevencionem. Etenim exera dubium est tantam in Palatii secrete malitiam: ut merito presumi possit virtutem eius qui illa frequentat pati naufragium. An ergo o optime Isaac, simplicem hunc bonumque senem in palatium introducis? illum habe ut amodo perditum. An non Dei Apostole, Petrum certis metu & pudore percussum? An refugit commune proverbium, quod virum timidum & pudibundum propria traxit calamitas in palatium? Ut enim quis in eo forte gaudeat beatorum, primo omnis pudoris & timoris pati debet iacturam sub titulo diligentiae, comitatus, sedulitatis, & vacare temeritati, audacia multis se immiscere, cuiusque graviter velle expedire.

negem tam acerbe torquebant. Loquat D.
 Chylo. Quid dicit Petrus: num illa, num aliquis
 eorum qui istum ceperant, te rogabat? Vnde erat o-
 scula, & amica, neque asper percussata. Non
 dicit: Desistere. Et perdit illius discipulus es, sed
 lamia illius, tanquam cito miseretur. Hic
 D. Arc. sic dicit D. Aug. Quid agis O Petre? Quid loquar
 in ista? si enim quod etiam omnibus negantibus,
 si nunc ad mortem persequere suraueris? Non
 dicitur tuam aliquis tenuit, neque discussit,
 rixam te et Christi negationem aduersarius tra-
 xit ad publicum. nondum ei apud h. ges. & Vresides
 prope sacra eius exhibitus, non tibi flagella, non
 iam sunt amara tormenta. Quis porro est qui
 interrogat, quid tam cito negasti? Non est feruus,
 non liber, non Pharisæus, non Scriba, non Sacerdos,
 non miles, non Conturbator, non Speculator, nullus po-
 tuit et verum qui auctoritate sua posset formidi-
 num inuenire cogitanti. Mulier te simplici voce in-
 terrogat. & forsitan nec proditura confessum: nec
 vero tantum amator, sed puella, & non solâ puella,
 sed et uxor, cui procul dubio abscissumq; man-
 uum.

II. Vixit notat D. Chylo. Aliud sublimis myste-
 rium, quod rati modo ancilla Petrum interroga-
 uerit, ut sui interrogatione hortari posset ani-
 mamque Petro ministrare. Quid illi dicit? Num
 quid est tu & cetera. Nota coniunctionem, qd. Ioan-
 nes non hic noimus hominis filius discipu-
 lum, quemq; forsitan & tu illius es discipulus?
 O quæ uelut ad omnem illi metum eripien-
 dam: ecce Ioannes tibi ad latas discipulus istius
 hominis & cognitus ut talis, ingreditur hoc pa-
 lam amant postpositum: si tu quoque sis,
 non est quod timeas, nec cur te abscondas, sicut
 nec Ioannes se abscondit, & nihilominus negat
 Petrus. Super mysterium Tuum Petre incipe co-
 gnoscere delectum. Dixerat: omnes deficient, sed
 non ego. non tibi ad latas adeit Ioannes & no de-
 buit, & non timet, & comitatur, & ingreditur cū
 Christo, & prodit foras te quaerens, atque ad
 latas locum introducit: tu uero foris hæstisti,
 & nec quod ostium passare præsumpsisti, cum
 que calorem haberes locum, qualis est Ioannes in
 cui præsentia ita timore petcelleris, ut Christum
 abneges. Quam admirandum iterit D. Ioannes
 uelut illud. Non sum! O Petre, que tua hæc
 conditio, que uerecundia? Si militem uideres in-
 frae gigantes, qui dicerent & iritationibus fi-
 dent in domesticos singulos prouocaret ut foras
 prodiret, quos omnes ut carnem sale condiret
 si ex quibus non maiorem partem illasam re-
 liqueret quam uicicam uiam. Si prodiret
 Hieron. Ept. de la Nuxa. Tom. IV.

puellâ colo armatâ arundinea, quæ animosior il-
 lum aggrediat, humeros dimittat, & illa uis
 colo latera contondat ut nec pipire audeat, quid
 illi diceret: O te blateronem ubi nunc tui corporis
 robur, ubi uerborum arrogantia?

Plenis buccis iactauerat miles nomine Gaal 38
 non esse timendum a facie Abimelech & iacta-
 bundus, aiebat se solum sufficere qui caput illi
 confingat, licet omnes animo uerbisq; languer-
 scerent. A longe cernit Abimelech uenientem &
 ipse primus timore prostratus se subducit fu-
 gamque meditatur, cui sic alter: Vbi est nunc ex-
 ercitus qui loquebaris. Quis est Abimelech & cetera. O
 mortaliū at: quantillime, ubi modo te pro-
 uocationis? Vbi dicitur? Vbi despectus aliorū?
 Cum ad Israhel Abimelech uibrant fugam ideas
 adesignominiosam? Quantum hoc opprobrium 17.
 gignat temerario & supra modum loquaci Go-
 liath qui minacibus superbiq; uerbis omnes ad
 uum irritabat, ut crederet quicunque illum ui-
 deret, quod ipse solus integrum deglatret exer-
 citum, aduersus illum prodie in arcem, non in-
 terger exercitus, non multo legionum fortissimi,
 sed uincus istque imberbis adolescens robustus, non
 gladio, non lanceâ, non cultro armatus, sed uincio
 lapide, quem fundâ contorquens illi in caput in-
 sedit solo cum prostratus & sensibus proterit eu-
 carque delictatum. O Petre sanctissime, sit uenia
 uerbo, quod te militem compellam buccinato-
 rem. Quot promissa iurasti quantas ampullas ia-
 ctasti, quam arroganter locutus es, teque supra Petrus
 alios tumidos extulisti: & ecce prodit non exer-
 citus, non doctes, non milites robore præstantes, buccina-
 tor, sed muliercula sola colo arundinis inanis lingua tor-
 suæ, quæ te percute, tantoque timore peccellit ut
 corruas, Christumque abneges? Vnicui pillo
 uerbi prodit armata, tamque fortiter tibi caper
 perturbat ut omnis rationis impos in terram
 prostratis? Heu quanta confusio!

Triualiter nota est historia Ducis Abimelech
 ex Sacris litteris cum ignem tutri subyec. Abime-
 re nitetur, illi mulier, desuper molæ fragmen lech non
 iniecit, quo, colliso cerebro in terram cortuit, passus est
 Tâo duxit hoc sibi dedecori ut famulo suo præ. se à femi-
 ceperit: Enigam gladium tuum. Et percutit me, no na super-
 forte dicitur, quod à femina interfectus sum. Ad. rari.
 est hic qui moueat te hoc considerans D. Ambr. Ind. 9. 54

Ne te securum arhitretis, & tentationes ne flo-
 et pendas, illas time quamuis exiguas, illasq; uita-
 tam: nam uia adeo leuis & exigua, turbauit & de-
 iecit columam illam Ecclesiæ fundamentum lem:
 ut enim optime dixit Salomon: Qui timet Deū, Eccles. 7.
 nihil negligit; in occasioneibus peccati quamuis 19.
 M m cxi.

Handwritten marginalia in large letters, possibly 'AV' or similar, on the right edge of the page.

V. Similitudo.

erigit. In ciuitate lue contagiosa infecta notalli ex vno paruo grano, seu macula alterum incepisse xgotare qui statim se sentit febrim incalescere pelifera: quam tibi times dum minimum sentis dolorem, vel calorem, statim malum suspicaris & omnem moues lapidem, vt tue quam primum confulas incolumitati. Mundus hic vrbis est peste infecta, vbi ex leuibz valde principis miratur homines se peste laborare, que quantocius animam illis occidit. Ex vnico conspectu Dauid, ex contuico vestimentorum elegantium Giezi, ex timore Aaron, ex auaritia Saul, ex vnico verbo ancille D. Petrus. Quid hic Ambr. *Discamus non contemnere carnis infirmitatem: i Petrus sentatus est, quia alitruat se non posse tentari illud tentari, est cadere in temptationem. Si Petrus ex tam leui tentatione lapsus est, quis non timebit? Deinde addece quod ante diximus non nimium admirari aut offendi, si quado in feruis Dei peccata notaueris, atque in Religiosis, Sacerdotibus & vrbis auctoritate & opinione virtutum eminentibus, & hoc tibi persuade nostram longem maiorem esse infirmitatem, quam vos aut ego possemus intelligere: & notandū quod quamuis statura composita sit ex metallis optimis & maxime pretiosis, quibus sub celo meliora non inueniantur, luteos tamen habet pedes, atque sufficere lapillum, sine manibus pigantur, aut robore legionum, vt in lectu oculi in puluerem religatur arena similitudo: hoc etenim eleganter notant amicus*

L. 1. Mor. sap. 28. Job. 4. 18.

9. 16. Sedebat Petrus ad prunas. Negatio secunda fuit eum interrogantibus ministris inter quos Petrus in atrio sedebat: indignus tanto Pralato locus.

39

Ingre ditur Petrus atrium palatii summi Pontificis Caiphæ: quia vero, frigus erat, ministri qui Christum captiuum adduxerant, & manibus tradiderant Principum ac Sacerdotum in Concilio, foris cum essent ignem accenderunt in medio atrij, cui circumstantes omnes in communi se calefaciebant. Petrus frigus sentiens accessit, seque medium inter illos statuit: *Erans Petrus in medio eorum, ait D. Lucas & cum illis se pariter calefaciebat. O Petre, Sacerdos & Episcopus tantus quantus tu, numquid illis se debe-*

Luc. 22. 5.

bat petri. scire, viliſſimis ſcueris, idem quod illi faciens, vt verè dicatur: *Sicut papam ſe Sacerdotem.* O Præſul, qui populo medius aliter dicitur, idem faciens quod homines anime ſue inueniſi vel vili, & qui nec eam curæ habere, nec Deo meminerunt, viuent vt illi, locutus & comertatus cum illi, vt illi ſe calefaciant. An doctriam illam igitur, quam ex tua edocuiſti dixit tibi poſtmodum ſucceſſor D. Gregorius quod dicitur: *na quadam ſapientia Deus Prælato nomen impoſuerit Paſtoris, ſubditis autem ouium vt ea conſeclat vitam, actiones, conuerſationem & modum agendi in Prælato ita debere præſentat ſubditorum vitam, ſicut Paſtor oues moribus, utaque antecedit: Quale ferres de paſtore iudicium, qui vellet comedere, quod oues comedunt, loqui balando vt oues, oculis incedere retortis in terram, vt oues: Numquid non tibi magiſter declarauit. Quid tui ſit officij, quid mueris, illis cognominibus quibus te appellauit, vocans te ſalem terræ, lucem mundi, candelam in candelabro poſitam, ciuitatem in altiſſimo monte conſtitutam: *Non petiſti ciuitatem abſcondi ſupra montem poſita. Si barba ſua id eſt, pedem montis & in valle, ſed ciuitas ſupra montem debet adificari.**

An tibi non occurrat quod contigit in die illi tibi feliciffimo, quando illuminatus à Patre celeſti magiſtrum tuum ſacerbis filium eſſe Dei naturalem? Hoc ea contigit occaſione qua primò Dominus à te perueniatus eſt: *Quomodo dicunt homines eſſe filium hominis? Quem non dicunt eſſe homines? Cumque reſponſum eſſet ab alijs dici Ioannem Baptiſtam, à quibusdam Eſſiam, à nonnullis Hieremiam, à te tuique conſiſcipulis Dominus requiſiuit: Vos autem quomodo eſſe dicitis? Domine interrogalli quate de te iudicium ſeruent homines, & poſtmodum interrogas, quid de te ſentiant tui diſcipuli? An forte illi homines non ſunt? Quantum ſopio non ſolum iudicas, eos homines non eſſe, ſed quod inſuper ipſis opponatur, aduerbio illo aduerſatiuo: *Autem. Quomodo dicunt homines &c. Vbi autem Prælatos, & paſtores hominum, & tales, vt credo D. Hieron. eſſe non debent homines, ſed quid amplius quam homines & Di. Nomen hominis ſignificat infirmitatem, & communiter eos dicimus homines qui in nonnullis laboribus infirmitates & exuſatio quam proſectimus ad eorum eorum lapſus contredendos, & modos agendi inordinatos, ea eſt: Domine homo eſt, vt quibusdam ſcripſit Apoſtolus: *Cum ſis inter vos con-***

huc & conuersio, non carnalis estis, & secundum
hominem ambulatis?
 Hominis esse non debent superiores & Præ-
 lati in infermitatibus & actionibus carnalibus, in
 conuersatione vitæ communi: quid amplius
 quam homines oportet illos esse: nam idcirco,
 telle eodem d. Hier. suo ipse Deus ore nomine
 illos honorauit Deorum, illorumque Altissimi:
Ep. dicit: Dignus, & sicut Excelsissimus: etenim
 eorum vita, negotia, & conuersatio habere de-
 beat quandam participationem cum modo agen-
 di diuino ceterorum modo superiori, vt opera
 eorum naturæ eorum excellenti, dignitati super-
 iori, iocose respondeant excellenti. O Princi-
 pes, o magnates, o Titulares, o Indices, o supe-
 riores, qui vitam ducitis cum reliquis commu-
 nem, leu quam peruersè vestre respondeatis ob-
 ligationi: Operari proedit ex essentia, & talia
 sunt opera que certum in rebus, qualis est co-
 ram electa. Archones Angelorum superiores
 sunt a hominibus hominum: quia & eorum est es-
 sentia superior. Hominum opera præcedunt
 opera beliarum: quia & illorum antecellit es-
 sentia: Principes, sint opera vestra non vilia ab-
 iecti, contemptibilia, sed Principum: cum Do-
 minus vos esse Principes indultit: *Principes ea*
que digna sunt Principe, cogitabit. Nobiles, sit
 vellet segeti modica acququam fordidos, non
 feceritis, non doliosus, non promissis fallax men-
 dantes: cum vos Deus nobiles effecerit. Iudices
 sint vestre procedendi Methodi conformes ve-
 stræ vestris attradit: cum vos in ea Deus collo-
 cauerit, ne puluere lacri, prouentus & passionis
 inconueniunt. Sacerdotes, nam vos Deus ad sta-
 tum crexit sanctificatum, sint opera vestra san-
 cta & immaculata, vt illi ritè conueniant. Præ-
 latis: etenim vos Deus in montem sustulit di-
 gnitatis, non sic vita vestra talis quale in ho-
 minibus vulgi notamus ordinariis.
 240. O Petre sanctissime cum te sedentem videam
 inter tales, qui tunc repugnat dignitati, & natu-
 ræ non conueniant, iam vates tibi possum præ-
 dicere, breui idioma tuum loquendi que formam
 illorum futuram non adsimilem, negandi scilicet
 cet, irasendi & anathematizandi. Frigore nimis
 alges, & ad lumen accedis: O Petre sanctissime,
 qui corpori fouendo studes, quod frigore foris
 premittit, & animæ non curas intusurationem,
 quæ timoris gelu constringitur, & in qua calor
 amoris & charitatis tepescit: *Ad carbonem stabat*
terram (sic D. Ambros.) qui *algebat affectu.* Con-
 ceptor te medium inter ignem & timorem: ille
 tibi corpus calefacit, & hic cor animamque fri-

gore constringit: O quam multo est igne timore
 efficacior! Exclamantem audio D. Chryl. *Papæ*
quo sopore calor ille vehemens Petri contabuerat ca-
pio sepe: Sedet ad primas (miratur D. Bern.) *non*
minus gelido corde, quam corpore, frigus, inquit, in loan.
erat, magnam reuera frigus cor negans constringit. Tom. 3.
rat; nec mirum cum ignis ab eo ablati esset &c. D. Bern.
 Extinctus erat ignis ardoris charitatis præ frigore
 timoris: ignis ille, qui etiam feruentes emitte-
 bat flammæ, quando cum Domino moti se pa-
 ratum addixit: ignis ille succensus adeo, vt illum
 in Christi captiua redderet ira validum & impu-
 vidum, vt educto de vagina gladio seruo summi
 Pontificis Malcho telicerit auriculâ: Iure me-
 rito, Petre, præ frigore contremisces, verum non
 hic illud expellet ignis. Et dicit mihi, Petre
 sanctissime, qua de causa talem frequentati so-
 cietate: *Si cum pedibus currans laborasti, quomo-*
do conuolare poteris cum equis? Si robur tibi nõ
 fuerit, quo ad vincum ancillæ vilissimæ verbum
 firmus confisteres, quæ te nec capere poterat, nec
 insequi, nec ergastulo tradere, vt quid te hucus
 medium: *In medio ministrorum, iustitiam, satelli-*
tum, & apparitorum, qui adhuc armati adstant,
& inflati ipsa Domini tui captiua, vnde tanto ti-
bi maior timendi est occasio? Turbatus erat, &
velut stimulus, cuius oculis leuæ colaphum indig-
is, qui ab illo diffugiat, inter venatores se sta-
tuit qui armati sunt, & minus effugiens perica-
lit incidit in aliud multo grauius. Nec aliter se
res habuit, etenim vt opinor, colloquentes illi
de præda quam ceperant, & miseri suum singu-
li robur iactantes, nec non qua ratione in turpè
noegissent fugam omnes eius discipulos, ac tum
vnus ex illis Petrum intuitus sic ait: hic disci-
pulus est hominis illius: quo mortuum tibi illona
interrogant. Dicit nobis: an tu forte discipulus
illius es quem captiuum adduximus? Respondit
Petrus colore mutato, voce titubante, corde sub-
sistente, dicens: quod nesciam non eslet, sed nescio
cum quis esset, probe sciret: Non noui hominem.
 Et iam in secunda negotiatione addidit iuramen-
 tum, vt testatur D. Matt. *Iterum negauit eum &*
iuramento: nam crevit culpa & Petrus de vno in cap. 26.
gradu ad alterum præcepit ruit in interitum. Luca.
 Non hoc me percellit o Petre, inquit D. Amb.
 quod tali exposito igni, tibi visus tantopere ca-
 ligit: si namque communis ignis oculos confu-
 mit heberaque corporales, hic in tali consortio, lis,
 per tales excitatus, vt dicere liceat: *Supersteci.* Ps. 57-9.
Et ignis & non viderunt solem, multum tibi per-
struxit oculos, cū iam illū non cognoscas. Quan-
do morbo languidus adeo cececit, vt patre pro-
 M m a prim

273

primum non agnoscat, nec illum sibi maxime fami-
liaritate gravi subiacet periculo, mortem habet sibi
vicinam. Nihilominus ita Petrus turbatur, ita
obstupescit, ut nec discit, nec recordatur eius
quod paulo ante Magistro suo promiserat, nec
illi studet se periculo eximere, per quod in ran-
tas redigebatur angustias, nec animo revoluit,
quod incipiendo deorsum cadere, manens inter
illos, qui novis illum stimulis protruderent, mi-
nime sibi sisset, donec in profundum rue-
ret, sed insuper haeret & in eodem loco perseve-
rat. Quid hic D. Chrysost. Neque post tot mo-
tus, sed adhuc se calefacit, ut in. *Dignus, quidem im-
becilla sit humana natura, cum nos Deo deserit.*

CHRYS.
Hom. 82.
in Ioan.
Tom 3.

§. 17. Rursum qui adstant, &c. Inter-
uallo sicut quasi horae vntus, &c. &
vntus ex feris Pontificis: Nonne
ego te vidi, &c. Tertia negatio facta
est in eodem atrio, tuncque grauior, quia
in amento & anathematismis confirma-
batur.

41
I.
Locus
peccati
defectu-
us.

Cum damnum esset hoc adeo graue, reique
succellus tristis ita & perniciosus, remanet
tamen Petrus in eodem loco, cum iisdem
ministis, iisdemque inuicem occasionibus. In-
terare voluisti, Petre, & ingressu lapsus es negan-
do. Ingressus es & ad ignem inter illos medios
adstitisti, fuitque calus tuus enormior, nedum
negando, sed etiam periurando. Cur non ab illo
discedis festine palatio: eum proprio tuo dam-
no didiceris, quam infeliciter tibi successerit in
illo vel tantillo tempore morari? Hic haeres
vates tibi tum, ulterius tua progredietur perdi-
tio, in deterora rues. Musca quae excutiens ac-
cedens ad candelae flammam sibi paululum alas
excussit, si continuo illi crepimuliter, certum
est, eam omnino comburendam. Quid aliud spe-
randum tibi ganeo luxuriose, qui ingrediendo
& frequentando alterius feminae domum, cor-
ruisti, oculisque grauius offendisti, cuiusq; man-
sit quo animae tuae ruinas desitas, nec non cor-
poris, honoris, opumque naufragium, si semper
ingressus in illam cotinuaueris, nec radicem ta-
lis conuersationis adtulque rescideris? Quid ere-
dere potes pecuniarum ardore, qui in illo nego-
tio inulto lapsus es, & animum te doluisti ac so-
licitate quod te Confessarius non absoluerit, quod
facere renuerit, nisi primo effectu ipso restitui-
ses; si iugi cum usurariis illis & feneratoribus
familiaritate conuerseris? Allurge de loco tibi

tantopere nocuo, & manifesto offendiculis: illo
excede cum prodigo illo, tuam ingenuitatem in
illo perditionem. Notemus cum D. Cyrillo
salubre illud Spiritus Sancti consilium: *Ranatis, illi
recedite, exite inde*; quod illi alteri conuenit: *Exi-
te de vrbis Babylonis & saluet unusquisque ani-
mam suam*. Vltus haeret in Babylone inquit
saluare? Cupine morari in Sodomis, & non
exturi? Liberare te a flammis aeternis habita-
re in Babylonia? Desiderasne ut anima tua libera
sit a captiuitate Satae illis inhaerens occu-
ribus, per quas in illam incidisti, vitam tran-
gens in consolationibus, copiosi vlticere-
bus, & conuulsione periculosa? Graue deli-
rium. Si remedium exoptes: *Fugate de mada
Babylonis*.

Admitteat argumentum Spiritus Sancti So-
lomonis, de promptum, in quo docet nos quo
studio ac diligentia fugere debeamus a peccato,
& quomodo? *Quasi a facie colubis iuge pericu-
ta, & si accesserit ad illa, insipienter te. Dum i-
leoni, dentes eius interfuerint animo hominum,
Quasi romphaa bis acuta, omnis iniquitas, flagitium
eius non est sanitas. Fuge a peccato: quia si in-
gras id quod tibi damno est, saluamque potest
& vitam ac facultates tollere, nihil peccato sa-
luti hoc efficacius: *Dentes leonis, dentes vias, in-
terfuerint animo hominum*. Qualiter discipulus
Leo fortissimus tenerimam ouiculam, dum in
eam ferocior irruit. Nedum occisa iacet, sed in-
super discerpta, sicque contra, ut illi ure vntus
super sit or integram. O leonator impudens qui
tibi persuades quod dum tale puellam ad tuam
attracti uoluntatem: & tu lucri futuri causa
dum tale consecro es luertam inultum, de re
vindictae flagrantissime quando erodelem ouicu-
lilli vindictam; quod, sanum, bobum & uo-
crem te gaudeas: caue, & considera, quod si
hoc in corpore ita sit, peccatum tamen hoc fac-
malitiae dentibus occiderit animam tuam, vi-
tam illi adimens gratiae: & si corpus circun-
feras vitium, animam habes mortuam extra Dei
gratiam, & omnino contra, nec mirum
possit opus effecere cotam Deo acceptum vel
meritorium.*

Est, inquit, romphaa bis acuta, & acie lina-
tissima: nunc etenim trocidat animam, & post-
modum corpus, & utrumque coadunat in
esta morti fiat aeternae in ignibus desolatorum.
Gladius est, qui vulnus insigit adeo incurabile,
ut tota natura coniuncta, quamuis omnis acci-
dat potestas Angelorum & Seraphinorum, de-
lud curare nequeat, si Deus ipse sua omnipotente

na, & infinita potestate manum non adhibeat
 eius curacioni subsidiariam: *Quasi romphaea bis*
arma omnia inquitur; plaga eius non est sanitas.
 O malum rogoris! O damnum irreparabile. Fu-
 ge peccata (sic te monet Spiritus S.) peccata. Num
 polente credidero te fugere à leone, qui ad
 tantum tibi vitam auferre potest corpora-
 len, & quod te peccato tradas leone multo-
 ferociori, quod tibi vitam depræda: ut auferat
 eam: Quod idem timeas glandij, qui potest
 violente carnem, & te peccati iniectis aciei,
 quod glandius est cor tibi plaga percuciens ab
 omnibus creaturis incurabili? Quod flammam
 ardorem ignis huius quem vides, & voracius
 te tradas tartari flammis, vt in illis tota damna-
 tus adhas æternitate? Quod paupertatem in-
 gus temporalem discurrans per nudinas, nego-
 tia, contractus & mendacia.

Viperam fugies per saxa, per ignes.
 Vt aliter cecidit, & te ipsum proprijs pro-
 mouas manibus ad æternam vitam omnium
 indignitiam, eamque tantam vt nec aque gut-
 tum in æternum sis adepturus? An tibi ratio? An
 iudicium? An intellexisti? Nec dicit Salomon:
Fuge peccatum, in singulari, sed: *Fuge peccata*:
 nam omnia tibi sunt fugienda: nec enim suffi-
 ciet vno alligere, alijs si pertinax inhaeris:
 in enim ad Apollolo decretum audiuius.
Qui inquit vitam legem seruauerit, offendat au-
tem in vno, factus est omnium reus.

Ita quomodo fugiam ab eis? Sicut à vipera
 & serpente: *Quasi*, à facie colubri, fuge pec-
 cata: nam si accideris ad illa, suscipient te.
 Quomodo fugis à colubro? Manum iniectis fo-
 ramus vbi torret legebat vipera, serpens, aut co-
 lobri, momordit te: an tibi manum relinquis?
 O quam velociter illam inde proripis: si nam-
 que cum ibidem detineris, alio rursum & alio te
 molu linetabit, vt tibi vitam tandem eripiat.
 Fuge, inquit, sicut à serpente, si namque tibi
 molu hæseris. *Suscipient te*, q. d. Interprete
 modico quodam Auctore Episcopo: *involunt*
 Serpens pugnat ouiculum sibi propius acceden-
 tem, si fugi sibi non conulat, totam spiritus suis
 molu et corpore tanta vi circumplectetur ac
 mouet, vt sita immobilem, vt nec balare
 possit nec effugere querimonias.

O quam apertus declaratur illud per hoc quod
 oculis intuemur quam per hoc quod verbis vale-
 mus explicare! Inchoat alter conversationem
 suam lubricam & inhonestam, momordit illum
 propria luxuria talis puellæ domum aduentem:
 hic moram trahentem quam fortiter implicat

illum serpens hic, vt vires non habet, quibus
 se liberet, nec animum quo suum deplorat, mis-
 ser calamitatem, tuncumque desolat malum: ait
 autem: vero verius Domine, vellem, stramen
 non possum: non mihi vires suppetunt quibus
 illam manu mittam, aut à conspectu eius di-
 uellam. Alius quem auaritia pupugit, & contra-
 ctum in se ioculum, quam fortiter ab illa con-
 stringitur? Vt vires animumque non habere vi-
 deatur, vt furto ablata restituat: cæset etenim,
 per hoc sibi sanguinem de corde vitamque pari-
 ter enelli.

O Petre mi charissime, palatum hoc ingres-
 sus es: momordit te semel, & bis serpens ille: &
 hic moram trahit? Secure tibi possum prædica-
 re, quod ille te constinget, & semel ac bis cir-
 cumplectetur, quo fiet, vt prioribus negationi-
 bus tertiam addas turpiorem, in te vires non
 sentiens, quibus te intum saluumque eripis: ef-
 fectus probauit oraculum: exinde namque mo-
 dico tempore ministri alij accedentes, & cir-
 cumstantes intuentes, conspiciunt & Petrum,
 illicque dicunt: Hic cum illo erat, quando ca-
 piebant eum. Petrus autem deuo animodum tur-
 bato, ait illi cognatus Maichi: non sales hoc
 insidiari: nam: *Ego te vidi in hortis cum illo.* O-
 pioabatur Petrus arma omnia quibus præpro-
 tem suam ante ceperat, iam in se solum it ruc-
 re: vt autem periculum hoc nullo nixum fun-
 damento declinaret, solo enim timore proster-
 nebatur: *Capit anathematizare & iurare, quia*
nescio hominem istum quem dicitis. Non lat illi
 fuit simplicibus hoc asserere iuramentis, licet
 grauib & iteratis, sed insuper anathematismos
 addidit & maledictiones, q. d. faxit Deus, vt
 ignis de caelo me consumat, vt terra sinum suum
 aperiens me vicium deglutiat, Iudore me Deus
 confundat, nec hinc incolumis ercedam, si no-
 uerim quis hic homo sit, quem nec in tota vita
 mea vel semel auiderim nominari usque in præ-
 sens, dum de illo mihi loquimini. Vim hanc
 vt arbitror continet hoc verbum, quod solus
 D. Marcus, vt eiusdem Petri discipulus, ab eo
 que singulariter instructus appoluit: *Hominem*
istum quem dicitis, q. d. Est homo ille ista mihi
 nouus & incognitus, vt nec sciam talem vu-
 quam in mundo vixisse, nec vsque modo men-
 tionem de illo fieri intellexi, dum illum vos mi-
 hi nominatis. Ecce in quantam abyssum lapsus
 ille lapsus est, deorsum semper deuolutus.

V.
 Petri tri-
 na nega-
 tio.

Ioan. 19.
 26.

Marc. 34.

71.

§. 18. Negavit: Non sum: Nescio hominem istum, &c. Licet peccatum illud circumstantiis habeat diminutionem, fuit tamen in sua specie, & in multiplicatione gravissimum: nam ad trium ancillarum inquisitionem, tertio negavit.

43 **N**onnulli fuerunt, teste D. Hieronymo, qui sentiebant se D. Petrum honorare, dicendo, quod non peccaverit, & verissimum fuisse quod dixit, & iuravit quod hominē istum non noverat: *Non novis hominem*: dicitur etenim, illum de cognitione intellexisse perfecta, & comprehensiva, nam illa nec ipsi Angeli Deum cognoscunt, iuxta ipsiusmet testimonium: *Nemo novit filium, nisi Pater*, vel quod intellexerit hominem putum, quem ego confessus sum verum esse Deum, declaratio haec ea est, quam D. Hieron. ut scripsit exhibet, & D. Augustinus ut favorem reputat persequitur, danteque ambo rationem, quae D. Thomae perplacet, quod scilicet Christum arguant ut invidiam, & ut D. Petrum excusent à mendacio, illud in verbis admittunt Saluatoris. Audire D. Hieronymum: *Scio quosdam pro asserente erga Apostolum locum hunc ita interpretatos, ut dicerent Petrum non negasse Deum, sed hominem, & esse sensum. Nescio hominē, quia scio Deum: Quam hoc frivolum sit prudens lector intelligat. sic descendunt Apostolum ut Deum mendaciter eum faciant. Si enim iste non negavit, ergo mentitur, si Dominus qui dixerat: *Amē tibi, quia in hac nocte, antequam galus cantet, ter me negabis, Corne quid dicat: Me negabis non hominem*. Loquatur modo D. Ambrosius. *Quidam favore perverso verum excusare nituntur &c. q. d. sed quid multū moror cum ipse Dominus abstulerit omnes humanae argumentationis ambages, dicens: donec ter me neges: Non excusatus Christum cum defendimus Petrum. Est autem hoc ita verum, ut quamvis D. Ambrosius illam indicaverit interpretationem, quam D. Hieron. retulit, ipse tamen se declarat, asserens quod Petrus realiter Christum negaverit, & per consequens, graviter erraverit. Lectu dignus est discursus, quem hic S. Doctor, componit, verbis quidem amplum, sed doctrinā latiore: & primò ingenij sui manifestat acumen quasi vellet D. Pet. aliquatenus excusare, omnes eius negationes in partem interpretatus favorabiliosum. Porro postmodum determinavit dicens: *Sed non excusamus Petrum, quē Dominus ipse non excusavit*. Quia de Christo confessio non fieri debet cum lacris & indumentis,**

sed clarè & distinctè: *Non enim satis est in lacrimis responso confitentis lacrimas, sed aperta confessio*. Et attende, inquit, quod amare facimus suum deum, ut veritatem. Si nulla intervenisset culpa, qua de culpa plangeret: *Quare stetit, nisi quia culpa obrepserat*. Et hunc scilicet in diversis locis protulimus. *procurum, noveris quodā esse quae illud extenuat: etenim par est ut illa in honorem decuque sancti nostri Pontificis expendamus. Primo: extenuationem habet aliquam (ait Doctor Angelicus) quod cum Magistro suo contendit: nam de contentione illo & cum iuramento affirmante, quod eum vel tertio illa nocte esset negaturus, propositi sui tenax Petrus hoc nequaquam firmum asseveravit, etenim crederet D. Petrus hoc quod Dominus aiebat, absolutam non esse sententiam, sed comminatoriam, tales enim esse solent sententiae minaturum Dei, licet saepius repetant, & reitutando confirmata: talis etenim fuit illa quae protulit Ionas ex Dei nomine contra Ninivitas. Adhuc quadraginta dies & Ninive subvertetur, imo & ipse Ionas, quamvis videretur loqui Deum, totali constans resolutione, illam ut talem ab inotio semper intellexit: & haec ratio fuit, ut ipse declararet, cuius gratia intellexit illam prima veritatem sententiam, sibi persuadens, eam esse tantummodo comminatoriam, & quod si Ninive ad meliora revertentur proposita, Deus eam revocaret, ipse vero ut in postea, mendaciter haberetur, Ita credidit D. Petrus ut credo D. Thomae, quod illa verba, Dominus minus quamvis sapienter, quae forent intelligenda, quod nisi Petrus tantē sibi prospiceret, cum esset negaturus, ipse verò de se fidebat, quod prudenter se in hoc negotio haberet. Secundo: licet veritas confessionum sit, quod Petrus Christum realiter negaverit, tamen hoc ore tantum fecerit, & nequaquam corde: vnde, sicut certum est quod peccator mortaliter, exterius Christum abnegavit, loquendo, indubia est illa D. Pauli propositio: *Corde scilicet, sed non ad substantiam, autem confessio sit ad substantiam*, quia quoque ut certum credimus, quod nec fides perdidit, nec fuerit haereticus: *Deum quem credidit, da tenent* (crede D. Gregorio), voce negavit, tamen que in hac materia peccatum eius tunc tantum malitiae, quatuor coram Deo minoris est condensationis os quam cor: ut ibidem probat verbum S. Doctor: & de similibus peccatis & peccatoribus dixit D. Ambrosius, quod illis Deus facile remittat: etenim de illis intelligit potest illud propheta: *Non abiecit eos toto corde*, quia nec fuit, licet illi peccatores peccant: *Ex toto corde*.*

circa considero quod D. Ambrosius, ibidem expen-
 dit, multam sollicitudinem nonnullorum, qui tempore
 synagoga negabant Christum ore tantum, &
 Petrus in hac occasione: quamvis enim Satana
 aliquantulum exaltauerit, audiens illorum &
 hanc negationem, tamen tam parum his illi fa-
 uendum est, ac Deo confessionibus quorun-
 dam, quia ore tantum fiabant, & non cor-
 de, frustraneas uaniloque habebat: & ita aliquo
 modo dicere poterat de Petro, quod Deus de il-
 la. Populus hic labijs meis honorat, cor autem
 meum longe est a me. Et per hoc intelligebat,
 quod tantillo tempore duraret illa negationes
 contra Deum, sicut Deus cognoscebat, duratu-
 ras aliorum confessiones in nominis sui laudem
 profanas. Cognoscebat diabolus, quod sicut non
 sedebat ex corde, illud peccatum esset qua-
 si peregrinus, qui fixam non habet sedem, ut
 dicit D. Basil de peccato David: quod illud
 appropinquat Nathan Propheta descripsit sub sym-
 bolo peregrini, & quodque illud cito demit-
 tetur.
 Tertio: quomodo peccatum fuerit, non ta-
 men male, ueni iniquitatis & subita pas-
 sionis: etiam resoluunt D. Aug. a. illa peccata
 essent minima & tanto magis, quanto fuerit
 passio vehementior: de quo subtiliter egit Do-
 ctor noster Angelicus in Praeertim quando pas-
 sio est timoris: sicut enim ipse probat e. quando
 timore est, turbat intellectum, & qua abfor-
 bet redditque stupidum, inopem consilij & ra-
 tionis: & sicut dixit Cicero ad (quem citat) ali-
 quando subiecit iudicium: *Mentem a loco suo
 remouit. Tam grauis enim perturbatio concussit
 ita D. Ambrosius e. ut uox ausculti interrogatio-
 nis perierit.*
 His & alijs perpendis rationibus nonnulli SS.
 ita petri peccatum extenuant, ut de illo quasi de
 tenuissimo loquantur. Ita dixit D. Leo Pontifex
 maximum fuisse turbationem quandam constantia,
 sicem Petrum alloquitur: *Uidit in te Dominus
 non solum peccatum, non dilectionem aduersam, sed
 constantiam fuisse turbatum.* Auct. D. Bern. di-
 cit: *Non fuit in Petro charitas extincta, sed so-
 lita: cum enim hic Doctor ita familiarem sibi
 haberet, S. Scripturae phrasim, illa uideatur usus
 fuisse, quia illa Iohannis exprimens Holofernis
 charitatem in Petro ex nimio timore illi ualde
 contracta fuisse quasi somno sopitam grauisimo-
 do. Ita per hoc quod aiunt uiri illi SS. (ait D. Thom.*

solitam illis deferens reuerentiam) ne intellere-
 ris uoluisse dicere, quod D. Petrus Dei gratiam
 non amiserit, & charitatem, eiusque amorem:
 etenim quodsiquidem peccatum eius mortale
 fuerit, necessarium dicendum, quod utrumque per-
 diderit, & ut dixit D. Aug. Vtique Petrus, si ne-
 gasset Christo huius: ret, utique perierit. Hoc tan-
 tum indicant (interprete D. Tho.) quod gratiam
 ex malitia non perdidit, nec per actus contra-
 rios oppositos directi charitati, sed per solam
 negationem exteriorem, ad quam eum grauis ir-
 rucens timor induxit. Omnia haec quae Petri cul-
 pam alienant & diminuunt, ad eius honorem
 sunt laudemque consideranda. Porro & istum,
 equidem est & illa perpendere quae manifestant
 & aperiant eiusdem peccati grauitatem, ad diu-
 nae gratiae commendationem. In laudem gloriae
 gratiae Dei, quae tam efficaciter operatur in eo
 in quo uult, quomodo & quando, uult & ad uili-
 tatem nostram ob rationes ante relatas: ex qui-
 bus eius contigit Deo permittente negatio: id-
 circo omnes quatuor Euangelistae (ut sentit D. Chry-
 Chrysol.) ita singillatim illam enarrant cunctis xpostr.
 suis descriptam aggrauantibus circumstantijs, *Item. 82.
 non ut illum intercedere fugissent, sed nos salu-
 ter instruant: Omnes Euangelistae in hoc descri-
 bendo concordauerunt, non ut discipulum accusarent,
 sed ut nos erudirent.*
 Eadem praemissa reuerentia, concludit D. Aug. D. Avo-
 rationes, quas proposuit expendens culpae Petri *Serm. 124.
 grauitatem: Haec non iustum culpando sed peccato a. temp-
 res ad spem erigendo protulimus.* Insuper notat T. 10.
 D. Chrysolto a nemine magis huius criminis *ho. cit.
 enormitatem, quam ab ipso Petro fuisse declara-
 tam: quia qui illud inter alios Euangelistas di-
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000*

Matth. 9. quo fuisse diximus dum de peccato Magdalene ageremus. Eodem cultu quem SS. defertur, fuzdet aequitatis expectamus cum ipsis Sanctis ipsam D. Petri negationem D. Berni. quamvis aliquoties illum excolet, potio de industria illud trutinans, sentit grande fuisse peccatum, tamque magnum, ut forte nullum sit illo turpius. Peccant peccatum grande Petrus Apostolus, & fortassis quo grandius nullum est. D. Chrysol. non addit hoc: Fortasse, sed absolute dicit tantum fuisse, ut ex specie sua nullum sit aliud enor- mius, sed nec huic aequale. fuit etenim, (ipso iudice) negatio Dei, quae tale peccatum est, ut Ioh exaggerans peccati curisdam in quod inue- hebatur, gravitatem, tandem dicat concludens, fuisse quasi quandam Dei negationem *Est iniqui-*

Iob 31 28. *ita maxima & negatio contra Deum altissimum.* Et Apostolus Paulus eodem modo ut peccati alterius declararet gravitatem, sic ait: *Eidem neganti. Cuiuslibet Petri casu* (sic indicat D. Chry- sol.) *nam nullum negationis par malum.*

Huic adde quod cum sit tam execrabile pec- catum, non hoc semel tantum commiserit, nec bis, sed tertio repetierit. Aliqui censuerunt, quod pluries quam tertio negaverit, & inspiciendo tex- tum inveniunt cum novies Christum abierat. Noster Caietanus conferens textum SS. Evan- gelistarum, colligit septem negationes, quarum tres primae fuerunt ad instantiam feminae: reliquae quatuor ad virotrum inquisitionem. Quia D. Matth. & D. Marc. praeter ostentiam, quam ponit D. Ioannes ad ingressum domus Pontificis, ad cuius interrogationem in primam lapsus est D. Petrus negationem (cuius illi non meminuerunt, & ideo illam scripsit D. Ioan- nes, more suo quo cetera scripsit ab alijs Evan- gelistis omissa) alias duas introducunt puellas in palatio Pontificis: cum enim D. Petrus illud intrasset, & iam in atrio rchderet, unaquaeq; sin- gillatim accessit, & cuilibet respondit Christum negando: *Petrus sedebat foris in atrio, & accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu cum Iesu Gali- leo, eras, at ille negavit eam omnibus: & secun- da autem illo ianuem, vixit eum alia ancilla. Et ait hiis, qui erant ibi. Et hic erat cum Iesu Naz- areno: & iterum negavit eam iuramento. Rabies vos invadat, maledictae, quid vobis ita nunc pedes prurunt, ut toties per atrium pyroagae discurratis inter tot ministros, nunc illae, nunc istae, & hunc miserum senem toties interpelle- tis? An non vobis melius cessisset, si in hac tur- baturum occasione, vbi tot viri discurrunt, vos in partem secederetis, & intus conclusae remaneretis?*

Non hoc mireris, respondet D. Ambrosius, namque choream modo dicit, Christo adit, & certiora esse mulierem, & tam ipsam esse qui praefidia occupavit fortiora. Per illam profuturam Adam, & in ipso totum genus humanum. In illam vites Samsonis enaruasit: per illam, cen- tit illum, qui cum locubus luit quasi cum ag- nis, veloque praefocavit, Davidem intelligit. Petrum inuenerit, cui Christus petra: nomen imposuit ob insuperabilem fortitudinem, cui praeterea ceteris: cum muliere festinus accessit illum eversus non semel, sed bis, sed tertio. Earum opera usus est, inquit D. Hieron. ad Iu- deum Christi labefactandam, ita ut omnes heretice, quas in Ecclesia seminavit, mulierum aucto- ritate commoverit, ut inductione idem constant singulari, de quibus alijs egimus: etenim cog- noscit medium evertendae fidei magis cog- gentum, esse mulieres, unde illas alioquin, ut vi- rum everteret tanta sapientia & gloria confu- tum quanta fuit Salomon: & modo illis cen- tur. Petri fidem evertit, fueruntque ita ad rem compositae, ut si cum illis fidem non valuerit eius anima deperdati, abstulit tamen ab eis lingua fidei confessionem, qua Christum evertit. Porro quoad fuerunt illae inuenerit & vi- hiores, tanto claris labentis Petri conitae vbi- mitas. Quod muliercula eius siangeret conitae- tram vincto verbo, malum foret, verum alioqui poterat hic adduci circumstantia particularis sed quod alteri collocus idem committat ha- gitium, & in tertiam incidens casu ruat mite- rando: quia cum duabus prioribus simpliciter negasset, tertiae superaddito iuramento constitu- vit: *Et iterum negavit eam iuramento.* O qua- ta haec mentis infirmitas! Heu quanta confu- sio: iam o Petre, si quid noui, te potes modo victum aillmare, quandoquidem ad tertium prolapsus sis sed de negationem: haec etenim dicitur esse victoria. Itaque iuxta praedicta, non illae negationes priores ad instantiam conver- runt trium ancillarum.

Etiam indicant Evangelistae alias quatuor ne- gationes, quae priores subsequuntur: sunt ad instan- tiam virotrum: etenim cum Petrus igitur adhaerere sciscitatur vnus ab illo, & negavit, & postmo- dum plures ex praesentibus qui supererectum idem ab illo inquirunt, & negavit: & tandem vnus ex illis cognatus Malchi vehementer pesti- sic illum, tanquam oculus tellis locutus, & haec tunc vltima fuit negatio cum execratione- bus & maledictionibus. Quamvis ita haec esse videantur,

Mat. 26. 69. Marc. 14. 66.

Mat. 26. 69. Marc. 14. 66.

videntur, opinio tamen Sanctorum habet, tres tantummodo fuisse negationes: Sic concludit D. Augustinus & tot fuerunt, quor Christus illi respondit, dicendo: *Ter me negabis*, correpondentes tribus illis vicibus, quibus promissit, se Christum nemquam negaturum. Et optime dicitur, tres solummodo fuisse, quoad videtur, quibus illum negavit quia illæ tantum fuerunt tres singulares, liquidem in qualibet earum plures negaverit, modo illi, modo alteri respondent accedenti, iuxta quod in singulis illi obiectant, aut replicabant, aut tunc se coniungebat in illa occasione percunctantes. Itaque tertio et ultimum illum negavit, verum singulis vicibus plures negavit.

§. 19. Negavit eum iuramento, &c. Cœpit anathematizare, & iurare, &c. *Negavit in primis & execrationibus aggravavit, ex quo Christus eandem penam petiit, quam Job de suo Traxit, potuit que de illo, sicut de Cyro, conqueri.*

¶ Negavit etiam huius criminis enormitas, quod ille sicut, sicut fuerunt, negationes eum quodam apponendo: prima namque fuit cum singulis negatione, dicendo. *Non sum*. Secunda cum paulo gramor: etenim illi peritium adiunxit, negando eum iuramento? *Negavit cum iuramento: peccatum gravissimum, & male notari potest tertiam fecit, multa superaddens illi iuramenta execratoria, anathematizationes, sibi male imprecatus, ut ante diximus, & hæc aperte loquitur Evangelista fuisse plurima, verbo vltus, Cœpit: Cœpit anathematizare, & iurare: quo utitur Evangelista aliquem actum declaratum, qui habet eum multa frequentia, abundantia & perseverantia. Ita refert D. Math. quod Christus laudes D. Ioannis Baptiste celebrans: Cœpit declaratoris qua lacrymarum vberitate Christus declaratoris quæ irrogavit, sic ait: *Lacrymis cepit vigare pedes eius*. Quinto & de ipso Petro in hac occasione, ad declarandum quantum severit perseverantia, dicit D. Maro: Cœpit sere q. d. Cœpit, verumtamen non eam cito lacrymis modum impoluit: quod est quasi Petrus in hac occasione describere velut horologium in quo rotæ distillantur, vi horas indicet inordinate; nec distat, quamdiu fons venoluitur, vel pondera ad eorum accedunt: & credere possumus: quia Hieron. Baptiste la Naza, Tom. II.*

tantus Petrus timor inuasit ex eo quod illi cognatus Malchi sua replica testatur est qui se velu oculatorem profetiebat testem: *Nonne ego te vidi in horto cum illo?* ut iudicaret Petrus, quantum huic piece satisfaceret obedienti, illique fidem adhiberet, quod congeries requireret (a) Van maledictionum & iuramentorum.

Secundum hæc opinatur D. Chrylost. quod si quidem Christus tantum dixerit, quod illum negavit, sed quod postmodum multiplicaverit negationes, calque tacitas, ut velut sine numero, illas referre omittat Evangelista, tantum eorum describens principium: *Cœpit anathematizare & iurare, &c.* Tu iudica, num grande fuerit hoc peccatum. Huius adde patrum hoc esse post tot tantisque obligationes, post toties repetita promissa, post adeo singularem perurbationem, & præsertim cum ipsam Christi personam ignominia commaculet, quæ ita sola remaneret, ut nec esset qui pro illo defensor responderet, & in tali persona, qualem esse novimus Petrum: etenim propter illas circumstantias hoc vnum præ ceteris Christus in passione tulit ægerimè, sicutque illi tanto dolenti, quanto vel aliquis cruciatus.

Nihil alicui cruciatum adfert accubiosem, quam eum per hoc torqueret, quod erat illi summo petere volupe, atque in eum retorquere illud quod in maximum eius tendebat fauorem, nempe quod est ipsum proprio gladio iugularet. Sibi Christus in amicos associavit Apostolos, & me inter illos D. Pet. elegit in totius collegij sui Præsidentem, quo Christus se recreare videbatur, etatque ille in quo paulo ante signa non vulgaris favoris notauerat & amicitia. Quod igitur ille ipse sit, qui illum abnegando quasi omota suo sigilla confirmet & approbet, quæcumque in eum inimici & obierunt & moluntur: inpropatulo est, hoc Christum dolori pœnæque fuisse vel maximæ. Notandum venit decretum Regis Cyri, hic etenim ille fuit, quem Deus populi sui liberatorem, templi sui ædificatorem vel reedificatorem elegerat. Facultatem concessit hic Iudeis, ut si vellent revertentur in Hierusalem civitatem templumque denuo reparaturi. Egressi sunt de Babylonia, reversi in Hierusalem, manumque adiecerunt dedicationi: Confestim illis se nonnulli acriter opposuerunt, ne ulterius in opere progredirentur, cessaretque ædificatio. Ad Regem res de-

(a) Van in fin de iuramen- egi. Hom. 82. in Matthe.

IT. Quid homi- nem maxi- ter. Quod igitur suo sigilla confirmet & approbet, quæcumque in eum inimici & obierunt & moluntur: inpropatulo est, hoc Christum dolori pœnæque fuisse vel maximæ. Notandum venit decretum Regis Cyri, hic etenim ille fuit, quem Deus populi sui liberatorem, templi sui ædificatorem vel reedificatorem elegerat. Facultatem concessit hic Iudeis, ut si vellent revertentur in Hierusalem civitatem templumque denuo reparaturi. Egressi sunt de Babylonia, reversi in Hierusalem, manumque adiecerunt dedicationi: Confestim illis se nonnulli acriter opposuerunt, ne ulterius in opere progredirentur, cessaretque ædificatio. Ad Regem res de-

lata est ab accusatoribus, objicientibus: ab ijs edificari Hierusalem ea intentione, vt contra Cyrum Regem seditionis propugnaculum exstruerent. Cyrus nedum illis aures non prestavit benevolas, sed iteratis ijsque benignis lictetis suis pracepit ministris vltra finium commorantibus, vt nedum illis non forent obstantibus, sed insuper huic operi insudantes streitruuè adiuuarent: qui vero illis se præsumeret aduersarium opponere, seuerè castigaretur: *A me ergo positum est decretum vt omnis homo qui hanc mutauerit insensum, tollat vt lignum de domo eius, & erigatur, & configatur in eo, domus autem eius publicetur.* Quod Septuaginta legunt: *Domus eius vniatur.* Tollatur lignum de domo eius, quid amplius ergo lignum habet de domo eius, quam de alterius cuiuscumque domo, vt talis in eo suspendatur? ad acerbius tormentum, lignum domum eius fulciens, in qua ipse quiesceret, & regetur ac contra iniurias aquarum, solis, frigoris & caloris protegeretur: ipsum sit pœnæ eius instrumentum & in eo, atque per illud honor eius vitæque pariat: hæc enim omnia doloris eius grauis multo sunt incrementum. Idem sit iudicium de Christo in negatione D. Petri: hæc etenim non mediocriter passionis eius dolores pœnalique exacerbauit.

IV. Suas Iob pœnas commemorans, postquam dolores suos expendit, quos sensu grauiores ex eo quod videret illos in quos plura contulerat beneficia, regum sibi vertere tribulationibus monstrat. attrito, subiecit hoc eum torquere singulariter, quo intimi sui consiliarij & amici dolum illi ostenderent & eorum præcipuus in eum factiosus insurgeret. *Abominati sunt me quondam consiliarij mei, & quem maxime diligebam, auersatus est me.* Iob Rex imperabat, multoque beneficij cumulauit, at tamen in singulari nonnullos, quos sibi conscripserat in fidelissimos consiliarios, quibus negotia magis seria & principaliora regni sui communiabat. Inter illos seruiebat ipsi quidam Præses, quem præteritis auctoritate promouerat, & fauore dignatus fuerat eminentiori. suum illis erga ipsum affectum testatus: porro tulit hoc per moleste quod ab eis desereretur, in quos beneficia contulerat adeo singularia: sed multo sensu hoc grauius, quod consiliarij sui eum abominarentur: porro acerbius in summo gradu hoc illi fuit, vt vidit Præsidem illum sibi factum aduersarium, & deposita omni reuerentia in faciem sibi peruicacem obstitere. Merito do-

lenter hoc passus est Iob, ac vero maiori modo ratione Christus hoc sic accepit, quare præcurrit figuram figuratam, vniuersæ publicæ. Dominus hic multis exitit beneficus: enim quibusdam oculos tribuit, alijs linguam, his gressum, illis cibum, nonnullis vitam, particulariter singulares elegit personas sui consiliarios, scilicet Apostolos: *Elegit autem et ipsi, quos Apostolos nominatis:* quibus in particulari & secreto regni sui negotia communiavit: *Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, quæ scripta sunt in prophetis, quæ omnia nunc reuelauit: Vos dixi omnes: quia omnia hæc cumque auditis à matre meo, nota facti vobis.* Inter illos vnus erat, quem Præsidem designauit, nempe Petrus, cui fauores domique cœlestis ampliora, nomen illi imponens Petri, suum dignens vicarium, & regnoque Præsidem, cuius ante curam collegij sui commendauerat. *Castro ma fratres tuos.* Idoligit vehementer sospensio le Iob, quod aduersitatem suam inuenerat pelagus, omnes illi qui digniora ab ipso receperant beneficia, eo relicto fugam arripuerant rades: quandoquidem nullus esset qui proderet in eius responderet exonerationem, in eadum faciem suam conuerteret, nisi vt ipsum actum ignominia. Porro in particulari operibus vitæ depoluit, ridens hos suos consiliarios eo tempore quo capiebatur eo relicto in fugam se propienses inhonestam, eumque vt mortem eam execratos: singuli namque sibi portuadebant, quod illi propinquum esse, propriam esse sibi conciliare damnationem. Ceterum pœna sui diditior, quod concilij sui Præses ita se illi aduerat aduersarium, vt iuraret, peruraret, excurreret, & detestaretur quod eum non videret, faciem suam vertit, & se felicem autumat, si persuadere possit, quod hoc credant, quod eum non agnosceret, nec in vita sua vel semel videret. *Quem maxime diligebam, auersatus est me.* O Petre, quod prior illum tu condemnes, quam iniqui illi rades, & facitegi Pontifices: eum per hoc rades, eum talem esse, vt tibi repotes dedecus illum cognoscere. Non tibi excidit parua illa qua Magister tuus vtebatur, imo ab hinc paucis diebus propones parabolam de Virginitas, & lan protulit, declaraturus, quam grauius eam detestaretur, haberetque vt inimicas, non enim aliud de illis dixit, quam tu modo de ipsi: *Quo dico vobis nescio vos.* Deinde dicentem eum adu dicit quod pessimis sibi inimicis, quorum opera perpetua fuerunt iniquitates, nihil aliud in

sententiam pro illis iustam condemnationis ex-
tenua dicitur sit, quā: Numquam novi vos. Si
tu Petre hoc illum modo tractas, quid de cetero
admiramur? Vt sapo dimittis & extenuas
id quod crudelis in illum molitor inimici,
quandoquidem tu, qui tantum te extulisti, &
amicum eius esse gloriaris fuisse, tantā illum
profundius iniuria, ut uinam tuam esse cenfas,
quod amicos illius sis, nec hoc solum, sed illum
vel hominem tenes agnoscas.

Sic per fasce David, quando visissimus ille
saura Semel ipsi subditus, quiterem illi adiecit,
certam & lapides, insuper & grauilimis ac non
tolerandis in eum conuictijs debaccharetur, quod
rationem aliquam haberet quā se solaretur, con-
solerem quod proprius, & dilectus sibi filius
Abission ipse eduxit, qui procerior illi debam
negaret obedientiam, unde sic Abissai alloquitur:
Eae filius meus qui egressus est de uero meo, qua-
re autem meum: quoniam magis unice hic filius
Lemait Dimittit eum ut maledicat. Quid ais o
Petre factissime quod illum minime cogno-
scas? Non noui illum nescio illum? An non vi-
des quod cor illi transfodias? Quam grauitet
Deus excanduit in Regem Cyrum ob aliud ver-
bum quod dixit sicut hoc? Loquitur de ipso in
sentia historiali ita distincte per Isaiam, ut D.
Hieron, Italiam interpretetur hoc ipsum de
illo non interpretari. Repleuerat Deus Regem
Cyrum non vulgaribus beneficijs, ut illo sic uo-
catus existente, ut nec adhuc natus esset, iam pro-
prio suo ore nomen illi deputauerit quo natus
uocaretur, nempe Cyrus, ob rationes quas modo
non vacat explicare. Illum apprehendit manu
sua, demonstrans quod eum sibi adsciret in a-
micum, & uellet eum eo coniunctissimā copu-
lari amicitia: nomen illi dedit Vicarij sui, eum
uocans Christum suum, pedibus eius totum sub-
stravit orbem, eum efficiens non solum vulgati-
bus luminibus, sed etiam omnibus Principibus
terrae superiorem. Potestatem concessit illi poritas
conuictum, & fortaliorum aperiendi, licet areas:
uelletque heredes confringendi: eius manibus
suum impoluit thesauros, quotquot habebat ab-
sconditos: sua illi secreta manifestauit maxime
profunda: tradidit illi quidquid optare posset, ut
periclitē gratieque responderet suprema sua & e-
meritissima maiestate, ad quam illum benignus
euectus. Hoc indicauit unico verbo quod ad-
tenuit post multa alia quae praeuideret: Actia-
as ut q. d. praeuicium te omnibus necessarijs
ut ad manum paratus esses ad quamlibet occasio-
nem, ut dixit ad bella praecinctus. Legunt Septua-

genta: *Confortauit* te. Paulo post quando Deus
de Cyro maiora sperabat obsequia, ecce prodit
Gethis ingrator, & ultra modum inhumanus
de illo effudit, se Deum minime cognoscere. Ita
grauiet in anima Deus hoc accepit (si sic fieri li-
ceat) ut ratem aduocet Isaiam ut hoc illi oneris
imponat, praecipiatque, ut beneficia haec illi à
Deo collata conferat, eum ingratitude eius
multa, qua tantis respondit beneficijs, quatenus
constet omnibus qualiter haec illis conueniat,
atque ex illorum magnitudine, grauitatem tan-
tae redarguat ingratitude: *Hae dicit Dominus
Christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram. Ego
auis te ibo & gloriosus terra humiliabo. Principes
maxime nobiliores: cuius posteram pedibus hu-
miliatos. Tortis areae conuictam. & uellet ser-
uos confringam. & dabo tibi thesauros abscondi-
tos. & areas secretorum &c. & uocasi te nomi-
ne tuo. & non cognouisti me? Hoccine fieri potest?*

Sed meo quidem iudicio, Petre te Christus in
suum modo uocat tribunal, easdemque tibi pro-
ponit rationes, & querelas adeo fundatas obicit
in faciem. Apprehendit te manu potentiae suae,
& de paupere piscatore ad statum promouit al-
tiorum Apostolatus, quo te principem trauit
uictus: *Et non cognouisti me?* Hoc Petri nomen
tibi imposuit, dixitque tibi: *Sionis tu uocaberis
Cephas*, iam per hoc signans te ut lapidem fun-
damentalem suae Ecclesiae: *Et non cognouisti me?*
Ipse tibi declarauit & insigniora sua atque pro-
fundiora communicauit secreta, quae nec com-
prehendere quidem poterant in sua natura ipsi
Scrapij oculis fidei tuae reuelans naturam
suam diuinam in humana: *Et non cognouisti me?*
Thesaurus suos asseruauit inuitos, ut uellets om-
nes manibus distribuatur: *Et non cognouisti
me?* O Petre, iam multum tibi timeo, & si quid
noti, Deum audio contra te iustissimas illas
proponentem querimonias, quas obicit olim
populo suo sed diffrago, ob quas illi conclusum
erat tunc temporis eum procius delere, eundem
illum spolians beneficijs usque suae concessis,
locum cedens inimicis, quatenus illum capti-
uum raperent in Babyloniam.

Contra eos vehementer expululat per uatem
Hieremiam, praedictique non leuem de illis se-
sumptorum uindictam: *Numquid in gente salu non
uolueris anima mea: Adelle inimici, adelle A-
scendite in uos eius. & dissipate &c. Ansero propa-
gines eius. Quae uero tanta Domine, ratio com-
tionis? Prauaricatione enim prauaricata est in me
domus Israel. & domus Iuda, ait Dominus. Horti Eda-
nimis me pro uocauit iniquitate. Quenam ignur
Domine*

VIII.
Nec mi-
nor fuit
illa Petri;

Hierem. q.
9. 12.

Domine mi, potest esse malitia, quam tam magnam aestimas: *Negauerunt Dominum, & dixerunt: non est ipse.* An grauior dari potest populi alicuius iniquitas, quam post tot recepta beneficia, conglutinaque dona quibus eum praecurrit, dicere, quod me minime cognoscat: Illum de seruitute eduxi Aegyptiaca libertatem, pane coeli & Angelorum cibo alui ipsum, terram tradidi qua nulla est in mundo fertilior: nam ob eius abundantiam fluere dicitur lacte & melle, congregari in illo depositum quoddam & conuulsum donorum meo tum ac misericordiarum, & post haec adhuc audiam ex ore eius, quod me non cognoscat? Meum reuolue Petre mi sanctissime, utrum tu minus deliqueris, vel an in negatione eum praecurritis, etenim ut sentio de te dicere potest quod de quadam muliere cuius ingrata scelera tanta fuerunt, eoque progressa sunt, ut aliquo modo illis iustificaret maiora, quae commiserat illa: *Quas fama notauerat omnium impudicissimas: Viresca eas sceleribus tuis, & iustissimis seruitutibus tuis in omnibus abominantibus tuis & sceleribus tuis.*

Ezech. 16. 51.

§. 20. *Contristauerunt Christum haec negationes: Vigine ad mortem & videtur de Petro iurari potuisse, quod Daniel de Rege Nabuchodonosor.*

41

Fuit in dubio peccatum hoc graue, & ex turpioribus offensis atque iniurijs Christo Domino nostro in passione sua iniectis, quo, videtur Petrus primo Christum condemnasse, quia ipsi Iudices, quandoquidem suis negationibus denotabat Christum talem esse virum, ut sibi infamia duceret, & incommode non tantum esse discipulum eius, sed etiam ipsum vel agnosceret. Vnum inter cetera censeo Spiritus. S. esse peccatum acerbus amici cuiusdam, qui in conspectu tuo mille tibi offert obsequia, tuumque extollit agendi modum, actiones & vitam: tuas buccinat rationes, ipsaque affirmat esse ipsam sapientiam, & cuncta mirabilia esse praedicat quae vel agis, vel loqueris, quasi ceteris eminentiora: sed paulo post oblata occasione, qua sperabas eum habere te tui protectorem, te negat, tuam reprobat personam, vitam tuam nigro damnat calculo, dictaque tua fallax aspernit. Audiamus de hoc Salomonem: *In conspectu oculorum tuorum conuenientis os suum, & super sermones tuos admirabitur, nauissimè autem peruerit os suum, & in verbu tui dabit scandala.*

Ezech. 27. 26.

lum. Multa mihi, inquit sapiens, videtur mala, multa reprobis, multaque exhorresco, sed nullum mihi videtur comparandum tantae proditoris, quantum esse hanc arbitror. Nec hoc mirum est, inquit, me hoc excrari & detestari: quia etiam illum Dominus singulari profectore odio, qui tale quid ardentiter. *Malitia tua non equat ei, & Dominus odit illum.*

In amicitia funclatur tota hominum inter se confidentia. Quod ille te negge, qui te non cognouit: non mireris: quod ille te neggeat, siue ob promissa tibi ab eo facta, per verba tibi iurata, atque inter tuos capitales inimicos sit ille, qui manifestius declarat non posse te, quis hoc ferat patienter? His feruit occurrentibus consans veraque amicitia. Sic habet Salomone: *Eudem possit eum amicus in paupertate illum, ut & in bonis illius laetetur. In temporibus tribulationis illum permanet infidelis, ut & in virtute illum coheres sit.* Infidelis ea cunctis amicitia quae tempore tantum accurrit abundantia, & gloria: fidelis autem in die calamitatis & inopia cognoscitur. Non hoc ita extollo, tribuendo, quod Christum in monte Thabor confessus fueris, quando tibi gortas aliquae commendas propinquit ineffabilis tua gloria: cor-pum, tunc non arripisti ab illo efflagrant, ut de perpetua tibi concederet huius gloriae fructum: quia ad eiusdem gloriae illius ac maiorem possessionem, tibi necessarium est, ut tua fidelis constantique prius probeat amicitia: & tunc quae video, nisi fallax praedictum esse possim eum non fidelem, sed esse infidelem, quandoquidem quantum illum commendasti, praedicasti de confessus es tantum conspicies eum gloriae magnitudine, tantum illum nunc abibites tormentis carceris poenaeque examinatum.

Ve angustor Petre sanctissime, illa tua amicitia infidelis est, & quam Spiritus Sanctus vitalem vocat: parua etenim eius in hoc probatur subsistentia, quod tempore se subducit aduersitatis: *Est amicum seruum mensa, & non permanet in die necessitatis.* Huic ego, inquit Salomon, studeo quam plurimum, ut tanto verius amicitiam meum constet, & diligentius illi subueam, nec non pro illo seruentius respiciam, quam videro illum grauioribus afflictum aduersitatibus poenaeque agonizantem: & si quando ea de causa me malum aliquod apprehenderit, hoc mihi gloriam aestimabo eminentiorem, amici fidelissimi gratia pati tribulationes. *Amicum saluare non confundat, a facie illius non ue abscindam, & si serua quibus exciderit per illa sustinet. Quis est*

I. Vera & falsa amicitia.

hoc amicitia laude dignior, tanto est ea repre-
 hendibilior quae in hoc delinquit, & talem vitam
 esse o Petre liquido confirmatur. Heu quanta
 supplicium tuum contumelia proficindis, nota-
 re ipsam.

Lam à mille annis cepit doloris huius signa
 manifestare ore plasmis. Regijs: vi enim pro-
 bat D. Augustinus in eius persona composuit
 plasmum illum in quo proponitur quasi in statu
 praecorum, agouitarum & pressurarum, quibus
 cum modo conspicimus praegravatum: nam id-
 eorum hinc plasmum praescribit, interprete D. Au-
 gustino titulum: *Oratio Inopis, cum augetur,*
Et in capitulo Damiani effudit precem suam. O-
 ratio praecipua quando mortalibus pressus angu-
 stis Partu dolores tuos penamque proponit acrio-
 riorum. Et quamam precor, ille? *Tota die ex-
 pectabam mihi inimici mei, & qui laudabant*
me, aduersum me iurabant. Quo contigit hoc
 tempore: Manifeste hoc certius explicat Eu-
 thymius in hac occasione, quae Dominus noster
 in anno captiuus desinere summi Pontificis
 Capite. Hic eorum inimici eius capitales in
 concilio congregati contumelias illum, alapis
 percuti, blasphemias, opprobriis, & maledictio-
 nibus mortuarum: ut supplicium omnes describunt
 in angelo, dicit de merito: *Tota die expro-
 cabam mihi inimicos mei, Porro quod ceteris fe-
 citis accibus, hoc erat: Qui laudabant, me ad-
 uersum me iurabant.* Inter illos unus fuit quem
 iustitiam habebamus, tunc vit auctoritatis, ut:
Tempore dicitur milibus computatur. Hic enim
 est apud Petrus: hic qui primus in eius ex-
 ceptis praecorum, fidelitatem illi promittens, &
 loquens ad carceris usque pressuram, mortisque
 supplicium. Porro si confestim in hoc deliquit,
 merito potius offendit: dum aduersus eum iura-
 uit, nec simpliciter, sed affectuosis iuramentis &
 execrationibus: *Qui laudabant, me aduersum me*
iurabant. Quae tunc foret cor Christi: si nam-
 que cum inimici sui torquebant & affligebant in
 corpore, Perit: cor illi & animam iustauerunt
 eorum, & quot emittit negationes & iuramenta,
 tu illum pugnantibus transfudit acerbissimis.

Modo perspicua est quod heri diximus, vi-
 nit ex aliis tristitia causis quibus Christus in
 hunc mortem opprimetur & cor eius ita co-
 nspicitur ut in hanc verba prouenerit: *Tristis*
est anima mea usque ad mortem, & quae in tam
 excruciantem incidit agoniam, ut sudorem emiserit
 sanguinem suam inquam fuisse qua considera-
 tus hanc se ab amico, quo nullum habebat in-
 iuriam, impiam inuendit: tales eorum

euentus, ut Spiritui S. credere fas est, hunc pro-
 ducunt effectum. Incipit igitur ore Salomonis
 agere de amicitia, atque quaestiones moueri
 inter amicos hanc ordinariam: vter melius iura-
 soluar amicitiae. Hoc verbis illis indicatur: *Om. Eccl. 17.3*
nis amicus dicit: Et ego copulavi amicitiam. Por-
 ro docet nos experientia quosdam esse amicos Negatio-
 solo nomine: *Sed est amicus solo nomine amicus,* hec Chri-
 Amicos inuenias plures qui nihil ita sedulo cu-
 ratum, quam se tales ostendere: sed tempore tri-
 summo-
 bulationis, inimicum induunt, & iis sociantur pere co-
 qui tales esse cognoscuntur: *Nonne tristitia inest*
usque ad mortem? Sodalis autem & amicus ad
inimicitiam conuertitur. In Graeco verbum non
 legitur aduertitium: *Autem,* nec illud legit D.
 Raban Maurus, sed consequenter: *Nonne tristitia*
mauri, usque ad mortem: sodalis & amicus
conuersus ad inimicitiam! lam exoluimus quod
 iuxta phrasim S. Scripturae: *Tristitia usque ad*
mortem, tristitiam mortemque significet, quae
 mortem inferre, & cor praefocare sufficit. Suf-
 ficiens est, inquit, ut talem producat animi mor-
 rorem, si videris amicum tuum magis intimum,
 in quo tuam omnem collocaveras fiduciam, cui-
 que iocundiora pectoris tui reuelaueras arcana,
 conuersum tibi in aduersarium, cuique confide-
 derat: tum hostibus: atque his non parum tua re-
 crudescit poena; quod illis te ex una parte cru-
 ciantibus, ipse sit qui usque ad manubrium seu
 capulum profundius tibi lanceam intorqueat.
 Heu quanta haec molestia! Amicus iociter est
 tanquam aliter ipse: quocirca illo deficiente, si-
 bique facto contrario, pene dixerim idem esse, ac
 si faceret, ut tu ferox & infidelis in te ipsum in-
 surgeres, tuque ipse sis, qui tibi bellum inferas
 immanissimum: *Tristitia usque ad mortem, sodalis*
conuersus ad inimicitiam.

Actualiter hoc ipse vidi in quadam visitatio-
 ne, quae ex praescripto Regis Philippi secundi
 fiebat contra quemdam huius regni ministrum
 primarium: cum enim visitator processum illi
 tormare, intellexit vnum, qui fuerat, & quem
 ipse sibi crederet amicum, si quem alium, contra
 ipsum aduersariū tulisse testimonium, & quam-
 tus non esset tanti momenti negotium, quo po-
 terat illum onerare: hoc solum, quam primum
 intellexit, tam feruenter in eo succendit febres,
 ut mortem ex illis incurretet, & necum de hoc
 collocutus, non aliam doloris sui proferebas
 causam, quam amici sui non tolerandam tradi-
 tionem. Et aliter non fuisse aliquid grauioris
 momenti, quia hic terminata, ipso mortuo Rex
 suae defuncti beneficium edictum non exiguum.

V.
 Exempla
 confir-
 matas.

Ex his collige pœnæ acerbiter quâ Christum
Pectus affecti, quantum illi negationibus suis &
periculis intulerit animi tristitiam. O quale pec-
catum tam graue! O quam ignominiosam in il-
lum ô Petre committis offensam: tantò turpio-
rem quanto tu alius ab ipso prælatus cui secreta
sua reuelauit, cui nomen imposuit, doctaque
exercitus sui, ac caput visibilis suæ designauit Ec-
clesiæ. Quis forte dixerit, infirmum hunc esse ex-
tra omnem salutis spem, morbumque incurabi-
lem: & quandoquidem tam inuerecundè tempo-
re tribulationis terga uerterit. Saluatori non esse
recipiendum ad æternam requiem: etenim om-
nibus persequens ei: ea sententia, quam Christus
protulit tanquam in regno suo stabilitam: *Qui
me negauerit coram hominibus, negabo eum coram
Patre meo, qui in caelis est.*

L. de respo-
rat. lapsi
ad Theo.
Tom. 5.
Rf. 260.

Inmoratur ei D. Chryl. quod Danieli contig-
it cum Rege Nabuchodonosor. Habuit Rex
ille somnium illud celebre, in quo conpexit ar-
borem magnam, cuius rami per terram extende-
bantur vniuersam, tantæ celsitudinis, ut fastigio
cælos attingeret. Ad eius vmbream animalia
concurrabant, & in ramis eius aues nidos sibi
componabant, omnisque fructibus suis alebat
vberioribus. Hora intempesta vox de cælo Ange-
li ministerio iuit, & exclamauit. Succidite arborem,
decidat prostrata in terram: & factum est ita.
Hæc vidi, sic Rex Danieli, dicitur mihi iam ad
quid hæc significent. Cui ita Daniel, Domine mi
Rex significatio hæc ea est: tu arbor illa, cuius
potestas extremis imperat terræ terminis, cui cū-
cti principales subduntur, qui volant ut aues,
& minores qui reptant per terram ut animalia.
Noueris autem Domine mi, decretum emanasse
à Deo te rescindendum, atque ex hac regali sede,
ad quam te promouit, extrahendum. An hinc sper-
peret: emedium? Dubito multum, respondet
Daniel: consilium meum tibi placeat. Ero gaudis
elemosynis incumbere diligenter, si forsitan sta-
tutum reuocet Deus sententiam teque in statu
illo Regali thronoque conferuet: *Quamobrem
Rex consilium meum placeat tibi & peccata tua
elemosynis redime, & iniquitates tuas misericor-
diis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis.* Quid
hoc interrogat Prophetam D. Chryloll. vates
sanctissime? *Quid dicit tu sapiens ne bene? An
in dubium reuocas remissionem peccatoris? For-
sitam ignoscit Deus? An tu solus ignoras, quod
omnes norunt quanta sit Dei misericordia, &
quàm facile ad vnicum suspitium, vnamque la-
crymam clemens reuocet sententiam aduersus
eum fulminatam? An hoc certum non est: tu*

Dan. 4.
24.
VI.
Cui in
dubium
vocat
remissio
peccato-
rum in
Nabu-
chodo-
nosor.

quacumque hora ingruerit peccator, inquit
eius non recordaberis amplius? An hoc non int.
quod cum tam enorme scelus esset Danieli, ut
eo tamen: *Peccavi, quod effatus est, accurrent
Propheta asseuerans illud esse amodo remissum
Noueris igitur, ex D. Chryloll. peccatum Nabu-
chodonosor singulari quodam præuolente
circumstantiam, quod nempe Deus non vulgari-
eum cum lauerat beneficiis semel & bis, immo
illuminans, & altissimam in fundens illi potentiam
suæ cogitationem futurorum euentuum, ac sac-
torum mysteriorum in figura mystice illius ar-
boris tot distinctis conflata metallis, quæ sibi in-
uicem succedebant, & lapilli de monte hæc in-
bus præcisi, qui statim euerit & contriuit in
puluerem, extendens postmodum seipsum per
vniuersam terram: illi mysterium reuelatum est
caelle aduentus filij sui in mundum, qui nati-
turus erat de monte ventis virginibus vmbrosis,
absque virili opere, omnesque sibi subigunt
Monarchias variis illis metallis præfigurata.*

Expouit illi Daniel, interprete præfato Anchi-
re, hoc ita manifestè ut cum Rex esset tanta su-
perbus inflatione, ad eius tamen se pedes supple
prostrauerit, & Deum in persona serui sui con-
templatus illum adorauerit, sacrificia & incen-
sum obulerit: *Tunc Rex excedit in factum suum,
& hostias & incensum præcisi ad terram, ut sa-
crificet ei.* Hinc tanti beneficii iumentum, il-
co negat illud quod de vero Deo fuerat confes-
sus, & statim erigit quam præcipit ab omnibus
ut Deum adorari qui fecus fecerit, in fontem
iniucius comburendus adstrictissimam Prostat
in medium tres illi sanctissimi adolescentes,
quos illam adorare recalcantes mandauit Rex
fornacem iniucios: at tamen demum Deus re-
currens illum illustans, diuinas tuam illi de-
strans potentiam in eo, quod non solum in terra
illos flamma non consumpsisset, imo potius ab-
eres & vegeti inter illam velut inter flores an-
bularent: Deus autem se illi reuelabat in perso-
na Angeli in medio eorum ita distinctè ut ad
ipsa veritate consuetus denuo verum Deum co-
tam omnibus confiteretur, non tamen quilibet
vel tuatè, sed voce clamorosa, factus eiusdem
gloriæ prædicator: nec non edictum per omnia
regna sua diuulgant, ut omnes Deum Israel
verum Deum adorarent. Vix hæc emiserat pro-
fessionem, cum ecce confestim eius oblitus hinc
Deum negat, quem adeo serio cognouerat: reque
idololatra mentitur, & quæcumque promissa se-
rauerat, pessumdat infidelis.

O Rex, inquit Daniel, in tam periculo sit-
tut

ma statum te considero constitutum, ut nesciam
 vnum tibi laxaturus sit penam, quam in te de-
 crevit recuendam. Verum est quod te Regem
 creauerit, & beneficis affecerit eximis, tuque
 illi fidiore seruatus: porro cum gradum in-
 constanti retraxeris ab eo quod illi seruo spon-
 denda fuerit hic intelligo, ipse quoque Deus pe-
 dem iuste reuocabit ab honore illo supremo, ad
 quem te elegerat & designarat extollendam. O
 Apollone, & potentissime ac supreme Monar-
 chæ à Deo electe ad suæ regimini Ecclesiæ, tene
 vidam, quod postquam te in sui cognitione tam
 sollemniter illuminauit, ut voce alicui illum
 confidens fueris filium Dei, & hac ipsa nocte se-
 cundò tibi fuerit illis beneficiis quibus te cum-
 auerant, tuque illa cognoscens noua promissa
 illi iurasti fidelitatis, & denuo tuas confirmasti
 conditiones, ac firmiter spondidisti illum ve-
 saltem perpetuo confiteri: quod inquam tam
 cito parum tibi constans deficiat, pedem retra-
 xeris ipsam eundem negando, & cum nolis con-
 fidere, non semel, non bis, sed tertio, nec sim-
 pliciter hoc negationibus, sed horrendis periur-
 iis, execrandisque sacrilegis execrationibus?
 Jam quantum noui, casus est desperatus, &
 timere potes, ne Deus tecum ratione suas sub-
 ducat neque puniat imo videtur, cum ita viuas
 inuenerit, ut nec consideres quæ factis, quod
 & ad talem delapsus sit ita tu, in quo Deus ore
 VIII. Salomonis descriptio virum omni spe salutis
 prouidam sub symbolo naucleri qui vi tempe-
 ratis animo constitutus, quasi lethargicus obdor-
 mit inops cuiuslibet, & remedij, atque reiecto cla-
 uis nauem ventorum committit. turribus huc
 & illic agendam, & quantum libet illum mu-
 tuetur sui moueant & per eum, furtos nec audit,
 nec aduertit inspicit: *Et ero sicut dormiens in
 medijs mari, & quasi sopitus gubernator amisso
 clauis, & dicit: verberauerunt me, sed non dolui,
 & illos, traxerunt me, & ego non sensi.* Videtur, ut
 patet dicendam, dici posse Petrum ad talem
 corruisse statum: quia tempestate turbatus, quæ
 premebatur, quasi lethargicus obdormiebat, &
 nauem mariam passus in tantum, ut cantante
 alius galeo, ipsum omnibus mouentibus, ipse
 siquidem hoc audiret, tamen hæretet quasi ita-
 pios & inops consilij, cum esset ipse tellis,
 quem illi erroris sui dederant certiore. Morbi-
 bus patet hic grauitatem, cum tanto fortior, &
 efficacior censetur lethargia, quare minus il-
 lum sentit infirmus, & minus intelligit allo-
 quentes: & tanto clarior patet quam terribili
 quæ casus lapsus sit, quanto minus voces aduer-

tit eorum, qui illi loquuntur, altius quæ auci-
 bus eius acclamant Heu quam lamentabilis est
 Petri casus! Optime dicitur à D. Chrylost. *Hom. 1. de
 Cradella & graui casu.*

CHRYS.
 Hom. 1. de
 Cradella
 p. 118.

§. 28. Conuersus Dominus respexit
 Petrum: Tertium declaratur qualiter Pe-
 trus in se reuersus sit ex secundo galli can-
 tu, & conspectu Domini illum inuentis.

P Otero cælorum Domine, pater piissime, cœ-
 lestisque Redemptor, an ergo Petrus Apo-
 stolus tuus est perierit? An de te Satan
 triumphum est relaturus? Numquid diabolus di-
 uinas tuas euerter dispositiones quibus illum in
 gregis tui pastorem nominasti vniuersalem?
 Numquid grex tuus pastore priuabitur? Hocce-
 ne patris ut diabolus se iactet, quod illud mu-
 tauerit, quod prius ordinauerat, & gloriarum ac
 buccinate possit, quod tuas transuerteret reso-
 lutiones, quibus decreuisti, ut Petrus petra foret
 Ecclesiæ tuæ fundamentalis? O Pastor diuini-
 sime, ecce diabolus lupus ille tartareus arie-
 Christum de grege tuo tollit antesignanum. Si David
 cura erga oues suas
 quam primum vidit à leone seu lupo de grege
 tuo diripi ouem, illico fuerit illos insecutus, at-
 que ex dentibus præclam euulserit, nulla per-
 uenit ratio, ut te permittente tollat lupus ille
 duccem seu arietem gregis tui præcursorem. Jam
 vnam ex electis tuis ouibus sustulit, Iudam scilicet,
 cuius ruinam tantopere doluisti: etenim
 illa fuit, quæ tibi mortalem illam peperit tri-
 stitiam, quam in horro demonstrasti: ne quæ-
 so, patris ut rapiat, & alteram. Tu ipse pas-
 sioni tuæ iam vicinus, mortique te certens mo-
 dò proximum commendans Patri tuo aternò
 tanquam pastor primarius oues ab eo tibi tradita-
 tas, illi ut verax asseruisti, quod eas saliter con-
 seruasses ut nec vna quidem tibi esset cepta, &
 maiori longè sollicitudine eas custodisses quam
 Jacob illas quas Laban illi custodiendas menda-
 uerat: reddens etenim earum rationem, ait il-
 li, quod omnes illi remitteret nec vna quidem
 de numero decisset, quam vel lupus, vel Leo, vel
 fera pessima deuorasset: *Viginti annis sui tecum:
 ouis tua sterili non fuerunt &c. nec captum &
 bestia ostendi tibi.* Sic etiam ipse loquitur: *Pater
 sancte quos dediisti mihi, custodisti, & nemo ex illis
 perijt nisi filius perditionis.* Et addit Evangelistæ,
 quod ad confirmationem illius verbi, etiam
 quando iam actualiter seipsum manibus tra-
 debat inimicorum, ipsidem præcepit, ut se ipso
 sapio

520

Christi
 cura erga
 oues suas
 quam primum
 vidit à leone
 seu lupo de grege
 tuo diripi ouem,
 illico fuerit illos
 insecutus, at-
 que ex dentibus
 præclam euulserit,
 nulla peruenit
 ratio, ut te per-
 mittente tollat
 lupus ille duccem
 seu arietem gregis
 tui præcurso-
 rem.

Gen. 31.
 38.
 Ioan. 17.
 12.

capto liberos dimitterent discipulos suos. Ergo me quareti, sinite hos abire. Quare dixit hoc? Duobus de causis.

I. Quod sententia hanc Christus verbadi- xerit. Primum asserit D. Cyrill. Alexand. ut se nimirum ostenderet legitimum verumque Redemptorem: ipse etenim solus nostram operari volebat redemptionem nemine assumpto in socium aut subsidiarium enim praefererat apud Iherosolimam. Et seorsum quam Deus ore protulit impiissimi Pontificis Caiphae aliud non dixit, quam: *Expedi vobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Secundam rationem ipse vocat Evangelista, eam, scilicet: ut se vigilem & anxium ostenderet Pallorem, qui tantam gereret ouium suarum curam, ut nullatenus patretur vel vnam perire, seipsum pro illis in mortem tradens voluntarie: *Et sermo lesu impletur, quem dixit: Quis quos delisset mihi, non perdidisset quemquam.* Fuit autem verbum hoc tam efficax, tantoque protulit hoc imperio, ut non inuocamus, quod toto passionis illius tempore discipulus aliquis in ius vocatus fuerit, vel gehennae subiectus, neque illos Iudaei quaesierunt capiendos: illud etenim videbatur euentorum attentio cursu ordinatio: nam capto vno, qui caput habetur conurbationis, illico requiruntur omnes ei confederati: nec hoc solum, sed D. Ioan. libere circa Dominum vagabatur, eratque in domo Pontificis, ceterisque locis, usque ad pedem Crucis, nec constar, quod ei quisquam vel minimum de hac re verbum obiecerit: sed nec inuenio quod D. Petri molestiam aliquam intulerint grauelque fuerint, in domo Pontificis conuersanti, vel missas inuentarint imo potius adeo liberum solumque passus fuit, ut illa excedere potuerit, quando documque voluerit. Miraculum stupete significare, in quo diuini verbi patefecit efficacia. Cum igitur o Domine tantam usque modo sollicitudinem discipulorum tuorum testatus sis, an nunc ea tibi deficiet erga ouem tuam primariam? Num dixerit te tot tormentis, & ignominie vexatum huius abiectis memoriam? O Dei misericordia! O bonitas infinita! *Et conuersus Dominus respexit Petrum, & recordatus est Petrus verbi Domini quod dixerat: Eritisquam gallus canet, & ter me negabis, & egressus Petrus foras flevit amaro.*

II. Expendunt SS. Patres nominatim D. Chryl. quod quamvis omnes Evangelistae hanc summam veritate narrent historiam, tamen D. Marcus discipulus D. Petri peculiaris huius Evangelij ex praecepto eiusdem conscripserit, atque ab eo singulariter instructus, illam distinctius enarrat:

Marcus solus explicite explicavit, hoc ab ipse Me, ergo gistro dicitur: discipulus enim Petri fuit. Hic Evangelista hic Evangelista quod dum D. Petrus promissa illa adeo constanter multipliciter, totiesque, dum minus adiuraret fidelitatis incoreptus, Dominum illi vltimo confirmavit: *Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam gallus bis vocem dixeris, ter me bis negaueris.* Verba singula sunt, prout emphaticum. Primo loquitur illi tum iuramento casum futurum confirmans: *Amen dico tibi.* Eius solum verbum ipse ex his terrae, perire est, & quando huic addit iurandum, hoc est, interprete D. Paulo, etiam confirmare quodlibet veritatem, & securitatem iussu Iherosolime. Tibi dico: Tu, tu ipse qui buccis te iactas concipit tibus: non adhuc mille annis, sed hodie: & non ad finem diei, sed in nocte hac, & non ad finem eius, sed: *Priusquam gallus bis vocem dixeris, ter me bis negaueris:* itaque quantum gallus canet matutinus, tu multo festinor mecum negatorus. Quale contemplet hic mysticum? Gallicantus bis de nocte percipit: primo de negatione ordinarie auditur ad medium noctem; secundo & magis celebris ille est, quem scriptores abioluere dicunt Gallinicum, ut aliter effavisset: *Nollis gallinicum vocari quidam iuvenis ex praeterea civitate.* Hora est noctis, quae multum motu distulsa vocatur: *Circa quartam vigiliam aqua, ut nempe paulo ante auroram, quando Lucifer ortitur sicut enim ille solem in caelo percipit, sic & illum in terra Gallus auerterit, ita Petrus tyrius cecidit.*

Quod tamen ad cantum facit ille sermone, Ea parati loqueris famulis tuis: allusioque galli cantant.

Tres Evangelistae D. Mattheus D. Luc. D. Ioannes intelligunt per galli cantum, secundam vicem cantus: hic enim notior est, dicuntur quod ante hunc Petrus tertio negauerit, & secundum hoc tempus non exprimitur quando Petrus negare coepit. Verum D. Marcus hoc notat, singulariter historiam enarrans, hoc solum modo, quod Petro ingresso domum Pontificis, ita ad introitum interrogaverit eum ancilla ostiaria, num esset discipulus Christi, cui respondit: *Negue scio, neque noui quid dicas, & tunc percussus foras egressus est in atrium, & continuo gallus cantavit: Exiit foras ante auroram, & gallus cantavit.* Hic fuit primus galli cantus ad mediam noctem, vel paulo serius, ea scilicet hora in qua Christus captus fuit & oblatas summo Sacerdoti tuncque concilio: ita enim in nocte cepit Petrus negare ante mediam noctem. Hic

fit ubi & subsecuta est secunda negatio cum in-
tentione cum adstaret igni cum ministris circa
pompam vesperandam post mediam noctem: terti-
us negatio tandem fuit exinde post horam. &
intra medio factis quasi vnius hora, inquit D. Luc.
hoc esse inter tertiam & quartam noctis horam
ante auroram: fuitque ceteris grauissima, multi-
plicando iuramenta, execrationes & anathema-
tiones: & hac fuit, vel adhuc & in hunc modum: Ad-
huc illo loquente scribit D. Lucas, secundo cantauit
gallus, & nascitur D. Marcus: & tunc duo sibi
conuicta sunt, cantus galli, & intuitus Domini
in Petrum, quo in se reuertitur, eius recordatus est
quod illi Dominus futurum prædixerat, & inde
egressus dicit se sperum dedit & lamentationi-
bus. Hic gaus cantus, qui Petrum ad se reuoca-
uit describitur à D. Marco: Scimus iterum gallus
cantauit & recordatus est Petrus verbi quæ dixit
ei ille: Priusquam gallus cantet bis, ter me
negabit. Domini verò conspectum eodem tem-
poris profert D. Lucas. Censurò illo loquente gal-
lus cantauit: & conuersus Dominus respexit Pe-
trum, & recordatus est Petrus verbi Domini &c.
In hunc modum hic mysterium cum D. Chryl-
lo scribit illa D. Lucas perferentem. Cantauit pri-
mo gallus, & tunc Petrus nec in se pe-
nitens facti reuertitur: quia galli tantummodo
catus fuit: tamen secundo sui memor fuit, &
quasi de profundo cuiusdam somno, in se cura
pedagogi reuocatur. In se reuertitur: quia ad galli
cantum, qui voces auribus intonabat, se conuen-
it efficax Saluatoris oculus, qui cordis eius in-
tenta penetrat. Dicit hoc Chrysost. Nec lapsam
Hinc: quam ipse ante se, ut Lucas dicit, quam in eum
scribit respexit. Ita non solum negavit, sed etiam
quomodo gallus cantasset, casum suum tamen à se ipso
non se, sed magistri admonitionem indiguit. Pet-
rus hoc ostendit quod docet D. Greg. parè referre,
si omnes galli id est prædicatores foris ad aus-
res sua doctrina veritasque cantent, nisi Dominus
intus operetur, loquatur & cor illumineat, luce
digna oculorum suorum celestium: & hic im-
pletum cernimus, auctore D. August. Davidis
psalmum: Nisi Dominus edificauerit domum, in-
vanum laborauerunt qui adificauerunt, eam ut lupte-
tiam amocauerunt.
Ad hanc igitur horam post gallicantium adfuit
illi Dominus: hæcque eadem est, quæ iam alia oc-
casione misericors illi subuenerat, manumque
poteratur ad ima demergenti, timore nimio
prostrato ob decemados in se fluctus irruentes
Mar. 6. ex vinctorem tubibus exortos, quod contigit:
et tunc quartam vigiliam noctis, que eadem est in
Hierem. Bapt. de la Dura. Tom. IV.

qua gallus ante auroram cantat: etenim non in-
casum illam tunc indicavit Marcus Evangelista
huic respondentem quam modo refert: Conuersus
Dominus respexit Petrum. Hic iam ad tertium
accedimus, quo declaramus D. Petri remedium,
cuiusque principium: Conuersus Dominus respexit
Petrum. Dominus est, qui principium dedit con-
uersioni D. Petri: ipse etenim est, de quo manare
debet nostra iustificacionis initium: & nisi ap-
posuerit ille manus, tota non sufficere natura,
nec quidem ut illam tibi suggerat in cogitatione
faciat que te in te reuertit peccati penitentem &
Conuersus Dominus.

§. 22. Respexit Petrum. Respexit Domi-
nus Petrum spiritualiter & corporaliter,
operatus est id quod sol in luna passa
Edisus, & anigma à Salomone propositum.

Respexit Dominus Petrum. Difficultas hic o-
ratur, qua ratione potuerit hoc fieri, vt con-
uersus Dominus Petrum respiceret: cura
Petrus esset in atrio palatii, Christus autem in
Consistorio Principum & Sacerdotum: Hanc
tratinans D. Aug. opinatus est conspectum non D. A. vni
corporalem fuisse sed spirituale virtute quadam L. 3. de
diuina ad cor & intima D. Petri, eo sensu quo Conf. 2.
David Dominum deprecatus est. Respice me & uang. 6. 6.
miserere mihi. Sic igitur D. Aug. Dominus respexit
intrinsecus & Petrus foris sedens ad forum &c. id grat.
eoque quod scriptum est: Respexit Dominus, intus Christi
actum est, in mente actum est, in voluntate actum cont. Pe-
est. Misericordia Domini late enter subuenit cor eius. Aug. & Ca-
gis, memoriam reuocauit interiori gratia sua vifi. l. cap. 48.
tauit Petrum, interiori in minus vique ad extero. Tom. 4.
reclarymas mouit & perduxit assiduum. Hunc Ps. 24. 16.
eundem sensum profecutus est idem doctor ex-
pendens quod oculos in Petrum Dominus retor. Quid sic
lerit, quos ab illo reflexerat, ab eo manum suam oculos
diuinam subtrahens, quando lapsus est: verbis il-
luos in his iniunx que Petrus cum Davide dicere po-
aliquem conuertit,
tuit, vt ante declarauimus: Ego dixi in abundantia
tra mea &c. Auertisti faciem tuam à me &c. A. 1c.
uertit ab illo faciem Dominus & factus est contur. D. A. v.
batus: ita vt eum, mori pro illo metuens, ser nega-
de Correfp-
uerit sed rursus reuertit ad eum faciem suam Do-
& grat. 6.
minus & culpam lacrymis diluit. Quid est enim 9. Tom. 7.
Respexit Dominus Petrum nisi faciem suam quam
paululum ab illo euerterat, reuocauit ad eum?
Imo sic communiter loquimur: conuertit po-
tentior oculos suos ad pauperem, non quod
illū oculis aspiciat corporis, sed quia statuit illi
suo.

W
+

res. S. ore propositum Salomonis. Quis ille vir
macerius deficiens virtute, & ad extremam red-
ditus paupertatem quem Dominus solo oculo
sua intuetur exire ab humilitate sua, in quam
loquax fuerat, eius caput extulit quod deiecitum
erat multis sapiens in admirationem, atque ad

Ed. 11. De laudes celebrandum excitatus: *Et homo mar-
tibus egens recuperatione plus deficiens virtute &
Abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum
in dno. Et extulit eum ab humilitate ipsius, & extu-
lit caput eius: & intuetur eum in illo multo, & homo
reuerens Deum.* Mirare hic illum melius quam
oleo depictum in D. Petro *Homo maritimus ho-
mitem inquit laetitudinem, contraetm. eneruam
virentique delictatum: Egnis recuperatione.* quia
distribuit in sui totam, ve quis extabunda per pre-
cipua *Plus deficiens virtute.* Cum virtus illa de-
fuerit quam piamissis suis ostentabat animo-
sionibus: *Abundans paupertate:* Quandoquidem
diuitiarum gratia Dei pallus sit triste naufragi-
um. *Asperit illi Deus misericorditer, firmans
in illum oculos suos effaces: Oculis Dei respexit
illum in dno.* Considera illum quam velociter se
ad illa propinat domo in qua peccavit, animo
struam, quia quis se deiecit in culpam,
quo reman emina obiciant, elatque fuit: ve
capit ficut Ecclesiae. O quanta nobis hinc ad-
miratio, quanta Deo gratias agendi materia,
quanta ratio diuinam eius extollendi misericor-
diam, diuinam gratiam etiamque vites predicau-
di. *Mirantur multi, & honorauerunt Deum.*

§. 23. Recordatus est Petrus, &c. Erat
Petrus ita obliuiscus, qualem illum describit
Spiritus S. in nauclero vi tempestatis derelicto.

Petri ante attende remedium. Christus in-
choat, & sequitur Petrus gratia illius dono-
que confortatus. Primo: Christus respexit
Petrum quomodo est cor eius effaciter, & re-
cordatur Petrus verborum Christi. *Et recordatus
est Petrus &c.* insigne complectuntur hac verba
mysterium, *Recordatus est Petrus.* Ve sapio, vrunt
tur Eysag: dicit hoc verbo, formam spectantes
quam ante praesertimus in qua nobis describit
Salomon peccatorem extra spem salutis constitu-
tum, et illud notat Moralit Doctor D. Greg. ex
quo hoc simpliciter Venera Beda: *Et vix quasi dor-
mientis in medio maris. & quasi sopitus gubernator
amissis clauis, & dicit: Verberauerunt me, sed non do-
luit: exacerbat me, & ego non sensi.* Qualis est ob-
lucio nauclero nauisq; director, quando medio
maris tempestatis nimis horrenda iactatus & pro-
stratus corruit quasi lethargicus, cui claus de

manibus excidit, cui nauim venti quaquauesum
rapimus, nec ad illam aduertit, quam fluctus ven-
daq; percutiunt, satis robusta, vt illum in frusta
discepan, & nihil horum sentit. Ad scopulus nauis
illidit, vt iam non nisi mergenda timeatur.
Si tunc quispiam illum apprehenderet, & altius
ad aures illi vociferetur, sic vt sui recordare-
tur, quam attonitus assurgeret, periculum sibi
conspicuos imminens submersiois, nauim la-
ceram atque conuulsam? Heu atterat Deus, in
quod delapsus sum infortunium? Serini potest,
vt ad hanc passus sum me trahi perditionem?

O maxime nauis Ecclesiae Petre gubernator,
heu qualem te conspicio in medio pelagi Iudaici
populi, sauis turbati quam vniquam quis vide-
rit oribus Oceano. *Erat Petrus in medio co-
rum,* ait D. Lucas. *Obdormiuit Spiritus tuus ti-
more metus, prostratus, quo clauis soluiti ra-
tionis & fidelitatis alij magistro seruida.* Quam
dixit illi venti distrahit in transversum, quam
fortiter impugnat illum turbines ex ore illorum
a quibus hinc ab vno illinc ab altero interroga-
tur & premittitur: vtrum hominis illius sit ipse dis-
cipulus: quos clus ex verbis illorum non pati-
tur, qualiter in omnem trahitur partem, donec
tandem in praecipitium demergatur negatione
adeo profunda cum iuramentis dissiptae impre-
cationibus: Hic haeret insensibilis, nec damni
sui memor, & perditionis obliuiscus, vt homo
somo oppressus profundo nimis & lethargico.

Hac opportune tempestate Deus oculis suis
diuinis fauorem suae manus emittit potentissi-
mae, qui rapiat illi cor, talique percussit impul-
su, vt sui memor erigat: *Et recordatus est Pe-
trus:* vel is qui ex profundo expurgatur som-
no, reco datus verbi Magistri sui, & eius quod illi
tam constanter promiserat: intime cognoscit
peccatum a se commissum, considerat qualiter
ambulauerit, expendit quantam percurreret ter-
ram breui temporis intervallo in tantum zuma
sua dispendium: se lugeat vix culpae vt scopulis
illatum, tantoque periculo expositum, vt iam illi
nullum humanum superstit saluando remedium,
nec praestare possunt omnes licet in vnum homi-
nes conueniant: quid homines dico? Conspiciunt
omnes Angeli, cunctaeque creaturae, nihil effi-
cient. Haeret attonitus, stupefactus, timore con-
cussus, & hoc agit, quod, sicut ille, cui nauis
vi tempestatis contracta dissipatur in partes,
mortalibus procurat anxietatibus apprehende-
re sibi tabulam qua saluus naufragium euadat;
sic ille tabulam apprehendit poenitentiae, quam
D. Hieron. (Ex quo hoc simpliciter S. Theologia)

Luc. 22.

55.

II
Petri
conver-
sio
luctulou
descri-
tur.

Q o a vocat

D. H. T. vocat: *Secundam post novissimum tabulam* atque *L. 5. in E.* ad hoc ipso momento fecit de medio turbae *il-*
zech. in t. huius perditionis suae occasione atque de palatio
16. & t. quod locus fuerat in quo deliquerat, imo & de
psal. 8. ad civitate, summo, incipit planctum cum suspiriis
Dimitria. de corde ferventioribus, cum lamentationibus
 lingua suae tristioribus, cum lacrymis ex oculis
 vberioribus, pectus suam acriter percutiens, &
 quasi manum suam in seipsum vindex iniuriae
 retorquens in haec verba: *maestissimus prorumpit.*
 Heu me miserum! heu me amicum proditorum!
 heu filium ingratum! heu factum discipulum!
 heu infamem Apostolum! heu canos capitis
 in gominiosos! heu podendam senectutem! heu
 annos infelices! heu linguam sacrilegam! Et quis
 mihi det potestatem iustam de te sumendi vin-
 dictam? O ceteri sanctissimi quomodo non igneos
 contra me radios emissistis! O terra qua ratione
 finem tuum non aperuisti! O mi Magister a-
 mantissime quam insidam tibi servavi amicitiam?
 quam perseverè tibi respondi? Et quomodo post
 hac audebo eoram te levare faciem meam
 robore confusam? Quae tantam potuit
 pietas perferre prodicionem? Quae tanta patientia
 fuit ingratiudini? Quid Pater tuus aeternus
 dicturus, qui dono proflus eminenti diuinam
 mihi concessit lucem quae te cognoscerem, teque
 confiterer? Quid Spiritus tuus coelestis, qui ad
 tantam me sustulit gratiam, & inspiravit ut ma-
 nifestarem quisnam tu esses, tuque persona dig-
 nitatem? Quid obiciunt Angeli testes benefi-
 ciorum donorumque ineffabilium quibus me
 cumulasti? Quid mei condiscipuli, qui praesentes
 viderunt quantum me reliquis praetulisti, mea-
 que audierunt promissa illis tantopere iniuriosis?
 Porro Domine mi, & aeterna sapientia, à longè
 meas intuentus es offensas gravissimas: cum sic in
 particulari me docueris ut non solum ignosce-
 rem, offensam meo sepius, sed sepius sepius
 sepius, quatenus in hac occasione, sicut me-
 mini quoties te negaverim ex infirmitate lapsus,
 etiam recorder illius numeri sepius sepius
 sepius & infinitis, quibus tua patet misericor-
 dia ad illam contrito confugiendi.

§. 24. Et egressus Petrus foras, fleuit
 amare. illa lacryma verius fluunt de oculis
 Christi, quam Petri, qui creant in illo Ar-
 cturum & Oriona.

57 Hic igitur modo verè aggressus est Petrus
 poenitentiam, eamque adeo fortè, ut videret
 sua comprimens viam & fessicaci dolore

soluerit habens lacrymis, & oculis munitis
 fontes cepit eas effundere copiosiores. *Ergo*
Petrus foras foras amare. O sanctae lacrymae
 uum laudis sortidioribus, & fortidioribus
 animae maculis efficacissimum: quatenus enim
 vos videam ex oculis Petri dimanantes, vultu
 tamen vos orientes video de primo & cognati
 profuente, ex oculis inquam Saluatoris, quos
 per oculos fixit Petri. Nemo satis admirari
 quas de petra pleno gurgite scaturientes: para
 in ea vires non fuerant, ut in interiori eius danti-
 mo fons emanaret adeo copiosus, si vix illa
 mica super eam non caderet, cuius idcirco
 citi, tamen ita fuerunt efficaces, ut mollescent
 eius duritiem, interiora eius converterent in
 mina aquarum vberissima. De quibus sic
 David: *Qui convertit petram in stagna aquarum*
 & rupem in fontes aquarum. O pissima
 quam appositè tibi Magister tuus per te
 invidit: etenim hodie istae petrae praedige-
 timore peritinae obdurasti: porro super te
 reledit visus eius potentioris: haec enim
 cordis intima, tuum illuminauit intellectu, man-
 excitationem memosiam, etiam demique voluntatem
 inflammavit. Hic est fons ille tinarum lacryma-
 rum originalis: illas etenim, quae ex vera profundum
 animi contritione, & virtute pollent abiectionis
 et inimicibus tota non potest creata condere
 ra. Effectus sunt oculorum Dei, qui pissima
 misericordia se convertit cum oculis diuinae
 lux gratiae animam eius intuentus.

Non omnes lacrymae tales sunt: nam et do-
 cet nos D. Paulus plures effudit Elia quibus
 propinquituram praereptam à Jacob sibi recep-
 ret, quam sacrilegè lentis edibus vendiderat, nec
 tamen illi profuerunt. Copiosè patitur fuerunt
 quas impius effudit Rex Antiochus, & inter
 plorando moreretur nullum ex his sibi lacry-
 reportavit: & credo similiter non modicè fuisse
 proditoris suda lacrymas, cuius tanta fuit poe-
 nitentia, ut tolerabilis iudicaret sibi vna
 adimere, quam tali poena coangustatum sup-
 viuere, quam in corde suo propria ipsius causa
 bat culpa prodicionis: verumtamen nihil illi
 profuerunt: quare: quia non profuissent ex
 intuitu Domini ad cuius oculos lucerent
 conclusi sunt oculi, ne per ipsos lux illorum
 celestis ingrederetur.

Magnus ille sapiens Eliu cum Job animosè
 disputavit circa opera potentiae Dei perclaram
 & illi quoddam proposuerit magnam ab
 quirit attentionem. Ausculta Job autemque
 ge, tibi namque dicturus sum opus quod
 cetera

terra Dei magnifica caput attollit: proinde anti-
 ma: tua oculos explicata illi capiendi necessarios
Luce 11. hie lob. 11. & confidera mirabilia Dei.
 Quodam est precor, illud opus adeo illustre &
 intellecto difficile: Noueris tu forsitan quanam
 illa sint pluuia, quæ profundit ex ordine præ-
 scripte Dei, quæ secum trahunt, manifestant
 & miribus suis efficiunt arcem cæli splendidi-
 simam & radijs vndequeque fulgentissimam?
 Hinc ego sensum autumo horum verborum:
*Namque sic quando precepit Deus pluuijs, ut
 effunderent lucem nubium eius? Arcus cæli aliud
 nihil est quam lux quædam inter rosidas nubes:
 sicut enim philosophi, quod eas depingat tam-
 que varijs polichisque efformet coloribus, quali-
 bus eas conspiciunt. Pluuiam lacrymas semper
 interpretatus sum: & sicut non-omnes pluuia
 secum trahunt arcem cælestem, nec ex omni-
 bus hic nobis efformatur quæ pluuia effun-
 dit, sic non omnes lacrymæ secum trahunt
 spem de remissione criminum, quodque iam
 in Dei sit temperata ac mitigata. Quot pluuia
 in mundo conspiciunt? Quot lacrymas ex hu-
 manis oculis effluunt, quia bona sua perdidit, &
 illis quia filius illi mortuus est, & alterius quia
 prospera deest illi valetudo: imo & eas in non-
 nullis qui peccata sua desunt, non ea ratione
 quæ debent, sed ob respectus quosdam terre-
 stris. ut damna temporalia, quamuis enim illæ
 lacrymæ male non sint, aramen in se vires non
 habent, ut illas arcus cæli comiteat, indulgen-
 tia diuinæque gratiæ symbolum. Effectum hanc
 operantur pluuia lacrymarum, quæ nascuntur
 & originem trahunt ex eo quod Deus cor illu-
 minauerit, in eo efficaciter operando: quatenus
 agnoscat peccatum, & in eo dolor oritur viuis
 & efficacit quia Deum offendit omnium opti-
 mum. Hæc sunt, ita hæc sunt illæ pluuia quæ de-
 cernit trahuntque secum arcem cælestem spei
 consolationis: quia vero dignoscere non vales
 quando tales sint, oblecta, ut oculos suos super
 tuos benignè reflectat quibus eos illuminet, ac
 que de illis velut de prima scaturigine, sicut &
 hæc lacrymarum fontes: etenim illæ quæ taliter
 scaturiunt effectus sunt oculorum Dei: quam
 ob causam ipse locutus ad lob se cognominat
 pluuia, quæ aramque totis patrem quas nu-
 bes in terram depluunt: *Quis est pluuia pater?
 aut quis genuis stellarum vult? Supplex roga Deum,
 ut illam tibi largiatur; nam hinc eius opere, qui
 est eorum pater, in tuis non nascitur oculis.*
 Magnificè extollit propheta Amos Dei pote-
 statem dicens eam adeo insignem ac præpoten-*

tem ut Acturum & Orionem creet, ipseque sit,
 qui vocat aquas maris, illique terram inebriat,
 quibus ei virtus confertur herbas, fructusque
 geminandi: *Facientem Acturum & Orionem.*
*Qui vocat aquas maris & effundit eas super fra-
 ctum terræ: Dominus nomen est eius. Tam insi-
 gne est hoc opus, ut iam à mille annis lob il-
 lud inter præcipua Dei opera annumerauerit:
 Qui facit Acturum & Orionem. Acturus &
 Orion nonnullæ stellæ sunt, quibus vana Gen-
 tilitas hæc nomina adscripsit (teste D. Grego-
 rio) ex quibusdam fabulis per Hesiodum,
 Callimachum, Aratumque compositis: Acturus
 inquit Hesiodus, filia fuit Regis Areadiæ cui
 cum vim Iupiter intulisset, tamq; violasset Dea
 Diana conuerit illam in visam & in cælum
 translata transfurata est in quosdam stellas quas
 Astrologi cognominant Visam. Orion fuisse di-
 citur filius Iouis, magnus venator, & in armis
 tractandis expertus qui postmodum ob egregia
 stratagemata translatus, ut fingunt in cæ-
 lum; atque in stellas transformatus, quas nomi-
 nant Astrologi Orionem. An ergo Spiritus S.
 hæc approbat commenta fabularum? Nequa-
 quam (respondet D. Gregor. quod idem quasi
 islem verbis dixerat D. Hieron) sed ipsa virtus
 nominibus, quibus & nos vti solemus, ut tantò
 clarior nobis id quod intendit, manifestet, no-
 D. Greg. bis in nostro vulgari loquens idiomate. *Nequa-
 quam sermo veritatis vanae Hesiodi, Arati & c. 6. & 7.
 Callimachi fabulas si quis, ut Acturum nomi-
 nans, extremam stellarum septem caudam vixit
 suspenderit, & quasi Orionem gladium tenet amatorem
 iustitiam. Hæc quippe astorum nomina à cultori-
 bus sapientia carnalis inuenta sunt, sed Scriptura
 sacrae idem vocabula vitur, ut res qui insinua-
 re appetit notitia vixit appellatiouem, exprimit
 tur. Quid igitur stellæ illæ singularis habent
 excellentiæ, quæ ceteris emineant? An non sunt
 maioris notæque quantitatæ sol & luna ceteri-
 que planeta? Non diffinito: porro singulari L. 2. 239.
 quædam præstant prærogatiua, quam ex pro-
 fesso ponderant Astrologi & naturalistæ, nomi-
 natim autem Plinius: hæc est: quod luce at-
 que influxibus suis exierit repellentes, fulgura,
 tonitrua, nimbos & pluuia nec non sicca-
 tem auferant & ardore, quibus terra reddenda
 infocunda, tuncque superficiem renouent,
 ac facundent, mellisque ipsa profert abun-
 dantiorum. Quocirca Coryphæus Poëtarum L. 11.
 inter Latinos canens de Arcturo sic inquit. *Vnde Eni.
 timor & ignes. Et Orione modò vocat nim-
 bolium, eo quod aquarum guttites producat: Ant.*
 O. 3. Nymphis**

Nymphos Orion modo compellat a uosum. A-
quosus Orion.

IV.
Signifi-
cant ve-
ram pec-
nitentiam.

Et de causa stella ista symbolum sunt admirabile & proprium vere penitentia & contritionis quae operatur in intellectu, caelesti lumine illuminans quia peccati cognoscit gravitatem, & Dei bonitatem quem offendit, similiter influit in voluntatem inclinans mouensque illam ad amorem Dei, nec non odium & execrationem peccati, quod causa fuit quod Deum offenderit & gratiam eius amiserit: quibus excitantur & mouentur tonitrua, fulgura, tempestates, gemitus inquam tristis, feruida suspiria, corporis castigaciones, abstinentia leuiter penitentia, pluuiae imbresque lacrymarum abundantes & continuae, quibus anima restauratur, & quae prius erat arida nullo deuotionis succo madida, & exulta, & arenae similis ex ardore nimio peccati hoc etenim ignis est consumens & vorax, ita renouetur fiatque alia, ut iam se non agnoscat. Stella ista opera sunt potentissimae manus Dei, & effectus conspectus illius caelestis, quo conuersus ad animam clemens illam inuenitur. Et apposite loquuntur tam S. Iob, quam propheta Amos locuti in praesenti. *Qui facit Arcturum & Orionem*: quia aliae stellae creatae sunt ab eo in exordio mundi: ueruntamen illas semper producit, etenim illas quotidie creat in peccatoribus ad penitentiae lamenta conuersis. Illas incipit producere in primis nostris parentibus, illaque semper in alijs produxit peccatoribus. O quam stupenda fuerunt illae quas in pectore Dauidis procreauit, & quam uimibolae tempestates pluuialesque in illo concitauerunt? *Laborauit in gemitu meo: lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis straxum meum rigabo.* Quales fuerunt illae quas diuino suo uerbo commouit in corde Magdalene? Quam efficaces illae quas in anima publicani peccatoris excitauit, qui sibi peccata penitens gemitusque tundeat? Quales & illae quas modo sole diuini oculorum suorum suscitauit etiam in Petro peccatore? O quanta lux! O quam clara culpa suae cognitio! O quam distincta sceleris sui notitia, quod commisit in eum cui tanopere obstringebatur! O quae tonitrua, quos gemitus, quae mouet suspiria quos imbres adeo copiosos, quales pluuiae tantae tempestatis contrinax prouocat lacrymarum! quas cum nunc incipiat effundere, toto uita eius decursu de oculis fluere non destiterunt, ut fontes inexhausti? Opus hoc diuinum conspectui adscribere salua totis.

Psalm. 7.
63

Declarat hoc amplius uates et alio opere quod adiungit diuina omnipotentia singulare: *Qui uocat aquas maria, & effudit eas super faciem terrae. Dominus nomen est eius.* S. Iagira ueritas primat supremum Deo dominium, cui omnia creaturae sine rebellionem obtemperant, licet quod eas uocet, etiam insensibiles: *Quasi formae super terram &c.* Quando facit hoc Deus quod? tunc, respondet D. Hieron. per pluuias. Iam etiam Dauid intelleximus, Dei potentiam magnificante, ipsum esse qui nubes excitat quibus caelum obuoluit, per quas pluuiae irrigat abundantiter: *Qui operis caelum uisibus, & parat terra pluuia.* Pluuiae desunt & distillant ex nubibus, nubes autem uide conglomerantur: & quibus illas excitat? Deus est, qui illas de mari ariditate in illud ardentiores solis contorquebat, gratiores atollit sursum vapores quos uides ex olla igne feruenti in altum assurgere. O opus uere prodigiosum! quis huius auctor? Illi cui nomen est Dominus totius creaturae obediunt, qui omnia illa potest operari, quomodo uult, quando, & quilibet: *Dominus nomen eius.* Quid hoc significat? declarat nobis opus constantiae Dei proprium in iustificatione peccatoris. Factum est cor eius animam praeparatum, quod opem Moyses desuper: *Et ait germanans sel & amaritudinem.* Rebetur Deus efficaces clarosque solis radios, diuinos intellectus suos oculos, quibus intellectum illumina & accendit uoluntatem, effectus sunt in solis huius diuini: illuminare & inflammar. Per hoc nubes commouet timoris, recedunt, pulueris, tristitiae & penitentiam, quae solum ad se put accendunt, & exinde nascuntur pluuiae lacrymarum. Retouitque super totam animae rationem: ut tota illa gemat, suspirat, lamentetur & ploret, tantaque lacrymarum profusione abundans, ut eas plenis hydrijs effundere uideatur: *Effundit eas.* Opus est hoc Deo particulare, quod idem efficit ei in quo & quomodo operatur dignatur. *Dominus non est eius.*

Ex his liquido patet peccatorum amentia, qui in sceleribus suis haerent pertinaces, confitentur quod ad horam mortis, uel quando uoluerint, ad penitentiam lacrymas recurrant, suasque corporis morsu deplorabunt. Insigne sane deliramentum: nec est spes, sed praesumptio. Numquid in tristitia, quod Deus oculos suos super tuos firmare uolet, & opus hoc caeleste perpetrare, quod est Diuinae suae gratiae, liberorum eius beneficio referendum? Valde uicinus erat illi Iudas, quod quidem eum sit osculatus, & quamuis cum

Dominus

non idcirco tibi illam temerarie promittas, qui toto vitæ tempore tuis inhonestis vacas leno voluptatibus, & tu qui continuo pauperum ex-fugis sanguinem, & tu qui Deo teipsum habes obiectum, illum perfidus negas, si non verbis, certe operibus, etenim illa quæ in te conspicuntur, paganum magis redolent quam Christianum: nam hoc præstat illis Deus, qui sunt de fasciculo eius & ex eorum numero quos per meam suam elegit gratiam, & ab eterno in diuino suo consilio prædestinavit. Tu tibi sane, & si quidem ex hoc actu Petri si luciam elicias, quam prædiximus, cum tam facilem tanti peccati veniam impetraritis, tunc etiam timorem collige ex eo quod si hanc obtinuit, ratio fuit quod Dominus ex voluntatis sue beneplacito, oculos suos super eum firmaverit: & nescis utrum illos ad te sit conuersurus ob tua grauissima scelera, vel abscondita sua iudicia, quibus disponit de suorum fasciculo prædestinatorum: non enim tibi licitum est ea secretari, ea velle perimari.

Scriptis D. Ambrosii duos illos præclarissimos libros de penitentia contra hæreticos Nouatianos, dicentes, nullam esse penitentiam, quæ sufficeret Christianis baptizatis, qui remissis sibi in baptisate flagitiis, denuo ad illa labebantur; ut autem hunc errorem suum adtribuere, verba proferebant quæ dixit D. Petrus Simoni Mago. Cernit incantator ille, quod impo-nentibus Apostolis manus suas super illos qui fidem Christi suscipiebant, credebant, & baptisimo intingebantur visibiliter Spiritus S. descenderet in figura ignis: quo fiebat ut varijs linguis loquerentur, miracula paterent non leuia, & stupenda quælibet operarentur, iuxta Dominum promissum ipso die suæ in caelos Ascensionis: *Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur &c.* Accessit igitur Simon ad Apostolos, in hæc verba. Ecce quam pecunie summam exigitis, ut mihi eandem conceatis, quam vos habetis potestatem, dum alicui manus imponitis: *Cum vidisset Simon, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus S. obtulit eis pecuniam dicens. Dato & mihi hanc potestatem; ut cuiuscumque imposero manus, accipiat Spiritum S. O te maledictum, inquit D. Petrus, auferat te tuamque pecuniam diabolus: satis liquidò cordis tui patefacis iniquitatem. *Pecunia tua incum sit in perditionem &c.* cor enim tuum non est rectum coram Deo. Hoc tibi confido ut sciam agas de hoc peccato penitentiam, Deumque supplex deprecaris si forte huius tibi veniam cleareas indulgeat: *Penitentiam ago ad hæc ne-**

quisia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. Cor tuum confidit ipso selle amarus & iniquitatis obligatioe locutur irretitum: *In selle amaritudine & obligatioe iniquitatis vides te esse.* Audis inquit hæreticus Nouatus quod ipse D. Petrus in dubium reuocet, utrum Simon veniam sit sceleris obtenturus etiam faciendo penitentiam: *Penitentiam ago, si forte remittatur tibi &c.* Expectat D. Ambrosius hæc verba ut tibi respondeat, & ait: Aduerbum hoc forsitan, licet verum sit, quod aliquando dubium inducit, ut quibus dicitur: forte erit hoc: alias dicitur significando securitatem, & hoc quidem apud prophetas & doctores: ratione cuius quosdam adducit verum Homeri; porro frequentius est in SS. litteris, in quo sensu Dominus ait: *Si me sciretis, Iohannem & Patrem meum sciretis.*

In verbis illis D. Petri ad Simonem Magum *Age penitentiam & roga Deum, si forte remittatur tibi &c.* eo sensu sumitur, ut nullo modo dubitet Apostolus, quod si Magus Deum ageret penitentiam, quin illi Deus debet veniam impetraret: *Nam petras dubitare de Christi nomine, & multò minus Petrus, qui passus est prope & clauis* Itaque Petrus non dubium mouit, quod si Simon ad veram penitentiam iam uerum curreret, tam enormis licet peccator, indulgentiam consequeretur: etenim extra dubium est, quod est, & primum principium in materia de hac cramento penitentia: hoc autem Petrus uerum in dubium, verum eius penitentia uera foret aut ficta: quia probe cognoscebat, quod autentiam peccatori suo gereret inuoluerat, qui cruciabatur, & illam in eo habens, radierem habebat in eo plantatam omni selle amariorum: *In sale amaritudinis.* Similitè hoc vitium ita cohibendum illum teneret & religatum, sicut cohibendum truncum spiritus suis circumplectitur: hæc uerbis D. Ambrosii interprete significat. *In obligatione iniquitatis vides te esse.* q. d. Iniquitas cor tuum ligatum & religatum complectitur. Casus autem hic est, quem D. Ambrosius designat, quod ille Simon fuerit ille quem referunt Euangelistæ, & D. Marcus appellat Scariotham, qui die quodam ad Domini accessit discipulis, & dicens: *Accede ad me, & discipulus tuorum, ut tuas possim frequentare classes, & sequi te quoquoque ueris: Magister, sequar te quoquoque ueris.* Cui sic Christus, amice, à scopo aberrasti: *Vulpes foras habent, & volucres calumidas: filius autem hominum non lesdet, ubi caput iunum reclinet.* Quid hoc Domini

etiam in hoc cogitatio Sancti? Numquid omnes vocat, ut te sequantur, eaque ratione te statuis ostendit, quomodo dicendo: *Siquis vult venire post me* &c. Quomodo accedentem hunc, seque in sui sequam offerentem, repellis, pariterque tecum denegas? Vidit, inquit, quod cor eius illi plenum habendi cupiditate. Ut enim confiteri à Domino datam suis discipulis potestatem facendi miracula, quotlibet curandi infirmos, eijcendi dæmones, hanc sibi potestatem ambuit, ut ex ea negotiaretur lucroque sibi referret quam plurimum. Idcirco non illum admittit Dominus, imò dixit, classem suam non eo facere apertis, et quis in ea dignitas sibi conquiret, nec in qua nec sumarium habebat nec domum, nec palatium cui caput inclinaret. Hanc avaritiam quam Dominus tunc vidit in Simoae Maggo, videt nunc & arguit D. Petrus, quod neque talem vellet potestatem, et cum imponeret alicui manus suas, descenderet super eum Spiritus S. & multa talia pariter mirabilia, et hoc medio immensus sibi dignitas avarus cumularet; non enim est avaritia vitium quod si cor alicuius occupet, illud de facili solvat liberum.

Cor eius, ut inquit D. Ambrosius perlegit D. Petrus, videlicet penitentiam non veram esse sed tantum apparentem; etenim vera donum est divine gratiæ, & quam Deus pariter negabat peccatori; itaque non dubitavit Petrus, quod si verum susciperet penitentiam verum Deus illi gratiam remitteret, sed verum hanc illi gratiam faceret, & misericordiam, qua veram infunderet coram eorum criminumque penitentiam cui per multum suam ponebat avarus obstaculum. Nemo sine recta dubitat, luxuriose, vindictæ cupiditate avarus, scelerator, quin si veram egerit penitentiam tibi Deus misericors ignoscat. Ceterum summo opere dubitandum est verum cum vita tuorum sceleribus ad eius iustitiam conspergatur, illam tibi dare voluerit, atque de hoc peccatorum tuorum pelago aquas vocare veras lacrymarum, quibus culpam tuam ablvas inquam mentem. Eadem loquendi formula vsus est D. Paulus de peccatis discipulum suum Thimotheum; ne in te recusat officium prædicationis & correctionis querendam flagitiosorum hominum, si forsitan, inquit, aliquando Deus super ipsorum corda suos dignetur oculos reflectere veramque illis scelerum largiri penitentiam: *Corripit eos qui respiciunt veritatem, negando deus illis Deus penitentiam ad cognoscendam veritatem, & respiciant à diabolo laqueum, quo captivi tenentur ad ipsius volūntatem.*
Hieron. *Epist. de La Nizza. Tom. IV.*

Apposuit perpendit hæc verba D. Tho. quæ in c. 1. 2. D. Greg. ita legit: *Ne forte dei eis Deus &c. & ad Timotheum subiungit: fortassis in rebus dubijs positus. Quod loc. 4. H. sic quasi dubium verum Deus sit illis veram con-* 6. in. 1. ad cellurus penitentiam, non enim illam dat omnibus, nec ad omnes suos conuertit oculos, sicut ad D. Petrum, vel propter eorum peccata, vel ex secretis & inscrutabilibus diuinæ suæ prædellinationis iudicij. unde videmus quod multis o-miserat hanc veram largiri penitentiam quamvis videatur, quod illam conati sint adipisci, lugendo & plorando cum Esau & reprobis alijs à nobis commemoratis. Tibi tu cave, & Apollolitem Petrum audi tibi suaderem: *Cum timore 1. Petr. 1. incolatus vestri tempore conuenerunt. Aures at-* 17. tige ad collegam illius D. Paulum te admonentem: *Cum metu & tremore vestram salutem spe-* Phil. 1. 12. ramini. Quamvis enim due illæ columnæ sint diuinæ pignora misericordiae, atque in nobis tuam excitent veniæ fiduciam: sunt etiam eius gratiæ testimonia, hanc enim voluntarie communicat in quo sibi complacuit, & quando dignatur. Conuersus igitur Dominus respexit Petrum, & continuo egressus cepit flere.

D. Gregor. has conspicens lacrymas ex oculis Petri deluens atque de maxillis eius deorsum decidit, intellexi inquit, & iudicari quod iam Deus in superiori animæ parte ambularet, VIII. gradus signos misericordiae. Quando in cubico, Deus has lo moratis inferiori, & puluerem aduersis decidit, aut: aliquis in superiori ambulat, qui lacrymas hunc deorsum despicit. Tu mentem tibi veniat, excitauit, inquit ille S. Doctor, myltica illa animalia Ezechielis: de illis quippe propheta testatur: quod grandem excitarent strepitum velut aquarum impetu currentium, & hinc notabatur sonus Dei sublimis in altissimis gradientis: *Et audiebam sonum alarum, quasi sonum aquarum multarum, & quasi sonum sublimis Dei.* Has attendis lacrymas adeo copiosas, gemitibus ac rugitibus associatas, et aquarum currentium: No- ueris igitur Deum super animam ambulare, & super cor eius: illac enim intravit super oculos Petrum aspiciens: *Negationem suam Petrus fletu amare, sed tamen pramissur, quod solus respexit Petrum. Idem consideremus, inquit, in Magdalena. Venit Maria Magdalena per multas maculas culpa ad pedes Redemptoris nostri cum lacrymis: sed quis illam infudit intus nisi qui denique suscepit foris? Quis illam ad lacrymas urgebat per compunctionis spiritum, nisi qui hanc exterius coram simul recumbentibus recipiebat ad veniam? Sic veltis fratres, continua cum Dauide simplex oratio:*
P P oratio:

D. Gra: Ho. 8. in Ezech. 2. 24.

non mala fecit populo meo. Me dereliquimus
 in aqua viva. Et sederunt sibi cisternis cister-
 nis, dicitur, quia continere non valent aquas.
 Excite duo scilicet peccando? Duo illis oppo-
 sita sunt tibi faciunda ad veram penitentiam:
 terga vertere creaturæ, & cor tuum vultumque
 ad Dominum Deum: Convertere ad Domi-
 num & relinque peccata tua. Etenim tu luxuriam
 & desiderium oportet ut illi vertas, cui cor
 tuum obtulisti impudicus, & toræ propriæ vo-
 luptati, carnisque desideriis: tu inultæ fuerator,
 ingens lucris: & tu viodiæ & talionis arden-
 tissime, inordinato honoris tuo desiderio, teque
 ad Deum debes convertere. Anne hoc sufficit?
 Placere non sed insuper tui muneris est illud de-
 scere, quod tibi aula fuit lapsique offensivis:
 Mors est dicitur. Omittite ingidius in talem do-
 num, manus mitte illos ruiæ tuæ auctores: Si
 nocuus fuit illi, carnis tuæ fortiores, illos per
 punitam mortificæ & corporis reprimæ ca-
 liginibus: Ne talia frequentes conciliabula,
 in quibus graviter offendisti detractor de his &
 illis impetumimus.

Optime comment Spiritus S. ratio ad hoc al-
 ligata: Ne alij duplicia peccata, neque enim in
 uno vno immantur. Cautè tibi, ne duplices, neque
 multiplices peccator: etenim si pondus vni s
 tantum sit, ut in omnibus creaturis nullæ repe-
 titur vices: ut pro vno satisfiat, quia ratione
 potest pro tantorum pondere respondere: Si
 vices tua fuerit adeo languens, ut in te robur
 non fuerit vel semel pedibus constant perfi-
 sceret in oblata tibi occasione, quomodo erit,
 dimissa hac virtute ex primo peccato, ut firmus
 constitut, ne secunda, vel tertia vice relaba-
 rit. In Petro valot robroque elanguit ad primam
 acclix vocem: ascendit hie non sit quomodo
 ere in illo fortitudo, ne secunda & tertia vice
 correat in gratia quæ subsequenter, ostendi-
 cola: Proscende Deus nonnullos monuit pec-
 catores, qui vanis sibi confidentis peccata mul-
 tiplicant: *Va quæ abisti iniquitatem in funicu-
 lo in vanitate.* Sunt inter vos aliqui, qui funem
 extendunt in iniquitatis falsis ligaturis & inani-
 bus. Vex obtellor quot annis modo tam impu-
 dicam frequentes amicitiam? Numquid à lex,
 octo, & viginti? & quomodo? Mendacibus va-
 nique fiducis. Adest tempus quadragesimæ,
 confitendum tibi est, quæ propoita iuras ad pe-
 des Confessarij, & videntur eis nulla certiora,
 potro te ipsum deludis, & videbis ea fissa & ina-
 nia, in eo quod continuando egressus & in gres-
 sus, concubulationes & occasiones, inuenies

quod hoc anno prosequeris funemque protrahes
 impudici tui concubinationis. Vena de te sit o fœ-
 nerator & vifuratie iudicium, qui eort tuo fur-
 torum tuorum & avaritiæ funem protrahis &
 vltro piaderis vanis fidens promidis quæ quo-
 tantis de restituendo renonas, quod post hac
 namquam contractibus subteribes inultis, &
 tandem protelas funem, & huius anni anne dicitur
 illi quem anno præterito texueras, quo fit ve-
 cam tam longam ac vitæ tuæ dies extendas, Illis
 te liberet occasioibus: si namque illæ vigeant
 vates tibi esse possent, tuum tibi casum immine-
 re graviorem. Primus D. Petri passus est ex illis
 egressio. *Egressus Petrus foras*

Secundo: dicitur Petrus crimen suum amare
 & perseveranter. *Egressus Petrus foras sicut ama-
 re.* Non sufficit ut manu mitras peccatum, om-
 nio ne-
 nesque eius occasiones, ita ut illud elinquas in cellaria
 aeternum, nec amplius in illud corruas: sed in-
 super faciunda tibi est pro commissis sceleribus
 dignis satisfactio: solvendum etenim est debi-
 tum, quod alter contraxit, quamvis non acre-
 scat & aliud novum priori non superaddat. Ap-
 positè cum D. Aug. hæc verba Spiritus S. hileti-
 ter expendamus. *Fili peccasti Non adyocis iterum.*
sed & de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur.
Peccasti: corruisti debitum contraxisti? Cautè
*ne nova peccata committas: deinde præterito-
 rum à Domino supplex expolce remissionem.*
 Audiamus autem D. Aug. *Si à peccato desistere.*
*hoc esset non habere peccatum, sufficeret ut nos mo-
 neres scriptura: fili, peccasti: No adyocis iterum.*
*Non autem sufficit, sed addidit: Sed & de pristi-
 nis deprecare, ut tibi dimittantur.*

Oratio deprecativa & maxime conueniens, quæ
 potes effundere ex sententia D. Amb. ea est quam
 lacrymæ comitantur ferventiores. Hanc D. Petrus
 effudit: etenim *Fluit amarè* h. e. supicmo con-
 tritus dolore, tota animæ afflicte ut illud tam
 viæ testantur lacrymæ, iudicium omnino certū comen-
 cordis summo pre ex dolore peccati afflicte: *Ele-
 nit amarè.* Non nobis dicit Evangelista ut bene
 notat D. Ambr. quod locutus, vel quod rationes
 aliquas protulerit pudentis cogitans lux
 ac doloris expiellmas, nec quod peccatum suum
 verbis declaraverit exaggeratus, sed hoc solum
 quod amarè se verit. *Etiam prorupit ad lacrymas,*
nihil voce preceus. inuenio enim quod fuerit,
non inuenio quod dixerit. Nulla inique sunt ver-
 ba quantumvis dolorosa, quæ magis manife-
 stent dolorem cordisque contritionem, quam
 lacrymærem & videntur: plus vna cellari: ea-
 um, quando per oculos defluit, quam mille
 verba

VI.
 Satisfac-
 tione ac-
 cellaria
 Erel. 21.
 D. Ave.
 l. de nu-
 pis &
 concupif.
 s. 10.
 Tom. 6.
 65
 VII.
 Lacrymæ
 dantur.
 D. Ambr.
 ser. 46.
 Tom. 5.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

fuit. cum enim nocte quadam Galli exercitum contra Romam ducerent, clanculum & per noctis tenebras illam occupare iam inciperent: iudicatum sibi maximè convenire, si fortalium imminerent montis Capitolini, quapropter eò vires suas copiasque direxerunt. Eius custodes illucerrant canes qui vigiles latrabus excitarent, si quidam sese offerret occasio, sed eo tempore obdormierunt eà parte qua Galli per illam intrarunt. Hac tempestate quidam anseres, quos alebat in Capitolio Dea Junoni sacros vociferant coeperunt femel & iterum idque ita clamorose, vt & eorum clamoribus, & luce aurore, quam iam sol sui nuntiam præmittebat exurgens factus Marcus Manilius dux inclutus, videlicet Gallos scalis moros ascendentes foriter se illis aduersarium opposuerit, & seuto suo percussit eum, qui ceteris altius ascendere, eoque prostrato, ac deorsum corruente, ceteri pariter corruerunt, qui illum insecuti per eas ascenderant, quo factum est vt ceteri excitati Romani sese Gallis opponere valuerint, Romamque ab illa subita oppressione tutores liberarent. Tanti fecerunt hoc beneficium, quod suis anseres clamoribus præstitissent, vt decreverint solemnibus eos honorare sacrificiis: referunt autem Plinius, quod ab eo tempore annuatim illi festa dedicantur, in quibus eanem cruci affigentes, in tam profundi somni supplicium, anserem in sulcro illatuerent, atque per totam solentem ducerent civitatem.

XI. Hoc Roma contigit, quæ caput erat orbis, & hoc ipsum videmus in Petro, qui caput est Ecclesiæ. In obscura illa nocte quæ captus passusque Dominus est, exercitus decrevit inferni parare obsequium, vt civitatem hanc occuparet primariam, & eum iam primum ingressum fecisset per timorem, cuiusque magnam partem iam tenuisset, conatus est Satanas turrim inuadere fontem nempe fidei eius, medianibus ancillis & ministris, quibus illum & terrebar, & impugnat. Omnes canes qui latrare solebant & excitare, contulerunt, quia non est qui adlatret, qui moueat, qui errantem corrigat Petrum, nec ipsi Apostoli omnes enim in fugam se dederant, nec discipuli: hi namque latrabus quæsierant, latebantque absconditi, vel dissimulati, vel non aut quod tales essent, se manifestare. Scalas ascendunt per negationes, conati fidem eius intellectus occupare. Omnibus deficientibus prodit gallus cantando non semel ad mediam noctem, sed altera vice clamorosus iam illucescente aurore, suamque cautiorem communit loci veracem

roræ oculorum Christi, qui Petrum respexerunt: vnde Petrus recordatus & excitatus ipsos euerit inimicos, egressus de loco adeo pernitioso, in se reuertitur, suæque studeat reparationi lugens acerbissimè. O quam gratus foret ille gallo, quoties Domino gratias ageret, qui talem creauit quem ordinatam ad humane vitæ suo cauita dispositionem. Quoties speraret eius cautum media nocte, & ausus ad aurotam? Sola mors eius potuit penitentiam lacrymas abstergere: talem & tuam esse conueniet.

§. 27. Cœpit flere. Non desistit Petrus & ploratu vi faciunt peccatores: similes canibus, & loti denuo cadauer conuigunt.

AN tibi forte persuades lacrymarum vnus effusione delectas tuas esse remissaque culpa: iamque ita securum tibi cœlum polliceris, ac si manibus illud complectereris? An credis ad laucarum tantarum perpetuarumque macularum tam exiguum sufficere balneum, vt necdum non perseueres in incepta penitentia, sed denuo statim ad idem reuertaris peccatum, quod te deseruisse monstrabas? In mentem tibi veniat quod diximus, penitentiam vt sponsam assumendam esse: ipsa namque puella est, cum qua se desponsare debet peccator vt David cum Abigail, ex qua generandi sunt filij actus, inquam, preciales & dolorosi quibus descendendo peccata pib illis digne meritoque satisfaciunt. Muliere in sponsam accipere, non ea sit intentione, vt hodie tecum illa cohabitet, eras mane dimittenda vinculum est enim pro vita perpetuum, atque in hoc cognosces, vt penitentia tua ac lacrymarum ex corde pronuntiant, vel in sola apparentia consistant exteriori. Sapienter expendit nosse Caritatem. Caeterum nouimus verba quibus Spiritus S. nobis lacrymas refert magni quondam illius Patriarchæ Iacob ex motu, quam credebat Ioseph filij sibi charissimi. Accedunt filij eius, & tunicam Ioseph adferunt tunc tunicam, dicuntque: Vide Patrem, intueret patrem, ecce fera vestima deuorauit filium fratremque nostrum Ioseph. Testatur Spiritus S. quod amarè flere cepit dicens: fletus hic planctusque super Ioseph vitæque suæ finem accipient. Hoc verbis illis indicauit: *Descendam lugens in infernum.* Infernum interpretatur sepulchrum. In sepulchrum vsque me dolor, fletusque comitantur. His semper intulit ita lacrymarum perpetuus effusus, vt transacto vno anno, alium

67
1.
In penitentia perseverandum.

adtingeret, semperque luctibus vacaret.

Ductus est Ioseph venitus in Aegyptum ubi variis contigerunt illi successus, & perpetuo fuerit iam capitalis lacrymis indulgebatur & Inspi-

Gen 37. 35. *Perseuerante autem eo in fletu. q. d. quo tempore Ioseph à patris abfuit oculis, plandus se dedit indefinenter, per decem & octo annos.*

Caietan. in e 37. Gen. 11. *Narratur quod fecit ad differentiam aliorum, qui à luctu cessauerunt. Cum enim lacrymæ luctus.*

Lacrymæ que Iacob ex viuo nascerentur dolore cordis, ob meritum Ioseph, multis perdurarunt annis: porro filij eius, fratresque Ioseph plorantur quidem fueruntque lacrymas, dum patrem conspiciunt lugentem, illis dolorem quandam testati, sed confestim stetit fluxus hic lacrymarum, & altero die nullæ deus percipiuntur, nec iudicium aliquod poenæque præteriti: hinc argumentum elicio, illas non ex corde profu-

xille, sed fictas fuisse & apparentes, sicut in rei veritate tantum fuerunt: & satis timeo ne tales sint & vestre: quæ solum desolant, quando pedibus adheretis confessionibus: tunc tantummodo signa præbetis doloris & luctus, promissa facitis & proposita emendationis: porro vitæ à pedibus eius assuetis & ecce nec vestigium quidem illum in vobis videtur eorum nec in vultu lacrymarum. Veræ lacrymæ poenitentiae ex corde oriuntur doloroso & contrito, & hæc in vero poenitente ante vitæ terminum non terminantur.

Ho. 3. de amens. Cum D. Chryl. notandos venit titulus quem David quibusdam præcepit psalmis 56. 58. & 78. *In fine ne corrumpas:* ita habet eius lectio quam sequitur, nos vero legimus ex vulgata: *In finem ne disperdas.* Be vna eademque videtur vox, quæ David peccatores agnominat: qui videns qualiter poenitentiae lamenta suscipiant, eos ad perseverantiam in eis adhortatur: q. d. Enge agnoscis, nam peccata tua dehere incepisti, non de his vsque in finem, ne præterita disperdas. Insuper sit tibi luctus, ne cesses, ne illi valeas, eas tibi usque imminet triste naufragium. Alij transierunt, & pro illo verbo, *In finem* substituit *Vidisti:* q. d. Eia Dei miles, qui de diabolo præteritis & cloniam per poenitentiam: hoc tibi firmum sit, quod eam haud quaquam obtinebis nisi perseverando vsque in finem: hoc etenim aperit Christus insinuavit: *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Hic & non alius coronam consequetur cum tali constantia

Matt. 10. 22.

perseverantia poenitentiam vsque in finem præteritis, ut non prius vitæ quam lacrymarum finem imponat.

Inter alia Deum graviter exercebat, desideria quo laborat peccator, cui potum est quod in poenitentia non perseveret, sed insuper hinc in idem relabitur peccatum: atque idcirco redemptio

S. Pagina rationibus ac symbolis quibus illud declaratur. Ore Salomonis in Proverbiis talis nominantur esse canes: *Sicut canis qui vomit vomitum suum, sic imprudens, qui dicit stultitiam suam.* Quam congruum dicit peccator peccatorique cognomen, qui ad omnium relabitur peccatum. Stultus inquit, est & imprudens, qui ad pristinam suam labitur stultitiam.

An dari possit vitæ stultior atque imprudentior, quam qui iusto contractu, quo cuncta sua personam dedit facultates, ob quod damnatum suum desistere cogitur, nondum adhuc abhæsit lacrymis, ad alium denovo similem renouatum converteretur? Ex de causa Spiritus S. vt stultos sigillat Aegyptios: qui cum à se requiescerent Hebræos, eo quod ex eorum cohabitatione mortem sibi suorum conciliarentur poenitentiorum adeo lugubrem, vt omnium oculi tones fierent lacrymarum, antequam sibi lacrymas abhægerent, eos iterum comati sunt poenitentia subicere servituti, prout die Sabbati declarauimus. Quinimo meâ sententiâ hæc spectat historiam propheta regis, exponens quoniam illi sint, quibus Deus sua remittit peccata gratiam suam impertit, poenem felicissimam

ad vitam quid loquatur in me Dominus Deus, vt puer illud meo mundo præco manifestem. Quid est hoc o Rex sanctissime? Loquatur patrem me plebem suam, & sup. r sanctos suos, & in eis qui conuertuntur ad cor. Alij legunt: *In eis qui conuertuntur ad stultitiam.* Quod aliis explicatum sunt, inquit, Salomon in oculis Dei, illi qui conf. siliam ad peccata redeunt, exetabiles, sicut apud te canis est qui cum multa astutia & molestia omnia euomit, statim eadem relabitur.

Eodem exemplo vsus est D. Petrus vtpote in hac materia veratissimus. In eos serena iussit conuertitur, qui fidei Sacramenta suscipiebant, & c. cum aliter se ab idololatriæ separarent immundities, facti illis fuissent baptismate abluati, confestim ad lapsum illas reuoluebantur quovis cane immundissimo carnis.

Eius vobis verba profero: *Si enim resurgueritis in cogitationibus mundis, in cogitatione Domini non volis, & saluatoris Iesu Christi, huius mundi impletis superciliis, facta sunt eius posterius detestabilia.*

vires prorsus. Vt illic imprecatur Apostolus: *Conspice enim illis illud veri proterbi: Consi- deras ad comitum suum. Et sus loca in volutabro huius.* Quotum non mouet nascenti caotis vomitum suum relambens excreandum? Et quid nefandi prodelli si lauerit, cum demum ceno se emergat & conuincit a quo iam pridem excelsit? Iste L. Ecclesiastici quod declaratur argumen- tum, hinc dicitur quodam esse donationes, nul- lum non solum adferentes vtilitatem, sed etiam tibi adiuuandas, & stomachum horrorem que prouocantes. Et quales illæ sunt obsecro? Illæ sunt, quas faciunt homines stulti, cupidi, sibi que complacentes qui cum tibi nunc aliquid suorum desideras, illico idem repetunt, & hoc agunt semel & iterum Lepus. An talem tu feras patienter, curat Salomon: *Datus insipientis non erit vili- tas tibi. Huius sanaturus. Et erat expertus: vili- tas tibi homo huiusmodi.* Tales censo quodam peccatores, qui penitentiam luculæ se tradentes, Deo tradunt cor suum, animam, corpus, oculos, & omnes linguam, manus &c. O Domine hoc tibi ore manus offero: nam ex nunc totum tuum con: hinc intellectus tibi dicatur, vt non nisi tibi impendatur, hæc voluntas consecratur, ne præ- ter te quodquam diligenti desinat inur oculi, ne viliam vilitatem inueniantur sed ea tantum quæ tuum spectant obsequium: hæc lingua dedicatur vt nouatur nisi ad operum tuorum celebra- tionem conuincit, & verba adificationis, & quid inde confestim concessa Deo cuncta reperitur, ea in eius expensibus iniuriam grauemq; con- uincit. Vt quid ergo hæc illa Deo vovisti, vt ea hodie inconstans iudicium repereres? Et si hoc non solum vicia vice, sed milles feceris, quid tibi iudicium de te Deus iudicabit?

Eodem narrante Sapientie alia his apposita proponit symbola. Quædam inde, inquit vilitas, si quis parietem extruat, quem confestim diruat. *Qui edificat: Et vni deservit, quid prodest illi? Qui edificat: Quis moris inuentione illum adifica- bit, si continuo illum esses in terram prostratu- rus.* Hinc admirabilem elicit sententiam: *Qui sepulchrum a mortuis, Et terram tangit eum, quid proficiat laudibus illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis. Et terram eadem faciens, quid proficiat humilitate? Oratorem illius quis exaudiet?* Locu- tus est non exponit D. Aug. a & proposito nostro con- uincit D. Greg. quo Salomon alludit ad hoc facta, legis diuinae decretum de baptismo seu lauato- rio. *Co. 12. no legali quod prescriptum in figuram peniten- tiam. Co. 12. sic illi dicit vtilis qui cadaver aliquod contingit. Co. 12. q. res immunda conteretur, donec certa quadam*

aquâ ablutus, munditiæ restitueretur. Ille qui b. l. g. E- loturus se ab immunditia legali quam contraxerit. g. & rat ex contractu mortui, ad aquas accedebat, si in illud dum vix se illis mundauerat, in se egressus con- p. sal. 50. timo idem cadaver, vel aliud simile contracta. Sacris- bar, quid illi balnea proferant, quæ frequentate- eium Deo. rat, cum tam cito ad eadem reuenteretur im- munditias? Hoc idem i. t. Ilge de balneo seu la- Num. 19. nacro lacrymarum per penitentiam. Quid inde 11. commodi matutino hoc tempore peccata sua V. confiteri, & ad vesperam ad aedes eius repedeat, Allegoria quæ tibi lapis erat offensionis petraque perditio ex decre- nis: quodnam inde tibi emolumentum modo ro legis, deslere quod hinc egrediens relambis vt tibi gra- tissimum? Talis est tua penitentia.

S. 28 Quod aduertimus in Christo morien- te, & resurgente quo humanam prode infirmitatem, & virtutem testatur diuinam: idem in D. Petro insigni mysterio considerandum.

Predicta omnia proponit Spio S. desiderans: **70** penitentiam tuam esse tutam & securam, non vt animo despondeas, inquit D. Chryso- stomus licet reipsum ita sentias infirmum, vt quotidie corruas & crimina tua vix penitens sis confel- sus, cum iam in eadem, imo peiora inconstans infirmusque relabaris. Non ideo omittas ad remedium confi- gere penitentiam, Dei miseri- cordiæ confidens, quod infinita sit, nec illi pa- tientia finitur, sicut hominibus: quia in illo nec finis, nec fundum immensa completitur. An quotidie peccas? Quotidie age penitentiam & quotidie peccati tui te peniteat, quod quotidie committis: *Peccata si habueris, ne despicias. D. Chry- stomus. Quotidie peccas, quotidie age penitentiam. Ho. 1. da- nit. non longe de principio Tom. 5.* Sit hæc tibi quotidiana similitudo: quod si quo- tidie in cubiculo tuo tibi sedes corruat, quotidie illam attolis: & si singulis diebus illud eueris: Et si quotidie tibi manus fordescant an non illas eluis? Et si quotidie tibi brachium dolet vel pes, an non toties medicinam eius curamque reperis? Et non quia heri illud curasti quod tibi dole- bat, si hodie denud te lædas, hodie ideo tui curam negligis. *Quod in domibus facimus cum Similitu- manus obliteramus: A. vende, inquit S. hic, quid in domum in domo tuas agas. Quoties illam inquinat primo su- Quotidie, & quotidie illam eueris, & sic toties per l'as illam emundas quoties fordidatur: Si prima circa 70 princ.*

I. Obstre- quentes lapsus no- est diffi- dendum. D. Chry- Ho. 1. da- nit. non longe de principio Tom. 5. III.

in pondere peccatorum. nec sic deseres. Non con-
quisitam hac dicere: Quotidie peccas? Quotidian-
us age penitentiam: Id quod in singulis quibusque
diebus & ipse facimus. Mox enim ut vericulus
collecta sunt quisquilia, eas effrimus domo. Nunc
ignauramus & superaddimus, nec sic inerguis-
cimus ab assidua hac diligentia conuersendi do-
mum.

Nihilominus huic tibi ad laborandum est, si
vis securus esse, nec periculosus te exponere suc-
cessibus ut penitentia tua sit assidua quam ex D.
Petro adilectas agendam: hanc enim cum semel
facere incepit nunquam amplius deservit fue-
runtque eius lacrymæ vitæ eius comites indimi-
duæ. Patuit in illo cunctis ex mente D. Chry-
solomi fortitudo, quam habuit ex dono gratiæ Dei
singulari: itaque Petro infirmitatem adscribe,
sed fortitudinem eius diuino gratiæ & miseri-
cordiæ beneplacito. Attende hunc Apostolicum
modo ita languidum, ut vires non habeat quibus
unico verbo ancillæ resistat ostiariæ simpliciter
prolato, nullis terribulis, nullis seculo terro-
ribus. Illum postea pe pendente ita constantem,
ut cunctis in illum insurgant Principes poten-
tissimi summique Sacerdotes, minacibus illum
terroribus percellentes carcerum, catenarum,
verberum & ignominiarum: ita insuperabilis
gestitit & obfirmatus, ut omnibus faciem im-
petteritis opponat, tali feruens animo & for-
tioribus potens rationibus, ut omnes confundat
oraque cunctis oburet inuincibilis. Deinde mo-
uentur in illum Imperatorum Romanorum ar-
ma, & tremenda maiestas Imperij & exercitus
eorum copiarumque fortitudo: de illis trium-
phum ita ducit illustrem, ut cathedram suam
Romæ constituat, quæ caput est orbis, tanta
constantem securitate, ut eam tota non poterit
euertite inferni potentia. Numquid in illo hu-
manam admittas es infirmitatem? Nunc diui-
nam in illo admittas fortitudinem.

Sicut Christus D. Petrum creauit ut Vicari-
um in mundo, voluit ac decreuit, ut Petrus ali-
quo modo iisdem cum illo passibus incederet.
Circumferbat Christus humanam infirmitatem
& diuinam fortitudinem, ut autem testaretur
veritatem humane illius infirmitatis, totique
mundo patefieret, quod catenam haberet langui-
dam, permittere voluit passusque est, ut mors ad
illum accederet, eoque modo illa accessit, ut
realiter semel mortuus sit, attamen confestim
virtutem suam probauit ostenditque diuinam, in
eo quod mortuus moriem hanc occidit virtute

resurgens diuina ita potenter, ut post hoc mor-
tuam potuerit, nec poterit mors in illum hinc,
re ingressum: Christus resurgens ex mortuis, semel
non moritur, mors illi ultra non dominabitur.
Semper illam suis tectebit pedibus prostratam,
sic ut coram eo nullum possit opus efficere. Hæc
duo in Christo clarissime patuerunt: Mortuus est
ex infirmitate, vixit autem ex virtute Dei. Ecce
duo in Christo, fragilitas humana, & virtus di-
uina & si locus datur morti, ut eum in pugna
& illum ingrediatur, ut humana pateat infirmitas,
resurgit a mortuis in virtutis lux diuine tes-
timonium, ita potenter, ut perpetua maneat vir-
tutis securus, & triumphator mortis immortalis.

Hæc duo in D. Petro consideramus, huma-
nam scilicet infirmitatem est enim filius homi-
nis, hominis caduci, & nullius vel paræ virtutis
virtute tamen possit diuina, quæ Christus illum
petram firmavit solidam, inconfusam & in-
uincibilem, & eoque super eum Ecclesiam suam
quomque in terra solidaret: vnde sic illi loqui-
tur: Tu es Simon Bariona, tu vocab in Capta,
quod interpretatur Petrus. Ut autem illa in-
terfcat, patitur ut illum aggrediatur iustitiam,
ipsum ingrediatur, ipsum prostrat, & tota in
corde, saltem in ore, quod pateat eum hominem
esse tam modica fide feruentem, ut ipsum hinc
negat auctorem. Porro ad diuinæ virtutis osten-
sionem, quæ petram illum creauit, adeo fortis-
simam confirmat & inuincibilem, ut eferretur
de ista trina negatione & infirmitate suam
triumphum ita potenter, ut iam amplius ipsa ne-
queat in illum habere ingressum, maneatque os
eius & lingua adeo constans & secunda, ut nun-
quam intrare possit, nec in illa locum inuenit
hæc tantæ negationis infirmitas: dicaturque ve-
rè: Petrus resurgens à negatione, iam non negat,
negatio illi ultra non dominabitur: & dicatur de
illo, quomodo de Christo: Mortuus est se ipse,
vixit autem ex virtute Dei. Et sic ex-
istentius non potuit confirmari nobis huma-
nentis infirmitas, quam ex eius casu ad virtutem
voeis ancillæ portariæ statum, sic multo mani-
festius, multoque elarius virtus patefecit conti-
bus diuina, dum constantiam accepit securam &
inuincibilem stabilitatem: quæ nixos licet ab
omnibus mundi viribus inferni potentis op-
pugnatus, cathedram suam ita liberam tenet
& contra cunctos errores & omnem inobedi-
entem triumphet gloriosus, ut iam ingressum in
illum habere nequeat, non solum in cor, sed
nec in linguam, quamdiu mundus mundus est,
nec vllæ sunt vires quæ denuo possint eius labo-
ra.

Ho. 4. in 1.
Corinth.

dicendo: quod Iob per se solus, sibi que in acie deceat: non vero suis successibus, & cum illo proelium eius sinebatur: unde non necesse erat illi quidquam dicere, quibus de successibus rediretur fecerit, nec mundo, dicendo, quod Deus in se susciperet, ne Iob à diabolo superaretur: verum Apostoli, nominatione autem Petrus, fidei acceperant sibi atque essent eius in mundo doctores ac Magistri, atque in D. Petro fundarentur Cathedra perpetua & secunda, quæ ad finem usque firma perseveraret & ut omnes efflueret securi, & in hoc omnis à nobis oporteret mali suspicio, voluit ut omnes eius promissionem audirent, illique constanter fidei eius, quibus utique cognita esset orationis Salvatoris efficacia, quæ in eo non deficeret, quod ipse postulasset. *Ego rogaui pro te, ut non deficiat fides tua.* E. si Petrum eundem videamus ex infirmitate, nobis persuademus, quod conuersus atque à calidissima resurgens virtute, constans adeo futurus sit & immobilitas, ut confirmare possit firmosque sustentare omnes fratres suos fideles, sine aliquo

erroris lapsusque periculo. Notasti in hoc facti infirmitatis humane magnitudinem, quam non dicere tuis sit fidendum viribus, animo & promptis. Attendisti diuinæ misericordiæ multitudinem, efficaciam & dignitatem gratiæ eius, quæ confortatus S. hic Apostolus veram cepit operis penitentiam. Ab illo discimus eam qui diuina suo didicit, quam necessarium sit diuinæ gratiæ subsidium, & quam debilia sint eam sedata, proposita nostra nostraque promissa, & quam tempes & infames lapsus in quos corruimus illa deficienti, Deoque ad momentum manus saluati hinc misericordiæ. Cognoscimus in illorum efficaciam sine oculi Domini, eorumque certis intuitus eumque supplices deprecemur, ut se pro nobis intercessor, vires eius auxilii nobis effluentes impetians, manus suæ potentissimæ obtineat auxilio, nos diuinorum suorum oculorum flexione muniat, cor nostrum corroboret, et confortet desideria, proposita bona promoueat, luce denique diuinæ suæ gratiæ nos illumina, quæ gloriam assequamur æternam. Amen.

SUMMARIUM

HOMILIÆ QUADRAG. QUARTÆ SEQUENTIS.

AGITUR de conversione boni Latronis, in qua se Christus Dominum omnium ostendit adeo absolutum, ut iniquas etiam peccatorum assumat negationes, & vesipellas ac maximè peruersæ eorum sententiæ machinationes. *a.* Tria Iudæi sibi proponebant cum eo latronem crucifigendo: Primum: honorem maculare Salvatoris. *b.* Secundum: eorum in mundo iustificare ipsum quod illi supplicium inferebant. *c.* Tertium: illum acerbius, quàm hactenus, excruciare. *d.* Iisdem illis vitæ cogitationibus corruptis Iudæos, de illis & diabolo triumphum agens, propriâ illos lanceâ confodiens. *e.* boni latronem eripiens, eumque sibi discipulum eligens, cum se ipse illi eundem discipulum suum eripuisset, & latronem effecisset. *f.* Hoc agens, ut enim latro committeretur, dicit etiam supplicium quem Petrus ter illum abnegando commiserat. *g.* & efficit, ut illud ageret quod D. Petro commendauerat, *h.* discerneret, & discrimen exparet, quod erat inter Christi crucem & suam, sui que collatronis. *i.* Ad sui salutem Latro primum omnium penitentiam agit efficacissimam. *k.* pariter actus elicit eminentissimæ fidei, spiritus securissimæ, & feruentissimæ charitatis, quibus suam exposuit petitionem, & hbellum obtulit supplicem Christo Salvatori. *l.* Respondit illi Christus, ostendens e verum Deum, & gloriæ Domini quod beneficium illi conferens, vix vili comparandum. *m.* quod in momento temporis in vltima vitæ suæ periculo est consecutus; porro eius tibi non valeat exemplum, quo penitentiam differas, ut que in vitæ tuæ terminum: hic enim vnus fuit, nec secundum inuenies, ut notat D. Bernardus. *n.*